

Taloudellinen katsaus Talvi 2025

Talousnäkömät

VALTIOVARAINMINISTERIÖN JULKAISUJA – 2025:61

VALTIOVARAINMINISTERIÖ
FINANSMINISTERIET

Valtiovarainministeriön julkaisuja 2025:61

Taloudellinen katsaus

Talvi 2025

Valtiovarainministeriön kansantalousosasto

Julkaisujen jakelu

Distribution av publikationer

**Valtioneuvoston
julkaisuarkisto Valto**

Publikations-
arkivet Valto

julkaisut.valtioneuvosto.fi

Valtiovarainministeriö

CC BY-NC-ND 4.0

ISBN pdf: 978-952-367-389-2

ISSN pdf: 1797-9714

Taitto: Valtioneuvoston hallintoyksikkö, Julkaisutuotanto

Helsinki 2025

Taloudellinen katsaus, talvi 2025

Valtiovarainministeriön julkaisuja 2025:61		Teema	Talousnäkymät
Julkaisija	Valtiovarainministeriö		
Yhteisötekijä	Kansantalousosasto		
Kieli	Suomi	Sivumäärä	96

Tiivistelmä

Suomen talouden toipuminen on viivästynyt ja bruttokansantuote (BKT) kasvaa tänä vuonna vain 0,2 prosenttia. Kasvua on jarruttanut kotimaisen kysynnän heikkous. Kotitalouksien kulutuksen odotetaan kuitenkin vauhdittuvan, sillä ostovoima on kasvussa ja kasvu nopeutuu ensi vuonna. Rakentamisen toipuminen, energiasiirtymä ja puolustushankinnat puolestaan kasvattavat investointeja. BKT kasvaa 1,1 prosenttia vuonna 2026, 1,7 prosenttia vuonna 2027 ja 1,6 prosenttia 2028. Työllisyys kasvaa vuosina 2026–2028 talouden vahvistuessa. Työttömyysaste laskee vuoden 2025 9,6 prosentista 8,5 prosenttiin vuonna 2028.

Heikosta suhdanteesta huolimatta julkisyhteisöjen alijäämä supistuu tänä vuonna 3,9 prosenttiin suhteessa BKT:hen, kun sopeutustoimet alkavat vaikuttaa. Suhdanteen kohenemisesta huolimatta julkisyhteisöjen alijäämä syvenee ensi vuonna 4,5 prosenttiin, kun tälle vuodelle odotetut hävittäjähankinnat kirjataan vasta vuoden 2026 alijäämään. Pitkällä aikavälillä alijäämä pysyy syvänä: puolustus- ja korkomenojen kasvu sekä maltillinen talouskehitys pitävät sen yli 3,5 prosentissa suhteessa BKT:hen vielä vuonna 2030. Velkasuhde nousee tänä vuonna yli 89 prosenttiin ja lähes 92 prosenttiin vuonna 2026. Kasvu jatkuu koko ennustejakson ajan, ja vuonna 2030 velka on jo yli 96 prosenttia suhteessa BKT:hen.

Asiasanat talousnäkymät, julkinen talous, taloudellinen kehitys.

ISBN PDF 978-952-367-389-2 **ISSN PDF** 1797-9714

Julkaisun osoite <https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-367-389-2>

Ekonomisk översikt, vinter 2025

Finansministeriets publikationer 2025:61		Tema	Ekonomiska utsikter
Utgivare	Finansministeriet		
Utarbetad av	Ekonomiska avdelningen		
Språk	Finska	Sidantal	96

Referat

Finlands ekonomiska återhämtning har fördröjts och bruttonationalprodukten (BNP) växer i år endast med 0,2 procent. Den svaga inhemska efterfrågan har dämpat tillväxten. Hushållens konsumtion förväntas ändå öka i snabbare takt, eftersom köpkraften stärks och tillväxten tilltar nästa år. Byggandets återhämtning, energiomställningen och försvarsanskaffningarna bidrar i sin tur till att investeringarna ökar. BNP växer med 1,1 procent år 2026, med 1,7 procent år 2027 och med 1,6 procent år 2028. Sysselsättningen ökar under åren 2026–2028 i takt med att ekonomin stärks. Arbetslöshetsgraden sjunker från 9,6 procent år 2025 till 8,5 procent år 2028.

Trots det svaga konjunkturläget minskar den offentliga sektorns underskott i år till 3,9 procent i förhållande till BNP, då anpassningsåtgärderna börjar få effekt. Trots att konjunkturen förbättras fördjupas underskottet nästa år till 4,5 procent, eftersom de jaktplansanskaffningar som väntades bokföras i år i stället registreras i underskottet för 2026. På lång sikt förblir underskottet djupt: ökningen av försvars- och ränteutgifterna samt den måttliga ekonomiska utvecklingen håller det över 3,5 procent i förhållande till BNP ännu år 2030. Skuldkvoten stiger i år till över 89 procent och till nästan 92 procent år 2026. Ökningen fortsätter under hela prognosperioden, och år 2030 uppgår skulden till över 96 procent i förhållande till BNP.

Nyckelord ekonomiska utsikter, offentlig ekonomi, ekonomiska utvecklingar.

ISBN PDF 978-952-367-389-2

ISSN PDF 1797-9714

URN-adress <https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-367-389-2>

Economic Survey, winter 2025

Publications of the Ministry of Finance 2025:61		Subject	Economic Prospects
Publisher	Ministry of Finance		
Group Author	Economics Department		
Language	Finnish	Pages	96

Abstract

The recovery of Finland's economy is delayed, and gross domestic product (GDP) growth is only 0.2 per cent this year. Growth has been slowed down by the weak domestic demand. However, households' consumption is expected to pick up as purchasing power is growing and growth will accelerate next year. The recovery of the construction sector, the energy transition and defence materiel purchases will increase investments. GDP will grow by 1.1 per cent in 2026, by 1.7 per cent in 2027 and 1.6 per cent in 2028. Improvements are expected in employment in 2026–2028 as economic growth strengthens. Unemployment will fall from 9.6 per cent in 2025 to 8.5 per cent in 2028.

Despite the weak economic situation, the general government deficit will contract to 3.9 per cent of GDP this year as the adjustment measures take effect. Despite the improved economic situation, the general government deficit will deepen to 4.5 per cent next year, as the fighter jet purchases which were expected for this year will be included in the 2026 deficit. In the long term, the deficit remains deep: the increase in defence and interest rate expenditure and the moderate economic development maintain it at over 3.5 per cent of GDP in 2030. The debt ratio will increase to over 89 per cent this year and to nearly 92 per cent in 2026. Growth will continue throughout the outlook period, and in 2030, debt will amount to over 96 per cent of GDP.

Keywords economic prospects, public finances, economic developments.

ISBN PDF 978-952-367-389-2

ISSN PDF 1797-9714

URN address <https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-367-389-2>

Toteutunutta kehitystä koskevien tietojen lähde: Tilastokeskus ellei muuta mainittu.

TAULUKOISSA KÄYTETYT SYMBOLIT JA LYHENTEET

*	Ennuste
-	Puuttuva tieto
CPB	CPB Netherlands Bureau for Economic Policy Analysis
HWWI	Hamburgisches WeltWirtschafts Institut
IMF	Kansainvälinen valuuttarahasto
TEM	Työ- ja elinkeinoministeriö
VM	Valtiovarainministeriö

Kukin taulukoiden luvuista on pyöristetty erikseen.

LUKIJALLE

Katsauksessa esitetään vuosien 2025–2028 taloudellista kehitystä koskeva ennuste. Lyhyen ajan talousennusteen ohella se sisältää myös vuoteen 2030 ulottuvan talouden keskipitkän ajan kehitysarvion.

Katsauksessa esitetyt ennuste ja kehitysarvio ovat laadittu kansantalousosastolla riippumattomasti perustuen lakiin talous- ja rahaliiton vakaudesta, yhteensovittamisesta sekä ohjauksesta ja hallinnasta tehdyn sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta ja sopimuksen soveltamisesta sekä julkisen talouden monivuotisia kehyksiä koskevista vaatimuksista (869/2012).

Katsauksen tarkastelujen pohjana ovat Tilastokeskuksen marraskuussa 2025 julkaisemat kansantalouden neljännesvuositilinpidon tiedot sekä muut julkiset tilastot, jotka on saatu käyttöön 11.12.2025 mennessä.

Helsingissä joulukuussa 2025

Valtiovarainministeriön kansantalousosasto

Mikko Spolander, osastopäällikkö, ylijohdaja

Janne Huovari, finanssineuvos, reaalitalouden yksikön päällikkö

Jenni Pääkkönen, finanssineuvos, julkisen talouden yksikön päällikkö

Sisältö

Lukijalle	7
Esipuhe	9
Yhteenveto	12
1 Talousnäkömät	22
1.1 Maailmantalous	22
1.1.1 Kasvunäkymät	22
1.1.2 Rahoitusmarkkinat ja raaka-aineet	24
1.1.3 Maailmankauppa	25
1.2 Ulkomaankauppa	28
1.2.1 Vienti ja tuonti	28
1.2.2 Vaihtotase	31
1.3 Hinnat ja kustannukset	37
1.4 Palkat ja tulot	42
1.4.1 Palkat	42
1.4.2 Kotitalouksien tulot	45
1.5 Kulutus	47
1.6 Investoinnit	53
1.7 Kotimainen tuotanto	58
1.7.1 BKT ja tuottavuus	58
1.7.2 Toimialat	60
1.8 Työmarkkinat	64
1.9 Keskipitkän aikavälin näkymät 2029-2030	69
2 Julkinen talous	73
2.1 Julkisyhteisöt yhteensä	73
2.2 Valtionhallinto	80
2.3 Kuntahallinto	84
2.4 Hyvinvointialuehallinto	88
2.5 Sosiaaliturvarahastot	92
2.5.1 Työeläkelaitokset	92
2.5.2 Muut sosiaaliturvarahastot	95
Teemat:	
Suomen strategiset riippuvuudet ovat hyvin tiedossa	33
Julkinen velka pitkällä aikavälillä	78

Julkaisun ulkopuoliset liitteet:

Liitteet on tallennettu omana tiedostonaan osoitteeseen

<https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-367-389-2>

ESIPUHE

Suomen talous nousi taantumasta ja kasvoi varsin hyvää vauhtia vuoden 2024 kolmannelle neljännekselle saakka. Neljännellä neljännekselle talous alkoi kuitenkin supistua uudelleen. Vuoden 2025 edetessä supistuminen näyttää kiihtyneen. Suomi on jälleen taantumassa.

Miten tässä näin kävi? Kun talous oli jo päässyt kiinni kasvuun, mikä veti käsijarrun päälle?

Ilmeisiä jarruja on monia. Ikääntyvä väestö hidastaa työn ja tuottavuuden kasvua. Taantuva koulutustaso suhteessa kilpailijoihin ja uudistuvan talouden vaatimukseen nakertaa kilpailukykyä ja hidastaa tuottavuuden kasvua. 1340 kilometriä rajaa arvaamattoman naapurin kanssa pitää yllä uhkaa ja epävarmuutta yhteiskunnassa. Julkisen talouden rakenteellinen ahdinko – ja mitä sen korjaaminen vielä meiltä vaatiikaan – saavat kaukokatseiset kotitaloudet varautumaan tulevaisuudessa lankeavan laskun maksuun ja säästämään.

Nämä ovat rakenteellisia ongelmia, jotka olemme tunnistaneet ja joiden olemme arvioineet hidastavan talouden kasvua ja rajoittavan sen 1–1½ prosenttiin pidemmällä aikavälillä.

Silti olemme joutuneet miettimään, mikä hyödytti kasvun tänä vuonna erityisesti Suomessa mutta ei euroalueella. Sekavasta kauppapolitiikasta ja Yhdysvaltoihin suuntautuvalla viennillä asetetuista tulleista ei taida olla selitykseksi, koska ne hidastavat kasvua yhtä lailla Suomen vientimarkkinoilla kuin Suomessa.

Aiempaa korkeammat korot rasittavat suomalaisia kotitalouksia edelleen enemmän kuin kotitalouksia euroalueella. Asuntojen hintojen lasku on jatkunut ja pienentänyt kotitalouksien varallisuutta ja saanut kotitaloudet yhä varovaisemmiksi, vaikka ne eivät olisikaan virittäneet kulutustaan asuntovarallisuuden ja nousevien asuntojen hintojen varaan. Tilastoidun työttömyysasteen nopea nousu on lisännyt huolta työttömyydestä, vaikka työttömyyden riski ei olisikaan kasvanut omalla kohdalla.

On ilmeistä, että olemme aiemmin aliarvioineet huolen ja epävarmuuden epäsuotuisat vaikutukset kotitalouksien kulutukseen. Lisäksi olemme aiemmin yliarvioineet sen, kuinka nopeasti kasvava työn tarjonta näkyy työllisyydessä. Työmarkkinoille tulevan työvoiman edellytykset työllistyä ovat keskimääräistä heikkomat. Samaan aikaan yritykset hakevat tuottavuutta ja kilpailukykyä ottamalla käyttöön työtä korvaavaa teknologiaa. Nämä hidastavat työllisyyden kasvua pidemmälläkin aikavälillä. Sinänsä ei ole yllätys, että talouden nollakasvu ei ole riittänyt työllistämään työmarkkinoille tullutta työvoimaa tänä vuonna ja tilastoitu työttömyys on kasvanut.

Ilmeisistä rakenteellisista jarruista huolimatta valtiovarainministeriö arvioi useimpien muiden ennustajien tapaan, että juuri nyt Suomi kärsii erityisesti ulkoisten iskujen pitkittämisestä, mutta silti väliaikaisesta taantumasta, josta se nousee niin kuin aina aiemminkin, ja kasvu nopeutuu 1,5–2 prosenttiin lähivuosina. Valtiovarainministeriön ennusteessa vuoden sisäinen kasvu asettuu tähän haarukkaan jo ensi vuonna.

Taantumien pitkittyminen ja työllisyyden aiemmin arvioitua hitaampi kasvu kurittavat julkista taloutta. Kun BKT:tä kertyy vähemmän, alijäämät ovat syvemmät ja velka kasvaa nopeammin kuin arvioimme aiemmin. Velka ylittää 90 prosenttia suhteessa BKT:hen vuonna 2026. Vuosikymmenen vaihteessa velkasuhde on jo liki 97 prosenttia.

Kun epätasapaino jäsenvaltion julkisten tulojen ja menojen välillä kasvaa liian suureksi, kasvaa riski, että jäsenvaltion alijäämät ja velkaantuminen alkavat uhata koko talous- ja rahaliiton vakautta. EU:n perussopimus säätelee alijäämän riskirajaksi 3 prosenttia ja velan riskirajaksi 60 prosenttia suhteessa BKT:hen. EU:n ministerineuvoston todettua riskirajojen ylittyvän liiallisesti jäsenvaltion on ryhdyttävä suunnitelmallisiin ja tehokkaisiin toimiin alijäämän pienentämiseksi alle 3 prosentin ja velan pienentämiseksi kohti 60 prosenttia.

Euroopan komissio esittää, että neuvosto toteaisi Suomen alijäämän olevan liiallinen ja asettaisi Suomen liiallisen alijäämän menettelyyn. Lisäksi kansanedustajista koostuva parlamentaarinen työryhmä neuvottelee parhaillaan julkisen talouden rahoitusasemataivoitteesta, joka ohjaisi vuonna 2027 aloittavaa hallitusta ja kääntäisi toteutuessaan julkisen talouden velan alenevalle uralle suhteessa BKT:hen.

Molemmat käynnissä olevat prosessit kertovat karusta tilanteesta, jossa julkinen talous on Suomessa. Suomen julkisen talouden alijäämät ja velkaantuminen eivät uhkaa talous- ja rahaliiton vakautta eivätkä vielä edes Suomen valtion velanottoa rahoitusmarkkinoilla, mutta uhkaavat kansalaisten luottamusta Suomen kykyyn rahoittaa ja tuottaa laissa säädetyt julkiset palvelut ja etuudet.

On hyvin mahdollista, että julkiseen talouteen ja palvelulupaukseen kohdistuva epävarmuus kasvattaa yksityistä säästämistä, jarruttaa talouden kasvua ja pitää yllä julkisen talouden alijäämiä Suomessa. Siksikin parlamentaarinen ja sitova sopu julkisen talouden tavoitteista ja uskottava suunnitelma ja tehokkaat toimet julkisen talouden vakauttamiseksi seuraavien kahden vaalikauden aikana ovat niin tärkeitä.

Molemmat edellä mainitut prosessit ovat konkretisoitumassa vaatimukseksi pienentää julkisen talouden alijäämää miljardeilla euroilla vuonna 2027 alkavan vaalikauden aikana.

Urakka ei ole helppo, muttei mahdotonkaan. Menoja pitää karsia ja kohdentaa entistä vaikuttavammin. Tuloja menojen katteeksi pitää kerätä nykyistä enemmän, mutta tavalla, joka haittaa talouden toimeliaisuutta nykyistä vähemmän. Ennen kaikkea talouden voimavaroista pitää saada enemmän irti niin, että talous voi kasvaa nopeammin.

Urakka voi tukea luottamusta, kun ponnistus on yhteinen ja kaikki osallistuvat. Eri-tyissuojelua nauttavia saavutettuja etuja ei voi olla. Poliitiikan siilot ja osaoptimointi ovat ylellisyyttä, johon Suomella ei ole varaa.

Kaikki on edelleen omissa käsissämme ja mahdollista. Pitää valita. Viime kädessä valinnoissa on kyse arvoista.

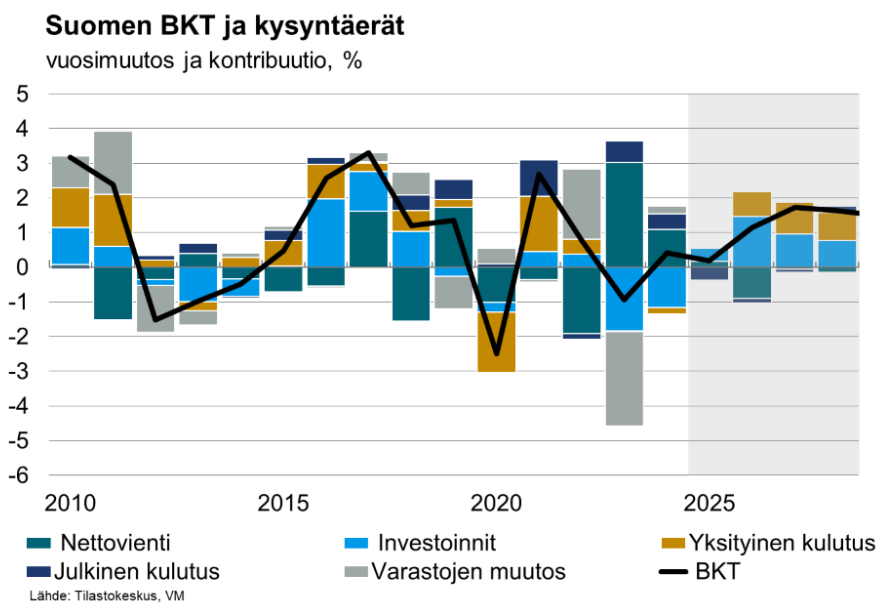
YHTEENVETO

Talouden suhdannenäkymät vuosina 2025–2028

Suomen talouden toipuminen otti takapakkia kuluvan vuoden aikana. Ongelmana on kotimaisen kysynnän puute. Tulojen kasvusta huolimatta kotitalouksien kulutus ei ole kasvanut. Rakentamisen toipuminen odottaa asuntomarkkinoiden selkeämpää piristymistä. Epävarmuus niin taloudessa kuin maailmalla on saanut suomalaiset kotitaloudet lykkäämään hankintapäätöksiä.

Ulkoinen kysyntä on sen sijaan ollut hieman odotettua vahvempaa. Yhdysvaltojen tullien vaikutus on toistaiseksi jäänyt vähäiseksi, ja maailmantalous sekä -kauppa ovat kasvaneet kohtuullisesti. Tämä on heijastunut myös vientiin. Lisäksi tuotannolliset investoinnit antavat aihetta odottaa parempaa kasvua tulevina vuosina.

Vuonna 2025 bruttokansantuotteen (BKT) kasvu jää 0,2 prosenttiin. Suomen talouden tuotannon taso on nyt selvästi alle potentiaalisen tuotannon tason, ja talouden odotetaan toipuvan tulevina vuosina. Vuonna 2026 kasvu on 1,1 prosenttia, 1,7 prosenttia vuonna 2027 ja 1,6 prosenttia vuonna 2028.

Maailmantalous elpyy epävarmuuden varjossa

Suomen talouden ongelmat eivät tule ensisijaisesti ulkoisesta kysynnästä. Maailmantalous on kasvanut ennakoitua nopeammin, vaikka epävarmuustekijöitä on paljon. Euroalueen talous on toipumassa, joskin maiden väliset erot kasvussa ja näkymissä ovat varsin suuria. Yhdysvalloissa talouskasvu hidastuu, kun tullien vaikutukset heijastuvat yhä laajemmin nostaen hintoja ja hidastavan kulutuksen kasvua. Nousevissa talouksissa kasvu jatkuu ripeänä. Epävarmuudesta huolimatta maailmankaupan näkymät ovat kokonaisuutena melko myönteiset.

Tavaravienti on kasvanut vuonna 2025, vaikka Yhdysvaltojen tullit varjostavatkin näkymiä. Osin kasvuun ovat vaikuttaneet laivatoimitukset, mutta myös kysynnän toipuminen euroalueella on vahvistanut vientiä. Myös tuonti on ollut kasvussa. Vielä tänä vuonna nettoviennin vaikutus kasvuun on positiivinen, mutta jatkovuosilla puolustushankinnat ja muut investoinnit nostavat tuontia enemmän kuin mitä viennin odotetaan kasvavan.

Kulutuksen kasvua on heikentänyt pitkäkestoinen epävarmuus

Kotitalouksien ostovoiman kasvu on vuonna 2025 hidasta johtuen heikosta työllisyystilanteesta, sosiaalietuuksien leikkauksista ja kulutusverojen korotuksista. Käytettävissä olevan reaalityulon ennakoidaan kasvavan noin puoli prosenttia, ja ostovoimaa tukee lähinnä keskiansioiden nousu. Vuosina 2026–2027 ostovoiman kasvu kuitenkin vahvistuu, kun työllisyys paranee, palkankorotukset jatkuvat, inflaatio on maltillista ja ansiotuloverotus kevenee.

Kulutuksen heikko tilanne ei selity pelkästään tulojen hitaalla kasvulla. Työmarkkinoihin, geopoliittiseen tilanteeseen ja julkisen talouden sopeuttamistarpeisiin liittyvät epävarmuudet ovat painaneet kuluttajien luottamusta poikkeuksellisen pitkäkestoisesti. Reaalityulojen kasvu olisi viime vuosina sallinut selvästi nopeamman kulutuksen kasvun, mutta nyt on kasvanut säästäminen.

Kuluttajahintojen nousu on syksyllä uudestaan hidastunut alle euroalueen keskiarvon, kun kulutusverojen korotusten vaikutus hintojen muutokseen on pääosin ohi. Inflaatiota hillitsevät edelleen energian ja tuontihintojen lasku. Palveluiden hinnat nousevat yhä, tänä vuonna erityisesti terveystalouden maksujen takia. Inflaation ennustetaan myös pysyvän maltillisena. Inflaatio on 0,4 % vuonna 2025 ja

nousee asteittain 1,9 prosenttiin vuoteen 2028 mennessä. Inflaatiota ylläpitävät jatkossakin palveluiden hinnat, kun taas energian ja tavaroiden hintojen nousu pysyy vaimeana.

Kulutus on pysynyt vuonna 2025 edellisvuoden tasolla. Vuonna 2026 yksityinen kulutus kääntyy kasvuun työllisyyden ja reaalityulojen noustessa. Kulutuksen kasvu voimistuu vuonna 2027 säästämisasteen laskiessa, hintojen nousun pysyessä maltillisena ja työttömyyden vähentyessä. Erityisesti kestokulutustavaroiden ja palveluiden kulutuksen odotetaan elpyvän, kun kotitalouksien luottamus talouteen palautuu lähemmäs keskimääräistä tasoa.

Investoinneissa pohja on ohitettu

Investoinneissa pohja on ohitettu ja käänne varovaiseen kasvuun on alkanut. Vuonna 2025 investoinnit kasvavat vajaat 2 prosenttia, mutta ensi vuodesta alkaen kasvu nopeutuu. Kasvua vetävät erityisesti energiasiirtymä, puolustushankkeet ja asuntomarkkinoiden asteittainen elpyminen. Aineettomat investoinnit ovat vahvassa kasvussa, samoin kone- ja laiteinvestoinnit, joita puolustushankinnat vauhdittavat.

Talonrakentamisessa teollisuuden investoinnit tukevat kasvua, vaikka toimistorakentaminen jää vaimeaksi. Asuntorakentaminen toipuu hitaasti, mutta pidemmällä aikavälillä on kysyntää selvästi nykyistä suuremmalle rakentamisen määrälle. Maa- ja vesirakentamista tukevat tulevat energiahankkeet ja liikenneverkon kehittämissohjelma. Julkiset investoinnit kasvavat rajusti vuonna 2026 erityisesti puolustukseen kohdistuvien panostusten seurauksena.

Työmarkkinoilla on paljon työvoimaa - työllisyyden odotetaan kääntyvän kasvuun

Työllisyyden ennakoitaan kääntyvän kasvuun vuonna 2026, ja viitteitä käännteestä on nähty jo syksyllä 2025. Tästä huolimatta työttömyys on jatkanut kasvuaan ja noussut yli kymmeneen prosenttiin. Työttömyyden nopea nousu antaa kuitenkin liian pessimistisen kuvan työmarkkinoiden tilasta. Työttömyyden kasvu selittyy viimeisen noin vuoden aikana työvoiman määrän kasvulla, ei työllisyyden väheneemisellä. Hallituksen työllisyystoimet ja maahanmuutto ovat lisänneet työvoiman tarjontaa, mutta kysyntä ei ole ainakaan vielä riittänyt työllisyyden selvään kasvuun.

Taloukasvun piristymisen myötä työllisyys alkaa kasvaa, ja vuosina 2026–2028 työllisyys lisääntyy keskimäärin vajaan prosentin vuosivauhtia. Työllisyysaste nousee noin 72,4 %:iin vuoteen 2028 mennessä, mutta ei yllä vuoden 2022 huipputasolle. Työttömyysaste laskee, mutta pysyy edelleen rakenteellista tasoa korkeampana.

Taantumasta toipuminen, investoinnit ja puolustusmenot pitävät taloukasvua yllä

Suomen talouden tuotannon taso on selvästi alle potentiaalisen tuotannon. BKT kasvaakin myös vuosina 2029 ja 2030 nopeammin kuin viime vuosina keskimäärin, kun tuotannon oletetaan saavuttavat potentiaalisen tuotannon tason vuonna 2030. Kasvua tukevat erityisesti energia- ja teknologiasiirtymän yksityiset investoinnit sekä puolustusmenojen lisäykset. Työllisyysaste nousee 73,3 prosenttiin vuoteen 2030 mennessä, ja työttömyysaste laskee 7,8 prosenttiin.

Potentiaalisen tuotannon kasvu on vuosina 2025–2030 keskimäärin 0,8 % vuodessa ja koostuu työpanoksen, pääomakannan ja tuottavuuden kehityksestä. Kokonaistuottavuuden kasvu vahvistuu jakson lopulla, mutta jää selvästi 2000-luvun alun tasosta, heijastaen talouden rakennemuutosta ja tuottavuuden hidasta kehitystä Suomessa finanssikriisin jälkeen.

Vaisu kasvu heikentää julkista taloutta ja pitää velkasuhteen kasvussa

Heikosta suhdanteesta huolimatta julkisyhteisöjen alijäämä supistuu tänä vuonna 3,9 prosenttiin suhteessa BKT:hen, kun sopeutustoimet alkavat vaikuttaa. Vuonna 2026 alijäämä kuitenkin syvenee 4,5 prosenttiin, sillä aiemmin tälle vuodelle enusteissa odotetut hävittäjähankinnat kirjataan alijäämään vasta tuolloin. Vuonna 2027 alijäämä kohenee 4,0 prosenttiin talouden vahvistuvan suhdanteen ja puolustushankintojen kasvun hidastumisen ansiosta. Pitkällä aikavälillä alijäämä pysyy kuitenkin syvänä: puolustus- ja korkomenojen kasvu sekä maltillinen talouskehitys pitävät sen yli 3,5 prosentissa suhteessa BKT:hen vielä vuonna 2030.

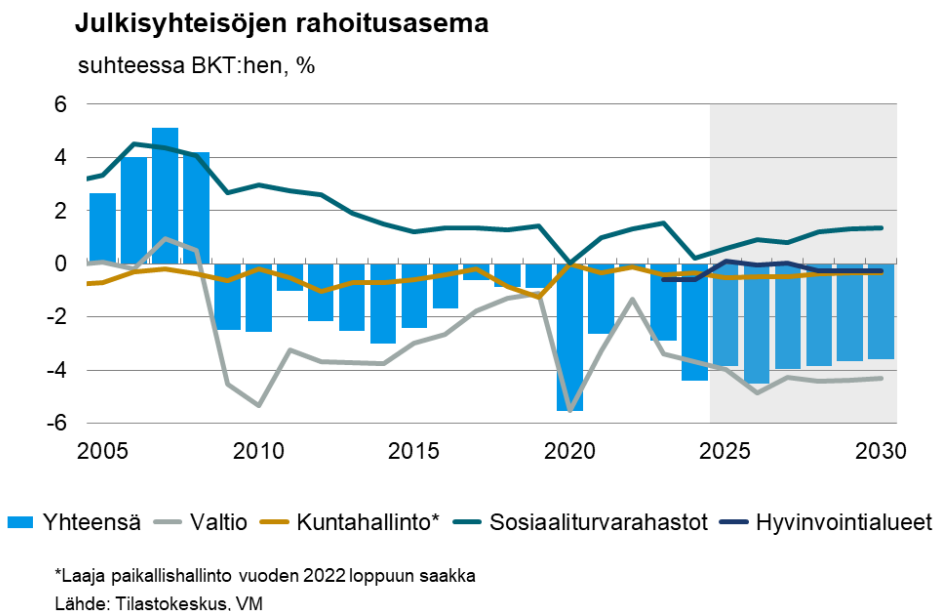
Valtion alijäämä on syvä: tänä vuonna 4,0 prosenttia ja ensi vuonna peräti 4,9 prosenttia suhteessa BKT:hen. Valtion menoja kasvattavat erityisesti puolustushankinnat sekä korkomenojen nousu. Pitkittänyt taantuma ja veronkevennykset puolestaan hidastavat verotulojen kasvua siitä, mitä se parhaimmillaan voisi olla. Valtion alijäämä asettuu 4,3 prosenttiin ennustejakson lopulla.

Paikallishallinnon menot kasvavat ennustejaksolla pääasiassa hintojen ja palkkojen nopean nousun vuoksi, mikä ylläpitää alijäämää ennustejaksolla. Hyvinvointialueiden rahoitusasema pysyy likimain tasapainossa vuosina 2025–2027, mutta heikenee vuoden 2028 jälkeen menojen kasvun vuoksi sekä siksi, että valtion rahoitus perustuu ennusteessa kehyksiin varattuun summaan, joka pienenee vuonna 2028. Paikallishallinnon yhteenlaskettu alijäämä pysyy ennustejaksolla vakaana, sillä kuntahallinnon alijäämä supistuu noin 0,3 prosenttiin verotulojen vahvistuessa ja määraikaisten valtionosuusleikkausten päättyessä.

Sosiaaliturvarahastot pysyvät kokonaisuutena ylijäämäisinä, erityisesti työeläkelaitosten vahvan rahoitusaseman ansiosta. Ylijäämä perustuu pääosin omaisuustuloihin ja työeläkemaksutuloihin. Muut sosiaaliturvarahastot toipuvat kuluvan vuoden alijäämästä vähitellen hieman ylijäämäisiksi ja säilyttävät tasapainon ennustejakson ajan. Rahoitusaseman vahvistumista tukevat muun muassa ensi vuoden työttömyysvakuutusmaksun korotus sekä työttömyysmenojen asteittainen lasku.

EU:n finanssipoliittisen seurannan indikaattoriksi on EU:n uudistetuissa finanssipolitiikan säännöissä nostettu nettomenojen kasvu. Tässä ennusteessa Suomen julkisyhteisöjen nettomenot vähenevät 0,1 prosenttia tänä vuonna ja kasvavat 4,0 prosenttia vuonna 2026 sekä 2,3 prosenttia vuonna 2027. Nettomenot kasvavat kuluvana vuonna aiemmin ennustettua vähemmän ja vuonna 2026 aiemmin ennustettua enemmän mm. puolustusmenojen ajoitusmuutosten vuoksi.

Velkasuhde nousee tänä vuonna yli 89 prosentin ja lähes 92 prosenttiin vuonna 2026. Kasvu jatkuu koko ennustejakson ajan, ja vuonna 2030 velka on jo yli 96 prosenttia suhteessa BKT:hen.

Keskeiset riskit ennusteessa

Maailmantalouden riskit ovat edelleen merkittäviä. Kauppa- ja geopolitiikka kytkeytyvät tiiviisti toisiinsa ja kummassakin on nähty merkittäviä muutoksia, jotka varjostavat maailmantalouden kasvunäkymiä. Vaikka Yhdysvaltojen tullipolitiikassa on nähty tasaantumista, on tilanne monelta osin edelleen auki ja uudet yllätykset ovat hyvinkin mahdollisia. Venäjän hyökkäyssodan pitkittyminen on alasuuntainen riski, mutta Ukrainan mahdollinen jälleenrakennus yläsuuntainen riski.

Tekoälyn kehitys ja siihen liittyvät investoinnit tuovat myös ennusteeseen riskiä. Lyhyellä aikavälillä tekoäly-yritysten erittäin korkeat arvostustasot markkinoilla ja massiiviset investoinnit lisäävät riskiä markkinoiden korjausliikkeestä ja investointikysynnän nopeasta laskusta. Pidemmällä aikavälillä tekoälyllä on luultavasti suuria vaikutuksia markkinoiden, erityisesti työmarkkinoiden, rakenteeseen, mutta sen kasvuaikutusarviot vaihtelevat hyvin paljon.

Ennusteen kasvu perustuu kotimaiselle kysynnälle ja siihen liittyviä riskejä kumpankin suuntaan. Kotitalouksien tulot ja säästöt antaisivat mahdollisuuden nopeammallekin kulutuksen kasvulle, mutta epävarmuuden ja heikon työllisyystilanteen jatkuminen saattavat myös lisätä kotitalouksien säästämistä edelleen, mikä

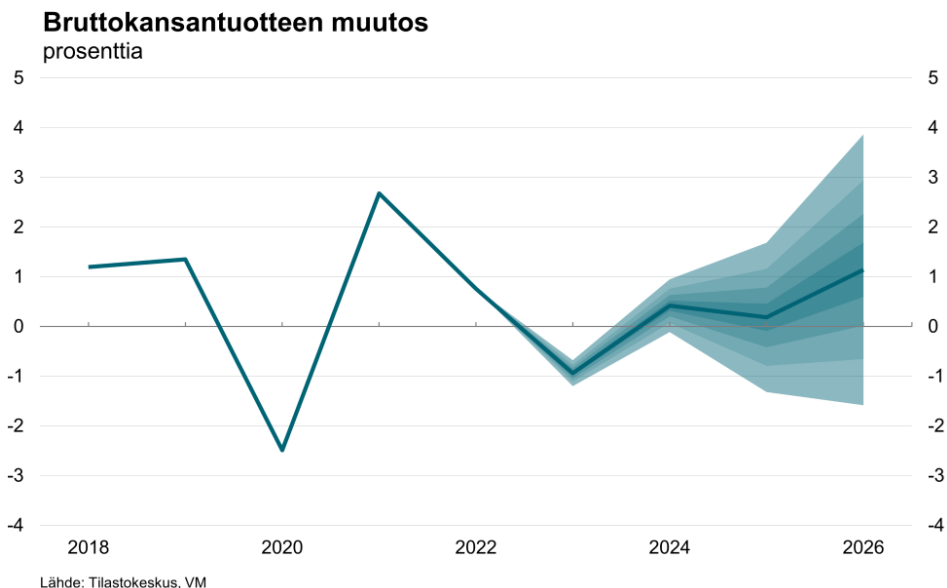
vähentäisi kulutusta. Investointeja ennusteessa on varsin paljon, mutta investointisuunnitelmia on vielä paljon enemmän. Miten suuri osa suunnitelmista lopulta toteutuu, on varsin epävarmaa.

Taantuman vaikutukset näkyvät taloudessa pitkään, ja julkisyhteisöjen taloustilanne on vaikea. Valtion alijäämä on syvä ja paikallishallinnon talouskehitys jää vaisuksi. Velkasuhde ei ole vakiintumassa, vaan nousee ensi vuonna yli 90 prosentin ja ylittää 96 prosentin vuosikymmenen vaihteessa.

Puolustushankinnat ja niiden toimitusten ajoitus aiheuttavat merkittävää epävarmuutta julkisyhteisöjen, erityisesti valtion, alijäämään. Tässä vaiheessa vuotta on viimein tiedossa, että loppuvuodelle ennusteessa odotetut hävittäjät kirjautuvat alijäämään vasta ensi vuonna. Koska kuluvana vuonna toimituksia ei kirjata lainkaan, myöhempinä vuosina niitä kirjataan vastaavasti enemmän. Puolustushankintojen kirjautumisen ajoitukset synnyttävät alijäämään vaikeasti ennakoitavia heilahteluja. Koska mittavia hankkeita on vireillä runsaasti ja toimitusten aikataulut ovat epävarmoja, vastaavia yllättäviä vaihteluita nähdään jatkossakin. Heilahtelut vaikeuttavat kokonaiskuvan hahmottamista, sillä ne peittävät alleen suhdanteen ja sopeutustoimien vaikutukset.

Työeläkelaitosten riskit liittyvät pääosin omaisuustuloihin ja niiden kehitykseen. Muiden sosiaaliturvarahastojen keskeinen riski on työttömyystilanne, joka vaikuttaa maksutulojen lisäksi sekä työttömyysmenoihin että muihin sosiaalietuuksiin. Paikallishallinnon menot voivat jäädä arvioitua pienemmiksi, mikäli säästötoimet ja toiminnan tehostaminen onnistuvat odotettua paremmin. Kuntien omia sopeutustoimia vuodelle 2026 ei ole vielä sisällytetty ennusteeseen ja hyvinvointialueidenkin osalta säästötoimia on arvioitu varovasti suhteessa alueiden alustaviin suunnitelmiin. Toisaalta sopeutustoimien epäonnistuminen tai uudet menolisäykset voivat heikentää erityisesti hyvinvointialueiden taloutta.

Velkasuhteen ennustamista vaikeuttavat alati pettävän suhdanteen lisäksi myös valtion budjettitalouden ulkopuoliset erät ja erityisesti velanhallintaan liittyvät osin ennakoimattomat muutokset. Viime vuosina nämä riskit ovat tuottaneet epätoivottuja yllätyksiä velkaantumisessa, kun velkaa on otettu ennakoitua enemmän. Vaikka toimet lisäävät bruttovelkaa, ne eivät heikennä valtion velkakestävyyttä. Lyhyellä aikavälillä tilanteeseen ei ole odotettavissa muutosta, mutta pidemmällä aikavälillä velanhallinnan toimien vaikutukset voivat kääntyä velkaantumista vähentäväksi.

Taloukasvuennusteen epävarmuutta voidaan kuvata menneisiin ennustevirheisiin perustuvilla luottamusväleillä ennusteen ympärillä. Luottamusvälit kuvaavat väliä, jolle toteutunut kehitys on aiemmissa ennusteissa osunut 80 prosentin todennäköisyydellä. Nämä luottamusvälit sisältävät kuitenkin vain normaalin ennusteisiin liittyvän epävarmuuden, eivätkä ne ota huomioon kullakin ennustekierroksella olevia erityisiä riskitekijöitä.

Taulukko 1. Keskeiset ennusteluvut

	2024	2025*	2026*	2027*	2028*
Volyymin muutos, %					
Bruttokansantuote markkinahintaan	0,4	0,2	1,1	1,7	1,6
Tavaroiden ja palvelujen tuonti	-0,8	2,0	3,6	2,5	3,0
Kokonaistarjonta	0,1	0,7	1,8	2,0	2,0
Tavaroiden ja palvelujen vienti	1,8	2,4	1,3	2,4	2,7
Kulutus	0,3	-0,5	0,7	1,1	1,3
yksityinen	-0,4	0,0	1,4	1,8	1,6
julkinen	1,7	-1,5	-0,5	-0,3	0,8
Investoinnit	-5,0	1,7	6,7	4,1	3,3
yksityiset	-7,7	1,9	2,8	6,7	4,2
julkiset	7,7	0,9	22,1	-4,4	-0,3
Kokonaiskysyntä	0,3	0,7	1,8	2,0	2,0
kotimainen kysyntä	-0,3	0,0	2,1	1,8	1,8

Taulukko 2. Julkisen talouden keskeiset ennusteluvut

	2024	2025*	2026*	2027*	2028*
Suhteessa BKT:hen, %					
Julkisyhteisöjen menot	57,8	57,5	57,9	56,7	56,1
Veroaste	42,2	42,4	42,5	42,0	41,9
Julkisyhteisöjen nettoluotonanto	-4,4	-3,9	-4,5	-4,0	-3,9
Valtionhallinnon nettoluotonanto	-3,7	-4,0	-4,9	-4,3	-4,4
Julkisyhteisöjen velka	82,4	89,1	91,6	92,4	93,8
Valtionvelka	61,4	66,7	69,0	70,3	71,8

Taulukko 3. Muut keskeiset ennusteluvut

	2024	2025*	2026*	2027*	2028*
Bruttokansantuote, arvo, mrd. euroa	276	281	290	302	314
Bruttokansantuotteen hinta, muutos, %	0,7	1,7	2,1	2,3	2,3
Palvelut, volyymin muutos, %	0,0	0,0	1,2	1,3	1,5
Koko teollisuus, volyymin muutos, %	4,0	1,1	1,5	1,9	1,5
Työn tuottavuus, muutos, %	1,3	1,0	0,9	0,9	0,8
Työlliset, muutos, %	-1,0	-0,3	0,2	0,9	0,9
Työllisyysaste (20–64-vuotiaat), %	76,7	76,2	76,1	76,6	77,1
Työttömyysaste, %	8,4	9,6	9,5	9,1	8,5
Kuluttajahintaindeksi, muutos, %	1,6	0,4	1,2	1,8	1,9
Ansiotasoindeksi, muutos, %	3,1	2,9	3,6	3,2	3,2
Vaihtotase, mrd. euroa	-1,9	0,8	-1,1	-1,1	-1,4
Vaihtotase, suhteessa BKT:hen, %	-0,7	0,3	-0,4	-0,4	-0,4
Lyhyet korot (euribor 3 kk), %	3,6	2,2	2,0	2,0	2,0

1 Talousnäkymät

1.1 Maailmantalous

Maailmantalouden kasvu jatkuu riskeistä huolimatta. Euroalueen talous elpyy, mutta alueen sisällä näkymät vaihtelevat. Nousevien maiden kasvu on nopeaa. Yhdysvalloissa talouskasvu hidastuu tullien välittyessä yhä laajemmin kuluttajahintoihin. Maailmankaupan näkymät ovat melko myönteiset epävarmuudesta huolimatta.

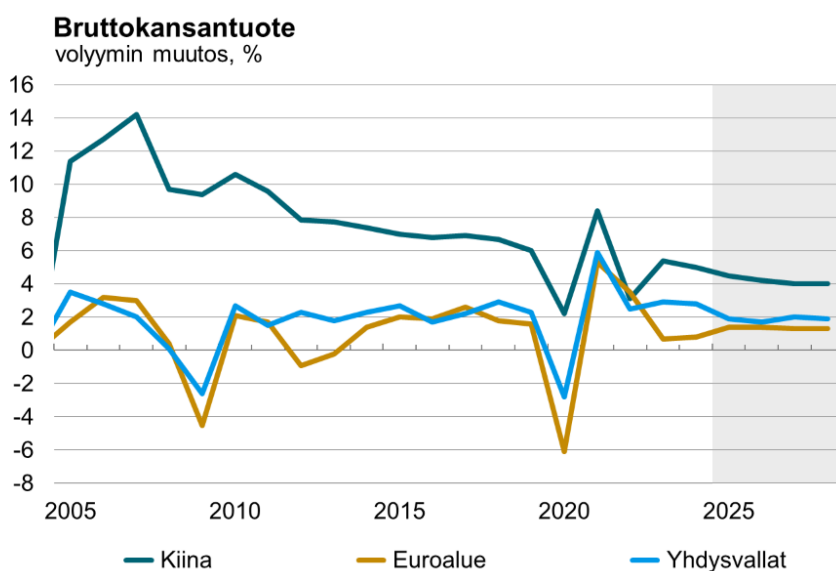
Maailmantalouden kasvu pysyttelee melko nopeana, vaikka näkymät vaihtelevat. Euroalueella on suuria eroja maiden kasvunäkymien suhteen. Kuluttajien luottamus elpyy hitaasti. Yhdysvalloissa talouskasvu on hidastumassa jännitteiden keskellä ja inflaation kiihtymisestä on merkkejä. Kiinan kasvunäkymät viittaavat hidastumiseen, kun kotimainen kysyntä ei ole elpynyt kestävästi. Maailmantalouden kasvu hidastuu 3,1 prosenttiin 2025 ja edelleen 3,0 prosenttiin 2026. Kasvu elpyy 3,2 prosenttiin vuonna 2027. Geopoliittiset jännitteet varjostavat näkymiä, mutta energia- ja markkinoiden näkymät ovat vakaat.

1.1.1 Kasvunäkymät

Euroalueella kasvu on hidastunut kuluvan vuoden ensimmäisen neljänneksen jälkeen. Alueen sisällä on kuitenkin isoja eroja. Saksassa talous polkee paikallaan, ja teollisuuden tilanne on vaikea. Toisaalta Ranskassa kasvu on ollut poliittisten jännitteiden keskellä yllättävän nopeaa. Lähivuosien näkymät ovat kokonaisuudessaan varovaisen myönteiset. Ennakoivien indikaattoreiden mukaan teollisuuden näkymät euroalueella ovat haastavat, mutta palveluiden näkymät ovat valoisimmat. Useat maat investoivat aiempaa enemmän puolustukseen. Erityisesti Saksa investoi vahvasti infrastruktuuriin ja puolustukseen. Kuluttajien luottamus elpyy vähitellen. Euroalueen kasvu kiihtyy 1,4 prosenttiin 2025 ja pysyttelee sillä tasolla 2026. Kasvu hidastuu 1,3 prosenttiin 2027.

Yhdysvalloissa yksityinen kulutus on pysytellyt yllättävän vahvana jännitteistä huolimatta. Inflaation kiihtyminen ja samanaikainen työllisyystilanteen heikkeneminen varjostavat kuitenkin näkymiä. On odotettavissa, että tullit välittyvät jatkossa yhä selvemmin kuluttajahintoihin, heikentäen yksityistä kulutusta. Tullien poistaminen monilta elintarvikkeilta tosin vaimentaa jossain määrin tätä vaikutusta. Tekoälyyn liittyvät investoinnit ovat kannatelleet talouskasvua. Investointien näkymät ovat kuitenkin sumuiset epävarmuuden vallitessa. Toisaalta heikentynyt dollari tukee vientiä. Poliittiset jännitteet heikentävät sentimenttiä. Kasvu hidastuu 1,9 prosenttiin 2025 ja edelleen 1,7 prosenttiin 2026, kun tullien vaikutus voimistuu taloudessa. Kasvu elpyy kahteen prosenttiin 2027.

Kotimainen kulutus ei edelleenkään ole elpynyt kestävästi Kiinassa. Kotitalouksille suunnattujen elvytystoimien loputtua kulutuksen kasvu on jälleen hidastunut. Investointien näkymiä haittaa yhä kiinteistösektorin vaikea tilanne. Kauppapoliittisten jännitteiden vallitessa USA:n kanssa vienti suuntautuu yhä vahvemmin Kaakkois-Aasiaan ja Eurooppaan. Ennakoivien indikaattoreiden perusteella palvelusektorin näkymät ovat teollisuutta valoisammat. Harvinaisia maametallien vientiä koskevat rajoitukset herättävät epävarmuutta maailmalla, mutta myönteistä on, että osaa rajoituksista lykättiin syksyllä. Talouskasvu hidastuu 4,5 prosenttiin 2025 ja edelleen 4,2 prosenttiin 2026 ja neljään prosenttiin 2027.

Lähde: Kansalliset tilastoviranomaiset, VM

Intian talouden vahva veto jatkuu yksityisen kulutuksen turvin. Kasvu on kuitenkin tasaantumassa. Japanissa teollisuuden näkymät ovat vaikeat Yhdysvaltojen-vienin vähennyttyä. Rahapolitiikan odotetaan kiristyvän kiihtyvän inflaation oloissa, samalla finanssipolitiikka on vahvasti elvyttävää. Iso-Britannian näkymät ovat haastavat, ja finanssipolitiikan kiristyminen heikentää sentimenttiä. Teollisuus vähentää työvoimaa. Erityisesti rakennusteollisuuden näkymät ovat heikentyneet jyrkästi. Venäjällä kasvu hidastuu voimakkaasti pakotteiden purressa ja inflaation kiihtyessä. Liittovaltion talous on heikkenemässä. Talouden odotetaan elpyvän Ruotsissa kotimaisen kysynnän ja elvyttävän finanssipolitiikan ansiosta. Työttömyys on kuitenkin yhä korkealla.

Yllä kuvattuun näkymään liittyy huomattavia, lähinnä alasuuntaan painottuvia riskejä. Kauppapoliittinen epävarmuus on vähentynyt solmittujen sopimusten myötä, mutta ei hävinnyt kokonaan. Yhdysvalloissa samanaikainen työttömyyden nousu ja inflaation kiihtyminen voivat haitata talousnäkyviä odotettua enemmän. Tekoölyalaan liittyy lyhyellä aikavälillä riskejä, jotka voivat vähentää investointeja. Venäjän hyökkäyssodan päättyminen Euroopan kannalta epäsuotuisalla tavalla heikentäisi ilmapiiiriä. Sään ääri-ilmiöt voivat heikentää erityisesti kehittyvien maiden kasvua.

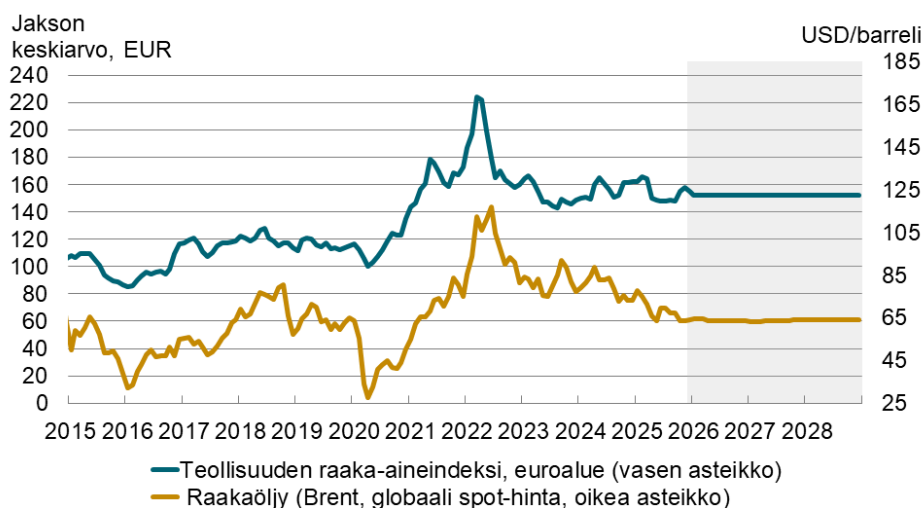
Tullien asettuminen pysyvästi suhteellisen matalalle tasolle vähentäisi kauppapoliittista epävarmuutta ja lisäisi luottamusta. Puolustukseen suuntautuvilla investoinneilla voi olla odotettua suurempia myönteisiä talousvaikutuksia Euroopassa. Tekoölyllä voi olla pidemmällä aikavälillä odotettua suurempi vaikutus tuottavuuteen ja kasvuun maailmantaloudessa.

1.1.2 Rahoitusmarkkinat ja raaka-aineet

Rahoitusmarkkinoilla osakkeiden ja yrityslainojen arvostustasot ovat korkealla pitkälti teknologia-alan vetämänä. Markkinoiden volatilitteetti on rauhoittunut kevään jälkeen, mutta korjausliikkeen riski on kasvanut. Rahapolitiikan keventämisen odotetaan jatkuvan etenkin Yhdysvalloissa, mutta hidastuvalla tahdilla. Sekä lyhyet markkinakorot että valtionlainojen korot ovat pysytelleet melko vakaina. Inflaation hidastuttua euroalueella lyhyiden korkojen näkymä on vakaa ennustejaksolla. Myös valtionlainojen korkojen osalta näkymät ovat melko vakaat. Runsas tarjonta pitää pitkien korkojen tasoa koholla lähivuosina.

Raaka-aineidenkin osalta kehitys on ollut maltillista geopoliittisista jännitteistä huolimatta. Raakaöljyn Brent-laadun hinta on pysytellyt runsaassa 60 dollarissa barretilta, mutta futuurit viittaavat hintojen laskuun ennustejaksolla. Myös maakaasun hinta on alenemassa. Teollisuuden raaka-aineissa on viime aikoina ollut hienoista nousua, mutta näkymä ennustejaksolla on vakaa. Ruoan maailmanmarkkinahintojen nousu on taittunut.

Raaka-aineiden hinnat

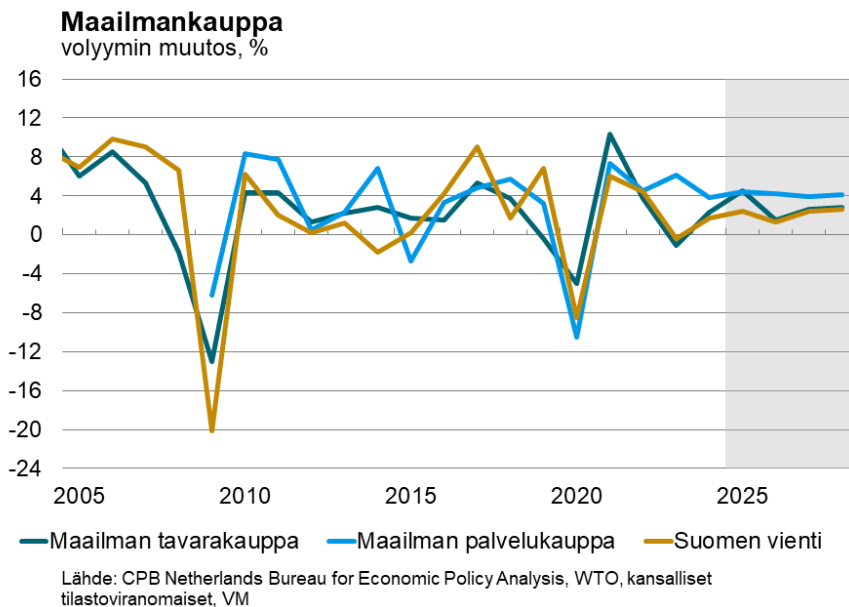

Lähde: HWWI, Macrobond, VM

1.1.3 Maailmankauppa

Maailman tavarakauppa on heilahdellut kuluvana vuonna voimakkaasti Yhdysvaltojen kauppapoliittisten toimien seurauksena. Kokonaisuudessaan tavarakauppa kasvaa nopeasti vuonna 2025, kun Yhdysvaltojen tavaratuonnin lasku loppuvuodesta on aiemmin odotettua pienempää ja nousevien talouksien tuonti on vahvaa. Myös euroalueen tuonti kasvaa melko nopeasti. Kiina suuntaa vientiään yhä enemmän Kaakkois-Aasiaan ja Eurooppaan. Maailman tavarakauppa kasvaa 4,5 prosenttia vuonna 2025, mutta kasvu hidastuu 1,5 prosenttiin vuonna 2026 Yhdysvaltojen tuonnin supistuessa voimakkaasti edellisvuodesta. Kasvu kiihtyy 2,6 prosenttiin vuonna 2027 laajalla rintamalla.

Maailman palvelukauppa on kehittynyt tavaraoppaa suotuisammin viime vuosina. Palvelutuonti kasvoi kaikissa isoimmissa talouksissa loppuvuonna 2024. Etenkin euroalueella kasvu on nopeaa vuonna 2025, ja näkymä kasvun jatkumiselle ennustejaksolla on melko myönteinen. Myös Pohjois-Amerikassa ja Aasiassa kasvunäkymät ovat myönteiset.

Taulukko 4. Bruttokansantuote

	2024	2025*	2026*	2027*	2028*
Volyymien muutos, %					
Maailma (PPP)	3,3	3,1	3,0	3,2	2,9
Euroalue	0,8	1,4	1,4	1,3	1,3
EU	0,9	1,4	1,4	1,3	1,3
Saksa	-0,5	0,3	1,0	1,2	0,9
Ranska	1,1	0,9	1,3	1,3	1,1
Ruotsi	0,8	1,4	2,0	2,0	1,9
Iso-Britannia	1,1	1,4	1,3	1,4	1,3
Yhdysvallat	2,8	1,9	1,7	2,0	1,9
Japani	-0,2	1,2	0,6	0,8	0,6
Kiina	5,0	4,5	4,2	4,0	4,0
Intia ¹	6,5	6,6	6,4	6,0	6,1
Venäjä	4,3	0,9	0,8	1,1	1,2

¹ Tilivuosi (1.4.-31.3)

Lähteet: Kansalliset tilastoviranomaiset, VM

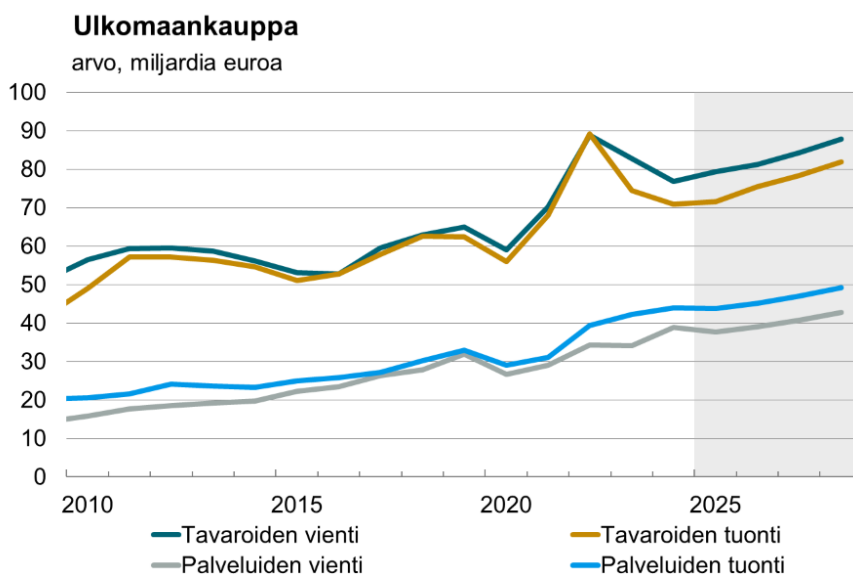
Taulukko 5. Taustaoletukset

	2024	2025*	2026*	2027*	2028*
Maailman tavara-kauppa, volyymin muutos, %	2,3	4,5	1,5	2,6	2,8
Maailman palvelukauppa, volyymin muutos, %	3,8	4,4	4,2	3,9	4,1
USD/EUR	1,08	1,13	1,17	1,18	1,20
Teollisuuden raaka-ainehinnat, EA, %	3,2	-1,9	-1,1	0,0	0,0
Raakaöljy (Brent), \$/barreli	79,7	68,2	63,8	63,6	64,0
3 kk euribor, %	3,6	2,2	2,0	2,0	2,0
Valtion obligaatiot (10 v), %	2,9	3,0	3,0	2,9	2,9
Tuontihinnat, muutos, %	-1,0	-1,5	1,0	1,4	1,5

Lähteet: CPB, Macrobond, HWWI, WTO, kansalliset tilastoviranomaiset, VM

1.2 Ulkomaankauppa

Suomen ulkomaankauppa on syksyllä kehittynyt voimakkaan myönteisesti tavaroiden viennin vetämänä. Tuonnin puolella hävittäjähankintojen lykkääntyminen ensi vuodelle kasvattaa Suomen vaihtotasetta, joka on kuluneen vuoden ajalta vajaan miljardin ylijäämäinen. Kauppataseen odotuksista poikkeava kehitys synnyttää odotettua suuremman nettoviennin bkt-kontribuution.

Lähde: Tilastokeskus, VM

1.2.1 Vienti ja tuonti

Suomen vienti on kasvanut syksyn aikana sekä määrissä että hinnoissa mitattuna. Palveluiden viennin määrä on kuluneen vuoden osalta kääntynyt laskuun. Vastavaa kehitystä on havaittavissa myös palveluiden tuonnin puolella. Kuluvan vuoden suurin yllätys on ollut tavaraviennin voimakas kasvu. Tavaroiden vienti on tammi-syyskuun aikana kasvanut USA:n asettamista tavaratulleista huolimatta noin neljä prosenttia suhteessa viime vuoden vastaavaan jaksoon. Vientihinnat ovat kasvaneen viimeksi viime vuoden kesällä, mutta nousivat syksyllä sekä tavara- että

palveluviennin osalta. Vastaavasti tuontihinnat kasvoivat syksyllä vain hieman viime kesästä tavaroiden tuontihintojen ajamana, kun taas palveluiden tuontihinnat olivat syksyllä lievässä laskussa. Sekä Suomen tuonti että vientihinnat ovat kuitenkin kuluneen vuoden aikana pysytelleet kahden edeltävän vuoden tavoin laskusuuntaisina. Suomen palveluviennin hinnat ovat tästä kehityksestä poiketen pysytelleet kasvussa tämän vuoden lisäksi myös kahden edeltävän vuoden aikana.

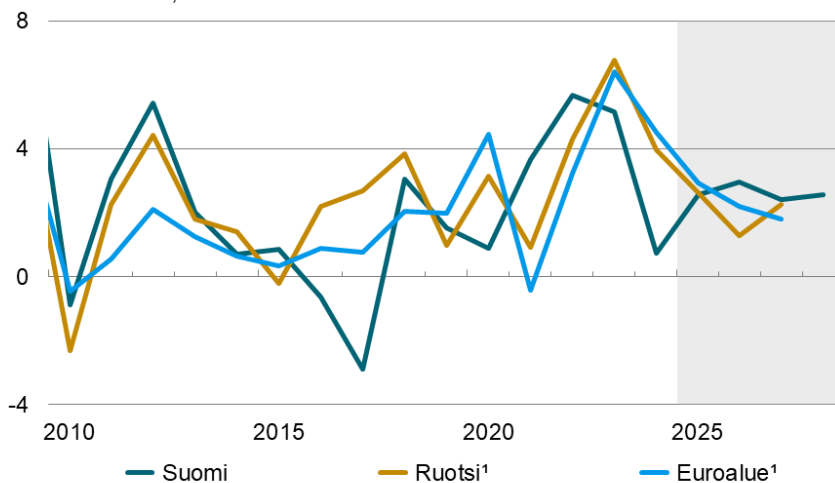
Palveluiden viennin määrä on kuitenkin kuluneen vuoden osalta kääntynyt laskuun. Vastaavaa kehitystä on havaittavissa myös palveluiden tuonnin puolella. Kuluvan vuoden suurin yllätys on ollut tavaraviennin voimakas kasvu. Tavaroiden vienti on tammi-syyskuun aikana kasvanut USA:n asettamista tavaratulleista huolimatta noin neljä prosenttia suhteessa viime vuoden vastaavaan jaksoon.

Tavaraviennin voimakasta kasvua selittää osittain tavaraviennin kysynnän elpyminen Suomen keskeisimmillä vientimarkkinoilla – etenkin Euroopassa – joka on nostanut Suomen vientituotteiden kysyntää. Myös USA:n ja nousevien talouksien tavaratuonti ovat pysytelleet verrattain vahvoina tulleista huolimatta. Vastoin aiempia odotuksia, vuoden alkupuoliskon haastava talouspoliittinen ympäristö on osoittautunut vain heikoksi esteeksi Suomen viennille. Tavaroiden odotuksia voimakkaampaa vientiä on osaltaan tukenut myös viime vuotta suurempi laivatoimitus.

Viennin vahvan kasvun lisäksi myös tuonti kasvaa kuluvan vuoden aikana voimakkaasti, sillä monet investoinnit, kuten datakeskukset sisältävät merkittäviä tuontipanoksia. Suomen hävittäjähankintojen tuonti on lykkääntynyt ensi vuodelle, joka nostaa ensi vuoden tuontia merkittävästi. Hävittäjähankintojen siirtymisestä huolimatta kuluneen vuoden tuonti on tullin tilastotietojen perusteella pysynyt verrattain voimakkaana etenkin energia- ja kaivosteollisuustuotteiden kannattelemana, joka sisältää mm. raakaöljyn, maakaasun, kivihiilen ja erinäisten malmien tuonnin.

Yksikkötyökustannukset

2010 = 100, nimelliset

¹ Euroopan komission ennuste

Lähde: Euroopan komissio, Tilastokeskus, VM

Taulukko 6. Ulkomaankauppa

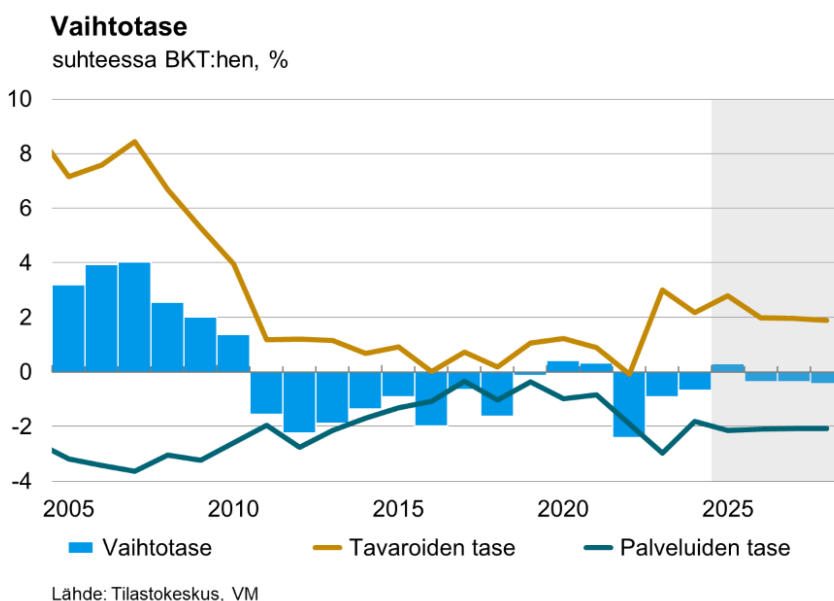
	2024	2025*	2026*	2027*	2028*
Muutos, %					
Viennin volyyymi	1,8	2,4	1,3	2,4	2,7
Tuonnin volyyymi	-0,8	2,0	3,6	2,5	3,0
Vientihinnat ¹	-2,7	-1,2	1,3	1,6	1,7
Tuontihinnat ¹	-1,0	-1,5	1,0	1,4	1,5

¹ Kansantalouden tilinpidon mukaan.

1.2.2 Vaihtotase

Suomen vaihtosuhte on pysynyt kuluneen vuoden aikana lähes ennallaan. Vaihtosuhte heikkeni voimakkaasti vuoden 2022 jälkeen maailmanlaajuisen energiakriisin seurauksena. Vaihtosuhte on kuitenkin elpynyt tämän vuoden aikana ja on lähes tasapainossa. Vaihtosuhteen odotetaan pysyttelevän lähellä tasapainoa ennustejakson aikana. Vaihtosuhdetta on painanut etenkin tavaroiden vientihintojen pitkittynyt heikkous. Ulkomaankaupan hintojen odotetaan kasvavan vain hieman seuraavien vuosien aikana, talousnäkymien parantuessa vasta ennustejakson loppupäässä. Tämä puolestaan näkyy hintojen voimakkaampana loppupään kasvuna kysynnän elpyessä.

Vaihtotase on tammi-syyskuun aikana ollut merkittävästi viime vuoden vastaavaa jaksoa ylijäämäisempi tavara- ja palvelukaupan voimakkaan viennin ajamana. Vaihtotaseen odotettua voimakkaampaa ylijäämää selittää osaltaan myös hävittäjähankintojen lykkääntyminen tulevalle vuodelle. Myös saadut sijoitustulot (mm. osinko- ja korkosaamiset) ovat olleet vastaavalla tarkastelujaksolla nettomääräisesti merkittävästi viime vuotta suuremmat. Palveluiden tase pysyy yhä voimakkaan alijäämäisenä ilman merkittävää muutosta viime vuoteen. Vaihtotaseen odotetaan kääntyvän ensi vuonna jälleen lievästi negatiiviseksi, mutta pysyvän lähellä tasapainotasoa ennustejakson loppuun.

Taulukko 7. Vaihtotase

	2024	2025*	2026*	2027*	2028*
Miljardia euroa					
Tavaroiden ja palvelujen tase	1,0	1,8	-0,3	-0,3	-0,6
Tuotannontekijäkorvaukset ja tulonsiirrot, netto	-2,8	-1,0	-0,8	-0,8	-0,8
Vaihtotase	-1,9	0,8	-1,1	-1,1	-1,4
Suhteessa BKT:hen, %					
Vaihtotase	-0,7	0,3	-0,4	-0,4	-0,4

Suomen strategiset riippuvuudet ovat hyvin tiedossa

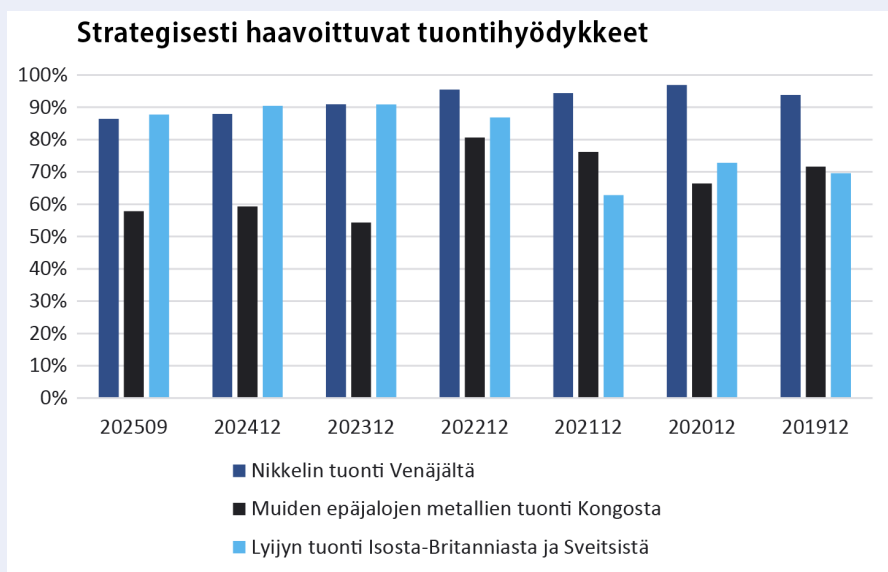
Euroopan komission (Arjona, Connell & Herghelegiu, 2023) julkaisemassa tutkimuksessa EU:n tuontipanosten muodostamia strategisia riippuvuuksia tarkastellaan kolmen indikaattorin avulla: (i) EU:n ulkopuolisten tuontipanosten määrän suhteessa EU:n sisäiseen tuotantokapasiteettiin, (ii) tuonnin keskittymisen ja (iii) tuonnin heikon korvattavuuden. Toimitusketjut, joissa havaitaan merkittävää strategista riippuvuutta, jaotellaan niiden kriittisyyden mukaan edelleen kolmeen alaerään: (a) turvallisuuteen, (b) terveyteen sekä (c) vihreän ja digitaalisen siirtymän hyödykkeisiin. Tässä mittaristossa tuontipanosten toimitusketjujen määritetään olevan keskittyneitä, mikäli tuontipanokset ovat peräisin alle kolmesta maasta, yli puolet niiden tuonnista tulee EU:n ulkopuolelta tai tuontipanoksen EU:n ulkopuolisen tuonnin arvo on suurempi kuin EU:n viennin arvo vastaavan tuotteen osalta.

Mallin selkein etu on sen yksinkertaisuus, mutta malliin vaikuttaa merkittävästi kriittisyyden kynnyksarvojen mielivaltaisuus. Tämän takia mallissa käytetään lisäksi myös vertailumenetelmää, jossa tuontipanokset järjestetään jokaisen kolmen indikaattorin mukaisen riippuvuuden perusteella suuruusjärjestykseen ja näistä valitaan ylin kymmenys. Kriittisiksi riippuvuuksiksi valikoituu lopulta tuontipanokset, jotka ylittävät molemmat kriteerit: mielivaltaisesti valitun kynnyksarvon sekä arvojärjestyksen perusteella valitun sijoituksen. Näiden lisäksi tarkastelun aikaikkuna on laajennettu koskemaan kuluvan vuoden lisäksi neljää edeltävää vuotta, jotta yksittäisen vuoden merkitys ei ylikorostu tarkastelussa. Tämä viitekehys mahdollistaa tuontipanosten jaottelun edelleen niihin, joissa toimitusketjuja voidaan helposti hajauttaa laajemmin ja toisaalta taas niihin, joiden korvattavuus voi tapahtua lähinnä vain EU:n sisäisen kapasiteetin kasvun kautta.

Suomen tuontiketjut ovat hyvin hajautettuja

Tullin ulkomaankaupan tilastoissa tavaratuontia voidaan tarkastella EU:n yhdistetyn tavaranimikkeistön avulla, jossa tuontipanokset ovat jaoteltuna sataan alaerään. Riippuvuusindikaattorin perusteella Suomen ulkomaankaupan toimitusketjut ovat pääsääntöisesti hyvin hajautettuja. Riippuvuusindikaattorin menetelmää käyttäen nikkelin, lyijyn ja muiden epäjalojen metallien

tuotantopanosten alerät muodostavat Suomelle kuitenkin strategisesti kriittisen riippuvuuden. Näiden erien ulkopuolella Suomen tuontipanokset eivät muodosta strategiaa riippuvuuksia, joilla olisi materiaalisia vaikutuksia turvallisuuteen, terveyteen tai vihreän ja digitaalisen siirtymän hankkeisiin.

Tarkastelu ei ota huomioon tuontipanoksien vaikutusta tätä hienojakoisemalla tasolla. Yksittäisiin tuotteisiin voi kohdistua merkittäviäkin riippuvuuksia, jotka tuonnin aggregointi sataan alerään voi peittää alleen (esim. harvinaiset maametallit ja grafiikkasuorittimet). Myös symmetriset shokit voivat synnyttää pullonkauloja EU:n sisälle ja voi näin muodostaa Suomelle strategisen haavoittuvuuden, jota EU:n ulkoinen riippuvuustarkastelu ei ota huomioon. Malli on kuitenkin tietyiltä osin varsin konservatiivinen, sillä se ei ota huomioon suurta samanmielisten maiden ryhmää ml. EU:n ulkopuoliset Euroopan maat kuten Sveitsi ja Norja, Aasian pienet avotalousmaat kuten Singapore ja Etelä-Korea ja länsimaihinkin lukeutuvat Australia ja Kanada, jotka kykenevät paikkaamaan tietyssä määrin tuontipanosten haavoittuvuuksia.

Hinnat ja maailman vientimarkkinat

Tullin ulkomaankaupan tilastojen avulla voidaan myös arvioida yksikkökustannusten osalta tuonti- ja vientihintojen välistä erotusta, joka on yksi Euroopan komission (Arjona, Connell & Herghelegiu, 2023) tutkimuksessa käytetyistä suodatuskriteereistä. Erotuksen avulla voidaan arvioida ulkoisten toimittajien hallitsemien tuontiketjuja, joiden osalta Suomi on riippuvainen kalliista tuontipanoksista. Korkea arvo voi viitata esimerkiksi Suomen rajoittuneeseen tuotantokapasiteettiin, heikkoon markkina-asemaan tai viennin kohdistuvan jalostusarvoltaan alhaisemman lisäarvon hyödykkeisiin.

Toisin kuin tuonti- ja vientihinnoissa, yksikkökustannukset eivät mittaa identtisten hyödykkeiden hinnanmuutoksia, vaan muutokset tuotevalikoimassa ja sen laadussa vaikuttavat yksikkökustannusten muutoksiin. Yksikkökustannukset eivät eristä puhdasta hintavaikutusta, mutta ne toimivat läheisenä likiarvona. Suomen osalta turvallisuuteen, terveyteen tai vihreän ja digitaalisen siirtymän hankkeisiin liittyvien tuontipanosten hinnat poikkeavat merkittävästi vientihinnoista etenkin aseiden, öljyn, erinäisten metallien sekä kuljetusvälineiden osalta. Nämä alerät voidaan luokitella hintakriteerin perusteella haavoittuviksi. Suomen tuonti on kuitenkin hyvin hajautettu, joten hintakriteeri ei yksinään riitä muodostamaan Suomen kannalta kriittistä riippuvuutta. Vain muiden epäjalojen metallien osalta sekä Suomen tuonti-indikaattorit että yksikkökustannukset ovat strategisesti haavoittuva.

Euroopan komission (Arjona, Connell & Herghelegiu, 2023) tarkastelussa on arvioitu myös globaalin viennin keskittymistä. Mikäli tuoteryhmä kuuluu viiden vuoden jaksolla keskittyneimpään kymmenykseen ja ylittää kriittisen kynnyksarvon se voidaan katsoa tuontipanosten tavoin kriittiseksi. Tälle jaksolle osuu covid-19 pandemian lisäksi vuoden 2022 voimakas inflaatio, joten tarkastelu ottaa huomioon miten globaalit vientivirrat reagoivat symmetristen shokkien aikana. Viennin tarkastelu paljastaa, että vienti on keskittynyttä tietyin osa-alueiden, joilla voi olla haitallisia ja rajoittavia vaikutuksia turvallisuuteen, terveyteen tai vihreän ja digitaalisen siirtymän hankkeisiin. Näihin kuuluvat ainakin aseiden, optisten- ja tarkkuuslaitteiden ja raideaajoneuvojen vienti.

Tilanteessa, jossa vienti ei ole erityisen keskittynyttä toimitusketjujen hajauttamisen tulisi onnistua suhteellisen pienin kustannuksin, sillä kilpailu rajoittaa kansainvälisen kaupan hintoja. Vastaavasti tilanteessa, jossa vienti on voimakkaan keskittynyttä Suomen mahdollisuudet hajauttaa omia tuontiketjujaan ovat rajalliset. Mikäli Suomen jonkin tuontipanoksen toimitusketju olisi voimakkaan keskittynyttä olisi syytä harkita tuontipanoksen valmistamista kotimaisesti.

Tarkastelun perusteella asetarvikkeiden globaali vienti on keskittynyttä ja niiden tuonnin yksikkökustannukset ovat korkeita suhteessa Suomen vientihintoihin. Erä ei kuitenkaan muodosta Suomelle kriittistä strategista haavoittuvuutta, koska aseiden tuonti on Suomen osalta hyvin hajautettu: suuri osa asetapeista täytetään kotimaisella valmistuksella. Merkittävä haavoittuvuus muodostuu kuitenkin Venäjältä tuotavan nikkelin ja Kongosta tuotavien muiden epäjalojen metallien tuonnista. Iso-Britannia ja Sveitsi ovat Suomen suurimmat lyijyn toimittajat, joten riski näiden osalta voidaan mieltää maltilliseksi. Näistä muiden epäjalojen metallien tuonti on myös yksikkökustannusten perusteella kalliista tuontipanoksista riippuvainen. Nikkeli, lyijy ja muut epäjalot metallit eivät kuitenkaan globaalilla tasolla ole viennin osalta keskittyneitä, joten niiden tuontiketjuja on helppo hajauttaa vähin kustannuksin ilman tarvetta kotimaisen tuotantokapasiteetin lisäämiselle.

Lähteet:

- Arjona, R., Garcíá, W., Herghelegiu, C (2023). An Enhanced Methodology to Monitor the EU's Strategic Dependencies and Vulnerabilities. Single Market Economic Papers. https://single-market-economy.ec.europa.eu/publications/enhanced-methodology-monitor-eus-strategic-dependencies-and-vulnerabilities_en. [Viitattu 08.12.2025].
- United Nations Statistics Division (2025). United Nations Commodity Trade Statistics Database (UN Comtrade). <https://uncomtrade.un.com/org> [Viitattu 08.12.2025].
- Tullin ulkomaankaupan tilastotietokanta. <https://uljas.tulli.fi> [Viitattu 08.12.2025].

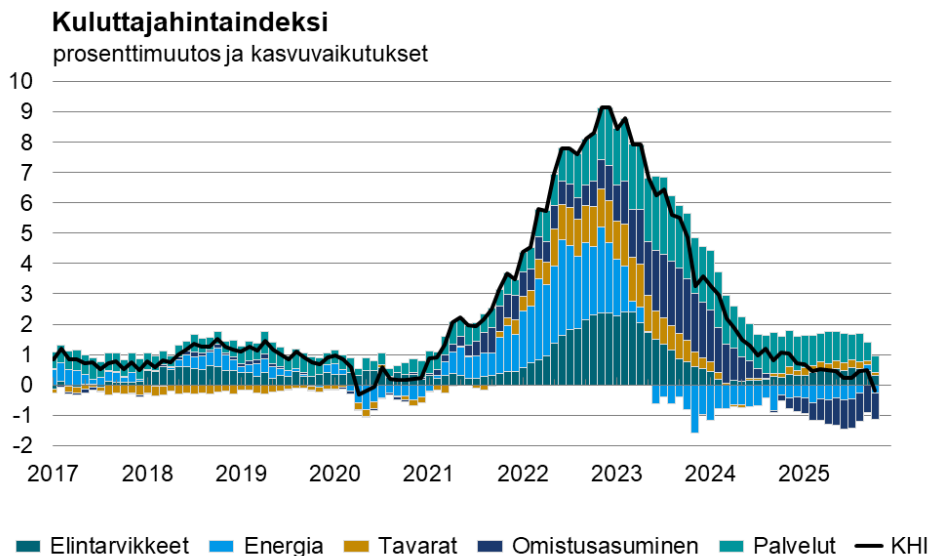
1.3 Hinnat ja kustannukset

Kuluttajahintojen nousu on hidastunut jälleen alle euroalueen keskiarvon edellisvuoden yleisen arvonlisäveron korotuksen vaikutuksen poistuttua. Inflaatio pysyy myös lähivuosina maltillisena. Inflaatiomittarista riippuen hintojen nousuvauhti näyttää kuitenkin edelleen hyvin erilaiselta.

Eri inflaatiomittarit antavat tällä hetkellä hintojen noususta erilaisen kuvan. Kuluttajahintaindeksin (KHI) vuosimuutos painui lokakuussa negatiiviseksi, kun samaan aikaan yhdenmukaistetun kuluttajahintaindeksin (YKHI) mukaan hinnat ovat nousseet vuodessa 1,4 prosenttia. Eroa selittää pitkälti asunto- ja kulutusluottojen korokojen laskeva vaikutus. Korot sisältyvät KHI:hin mutta eivät YKHI:iin. Toisin sanoen, hintatason kehitys näyttäytyy tällä hetkellä kuluttajille hyvin erilaiselta riippuen siitä, onko heillä velkaa vai ei. Joka tapauksessa hintojen nousu on hidastunut selvästi viime vuosista ollen tällä hetkellä alle euroalueen keskiarvon ja Euroopan keskuspankin 2 prosentin inflaatiotavoitteen.

Korokojen alenemisen lisäksi inflaatiota hidastaa edelleen energian hintojen lasku, joka on jatkunut viime kuukausina sekä sähkön että öljyn halpenemisen vuoksi, vaikka sähkön hinnan heilahtelu käännsikin energian kontribuution syyskuussa hetkellisesti positiiviseksi. Elintarvikkeiden hintojen uusi nousu on selittynyt paljolti yksittäisten tuotteiden, kuten kahvin, suklaan, alkoholin ja tupakan, kallistumisella. Veronkorotukset¹ ovat nostaneet tavaroiden ja palveluiden hintoja, mutta niidenkin vaikutus on viime kuukausina pienentynyt vuodentakaisen yleisen arvonlisäveron korotuksen vaikutuksen poistuessa vuosimuutoksesta. Palveluiden hintojen nousussa korostuu lisäksi terveystarvikkeiden hintojen kehitys, mikä johtuu suurimmaksi osin hyvinvointialueiden palvelumaksujen korotuksista alkuvuodesta.

¹ Välillisten verojen korotukset (erityisesti arvonlisäveron) ovat kuluvana vuonna kiihdyttäneet inflaatiota. Kaikkien välillisten veromuutosten suora vaikutus inflaatioon on vuosina 2025–2028 kumulatiivisesti yli prosenttisyksikön. Vaikutus on suurin vuonna 2025. Veromuutosten lisäksi jakeluvaihtoehdon nousu ja päästökaupan laajentuminen (ETS2) nostavat energian hintoja tämän hetken tiedoin erityisesti vuonna 2028.

Lähde: Tilastokeskus

Vaikka KHI:n vuosimuutos on alle nollan, puheet yleisestä hintatason laskusta eli deflaatiosta ovat liioiteltuja. Hinnat eivät ole lähellä laskua, kun jätetään korkojen indeksiä laskeva vaikutus pois. Ilman veronkorotustenkin vaikutusta hinnat nousevat laskennallisesti noin prosentin vuosivauhtia. Hintojen nousu on siis hidasta, mutta hintataso ei yleisesti laske. Lisäksi hetkellinen hintojen lasku ei olisi vaarallista vuosina 2022–2023 koetun nopean hintatason nousun jälkeen, vaan päinvastoin parantaisi kuluttajien ostovoimaa.

Kuluttajista ei myöskään tunnu, että hintojen nousu olisi merkittävästi hidastunut. Tilastokeskuksen (kuluttajien luottamustilaston) mukaan kuluttajat arvioivat inflaation olevan tällä hetkellä 4,3 prosenttia. Ero toteutuneen inflaation (KHI) ja kuluttajien arvion välillä on kuluvana vuonna ollut mittaushistorian suurin.

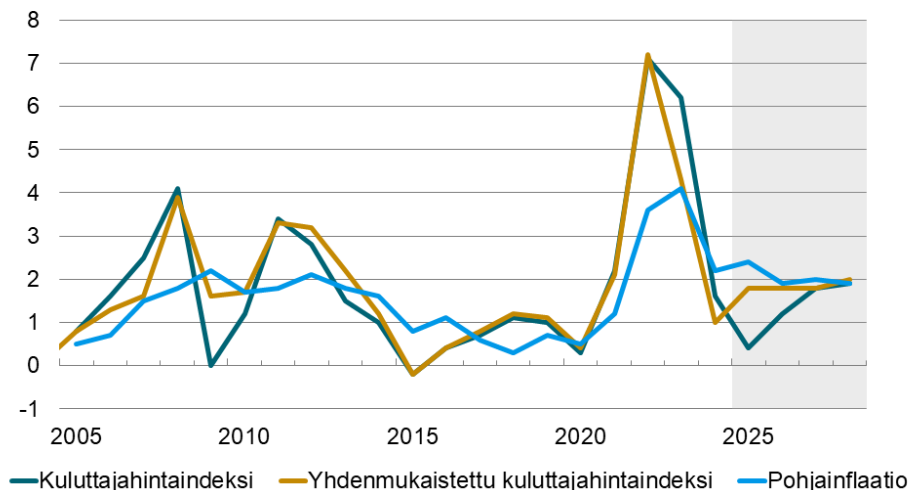
Ennakoivat indikaattorit viittaavat jatkossakin viimevuosia maltillisempiin hintapaineisiin. Tuontihinnat ovat jatkaneet laskuaan energian ja raaka-aineiden hintojen vetämänä. Erityisesti öljyn hinta on laskenut ja euron kurssi pysynyt vahvana. Myös ruoan maailmanmarkkinahinnoissa nähty uusi nousu on taittunut. Kotimaassa tuottajahinnat maataloudessa ja elintarviketeollisuudessa ovat kuitenkin edelleen nousussa. Muuten kotimaan tuottajahinnat ovat yleisesti ottaen pysyneet kaksi vuotta samalla tasolla. Palveluiden tuottajahintojen nousu on hidastunut pandemiaa

edeltäviin mataliin lukemiin. Työehtosopimusneuvotteluissa keväällä saavutettu palkankorotusten yleinen linja pitää palveluhintojen nousun ennustejaksolla hie-
man keskimääräistä nopeamana, mutta palveluissakin hintojen nousu on hidastumaan päin. Kuluvana vuonna nopeasti nousseet terveystalvumaksut nousevat vuonna 2026 selvästi hitaammin.

Ennustejaksolla inflaatiota ylläpitää vahvimmin palveluiden hintojen nousu. Tavaroiden hintojen nousu on hyvin kohtuullista, joskaan niiden ei odoteta palaavan aiemmalle laskevalle trendille. Elintarvikkeissa hintojen nousu jatkuu keskimääräistä ripeämpänä tuottajahintojen nousun ja veronkorotusten vuoksi. Energian inflaatiota laskeva vaikutus pienenee ennustejaksolla ja kääntyy vähitellen nousevaksi, koska sähkön kuluttajahintojen suurin normalisoituminen on jo tapahtunut, öljyn markkinahinnoissa ei tapahdu suuria muutoksia ja jakeluelvoitteen nousu sekä päästökaupan laajentuminen nostavat hintoja.

Vuonna 2025 KHI:lla mitattu inflaatio on keskimäärin vain 0,4 prosenttia, vuonna 2026 1,2 prosenttia, vuonna 2027 1,8 prosenttia ja vuonna 2028 1,9 prosenttia. Kuluvana vuonna inflaatiota painaa korkojen lasku. Inflaation kiihtyminen ensi vuonna on seurausta omistusasumisen negatiivisen vaikutuksen poistumisesta korkojen laskun tasaantuessa ja asuntojen hintojen kääntyessä vähitellen nousuun. Sen sijaan YKHI:llä mitattu inflaatio on 1,8 prosenttia. Seuraavana kahtena vuotena energian laskevan vaikutuksen poistuessa ja muiden hyödykkeiden kysynnän elpymässä YKHI:llä mitattu inflaatio pysyy vajaassa kahdessa prosentissa, vaikka veronkorotusten vaikutus pienenee.

Kuluttajahintaindeksejä muutos vuodentakaiseen, %

Lähde: Tilastokeskus, VM

Riskit inflaation suhteen ovat yleisesti euroalueella tasaantuneet. Kauppasodan kärjistyminen, puolustusmenojen kasvattaminen Euroopassa ja Ukrainan uudelleenrakentaminen voivat toki nostaa hintoja, mutta lisääntynyt epävarmuus on kuluvana vuonna heikentänyt kysyntää ja hillinnyt inflaatiota. Kotimaassa riskit ovat alasuuntaisia. Kuluttajien käsitys inflaatiosta eroaa selvästi toteutuneesta inflaatiosta, mikä hillitsee kysyntää. Kysyntää hillitsee myös heikko työllisyystilanne. Jos tilanne jatkuu, voi kysyntä jatkossakin vähentyä odotettua enemmän, millä olisi hintojen nousua hidastava vaikutus. Pidemmällä aikavälillä on mahdollista, että globalisaation hidastuminen edelleen, tuotantoketjujen kriisivarmuuden parantaminen, sekä ilmastonmuutoksen torjunta ja sen vaikutukset nostavat hintoja totuttua enemmän.

Taulukko 8. Hintaindeksejä

	2024	2025*	2026*	2027*	2028*
Muutos, %					
Vientihinnat ¹	-2,7	-1,2	1,3	1,6	1,7
Tuontihinnat ¹	-1,0	-1,5	1,0	1,4	1,5
Kuluttajahintaindeksi	1,6	0,4	1,2	1,8	1,9
Yhdenmukaistettu kuluttajahintaindeksi	1,0	1,8	1,8	1,8	2,0
Pohjainflaatio ²	2,2	2,4	1,9	2,0	1,9
Verollinen kotimarkkinoiden perushintaindeksi	-1,2	-0,4	0,7	1,8	2,1
Rakennuskustannusindeksi	0,0	0,8	1,0	1,1	1,3

¹ Kansantalouden tilinpidon mukaan.

² Yhdenmukaistettu kuluttajahintaindeksi, ilman energiaa ja elintarvikkeita.

1.4 Palkat ja tulot

1.4.1 Palkat

Palkkojen nousuvauhti nopeutuu ensi vuonna uusien työehtosopimusten seurauksena. Reaalipalkkojen odotetaan saavuttavan vuoden 2021 tason vuonna 2027, mutta reaalisien palkkasumman jo tänä vuonna.

Nimelliset ansiot lisääntyivät vuonna 2024 runsaan prosenttiyksikön hitaammin kuin edellisenä vuonna, 3,1 prosenttia. Tämä oli seurausta edellisvuotta pienemmistä sopimuspalkoista. Tammi-syyskuussa 2025 palkkojen nousuvauhti hidastui alle kolmeen prosenttiin, sillä sopimuspalkkojen nousuvauhti hidastui edelleen. Sen sijaan reaaliensioden muutos oli positiivinen jo kahdeksantena vuosineljänneksenä peräkkäin, kun nimellispalkkojen nousuvauhti on ylittänyt inflaation. Nimellispalkkojen nousuvauhti oli 2,9 prosenttia, josta palkkaliikumukset olivat keskimäärin puoli prosenttiyksikköä kuluvaan vuoden tammi-syyskuussa. Korkokulut huomioiva inflaatio puolestaan hidastui lähes puolitoista prosenttiyksikköä 0,5 prosenttiin, joten reaalipalkat lisääntyivät alkuvuonna koko taloudessa 2,4 prosenttia. Tulospalkkioiden muutos ei juuri heikentänyt ansioiden kasvua, toisin kuin vielä viime vuonna.

Ansioiden nousuvauhti oli alkuvuonna nopeinta julkisella sektorilla, erityisesti hyvinvointialueilla, jossa ansiot nousivat 5,3 prosenttia viime vuodesta. Muussa paikallishallinnossa ansioiden nousuvauhti oli sama kuin koko taloudessa keskimäärin. Sen alle jäi puolestaan yksityisen sektorin ansioiden nousu, joka oli 2,6 prosenttia. Erot johtuvat osin sopimuskorotusten ajoituksesta ja toisaalta paikallishallinnon palkkarakenneohjelmasta. Ansiot nousivat julkisen sektorin lisäksi keskimääräistä nopeammin myös tukku- ja vähittäiskaupan alalla sekä seurakunnissa. Vastaavasti keskimääräisen ansioiden nousun alle jäätettiin metsä- ja metalliteollisuudessa, rakennus- ja informaatio- ja viestinnän palvelualoilla ja kiinteistöalalla.

Tänä vuonna on solmittu merkittävä määrä uusia työehtosopimuksia. Elinkeinoelämän keskusliiton mukaan yleissitovuus huomioiden uudet sopimukset koskevat runsasta miljoonaa yksityisen sektorin palkansaajaa ja uudet sopimukset on neuvoteltu myös noin puolelle miljoonalle julkisen sektorin työntekijälle. Vuoden 2027 kevääseen mennessä päättyvät noin 130 000 yksityisen sektorin palkansaajan työehtosopimukset.

Tehdyt sopimukset ovat pääsääntöisesti kolmen vuoden mittaisia, joista viimeinen vuosi on mahdollista irtisanoa, pl. paikallishallinnon sopimus, jonka kesto on pitempi. Sopimuskorotusten yhteenlaskettu kustannusvaikutus on keskimäärin noin kahdeksan prosenttia, ja suurimmat korotukset ajoittuvat monilla aloilla vuodelle 2026. Poikkeuksena on kaupan ala, jolla suurimmat korotukset ajoittuivat jo kuluvalle vuodelle. Palkankorotukset toteutetaan joko kaikille yhtenäisinä yleiskorotuksina tai yhdistelmänä yleiskorotuksia ja paikallisesti sovittuja korotuksia. Vuonna 2023 maksettuja kertapalkkioita ei ole tyypillisesti sisällytetty uusiin sopimuksiin.

Vuonna 2025 yleisin palkankorotuksen taso on noin 2,5 prosenttia. Palkkaliukumat ovat viime vuosina olleet keskimäärin 0,4 prosenttia vuodessa, ja saman tason odotetaan säilyvän jatkossakin. Koko talouden palkkakehitystä kiihdyttää vuonna 2025 erityisesti kunta- ja hyvinvointialojen palkkaohjelma, jonka ansiosta etenkin hyvinvointialueiden palkkojen korotukset ovat muuta taloutta suurempia. Tämän seurauksena koko talouden nimellisansioiden arvioidaan kasvavan tänä vuonna keskimäärin 2,9 prosenttia.

Vuonna 2026 toteutuvat yleisemmin uusien työehtosopimusten suurimmat korotukset. Toisaalta paikallishallinnon palkankorotusten vaikutus pienenee suhteessa kuluvaan vuoteen. Näiden tekijöiden seurauksena nimellisansiot kasvavat ensi vuonna keskimäärin 3,6 prosenttia koko taloudessa. Muilla sektoreilla kuin paikallishallinnossa sopimuskorotukset pienenevät vuonna 2027 ja oletetaan pienenevän vuonna 2028, jolloin ansiotason nousuvauhti hidastuu vuosittain keskimäärin noin 3,2 prosenttiin.

Vuosina 2021–2023 reaali-palkat laskivat yhteensä 6,6 prosenttia. Vaikka palkkojen nousu kiihtyy ja inflaatio pysyy maltillisena lähivuosina, reaali-palkkojen vuoden 2021 tasoa ei saavuteta keskimäärin vielä vuosina 2025–2026. Vasta vuonna 2027 reaali-palkkojen arvioidaan palautuvan vuoden 2021 tasolle. Jos huomioidaan työllisyyden kehitys, reaalin koko talouden palkkasumman ennustetaan ylittävän vuoden 2021 tason tänä vuonna, sillä reaalin palkkasumma supistui vuodesta 2021 vuoteen 2023 1,6 prosenttia.

Palkkasummaan vaikuttavat nimellisansioiden kasvun lisäksi työllisyyden yleinen kehitys ja palkansaajien kohdentuminen eri toimialoille. Vuonna 2025 työllisyys heikkenee, joten palkkasumma kasvaa vain noin kaksi prosenttia. Vuonna 2026 sekä ansioiden nousun että työllisyyden paranemisen seurauksena palkkasumma kasvaa

noin neljä prosenttia. Vuosina 2027–2028 palkkojen nousuvauhti hidastuu noin kolmeen prosenttiin, mutta työllisyyden parantuessa palkkasumma kasvaa runsaat neljä prosenttia vuodessa.

Lähde: Tilastokeskus, VM

Taulukko 9. Palkansaajien ansiotasoindeksi ja työkustannukset tuoteyksikköä kohti

	2024	2025*	2026*	2027*	2028*
Muutos, %					
Sopimuspalkkaindeksi	2,7	2,4	3,2	2,8	2,8
Palkkojen liukuminen yms. tekijät	0,5	0,5	0,4	0,4	0,4
Ansiotasoindeksi	3,1	2,9	3,6	3,2	3,2
Reaalinen ansiotasoa ¹	1,5	2,5	2,4	1,4	1,3
Palkkasumma	1,9	2,2	3,9	4,2	4,2
Keskiansiot ²	2,5	3,2	3,8	3,4	3,4
Työkustannukset tuoteyksikköä kohti koko kansantaloudessa ³	0,7	2,6	3,0	2,4	2,6

¹ Ansiotasoindeksi jaettuna kuluttajahintaindeksillä.

² Laskettu jakamalla koko kansantalouden palkkasumma palkansaajien tehdyillä työtunneilla. Lukuihin vaikuttavat kansantalouden rakennemuutokset.

³ Palkansaajakorvaukset jaettuna bruttoarvonlisäyksen volyyymilla perushintaan.

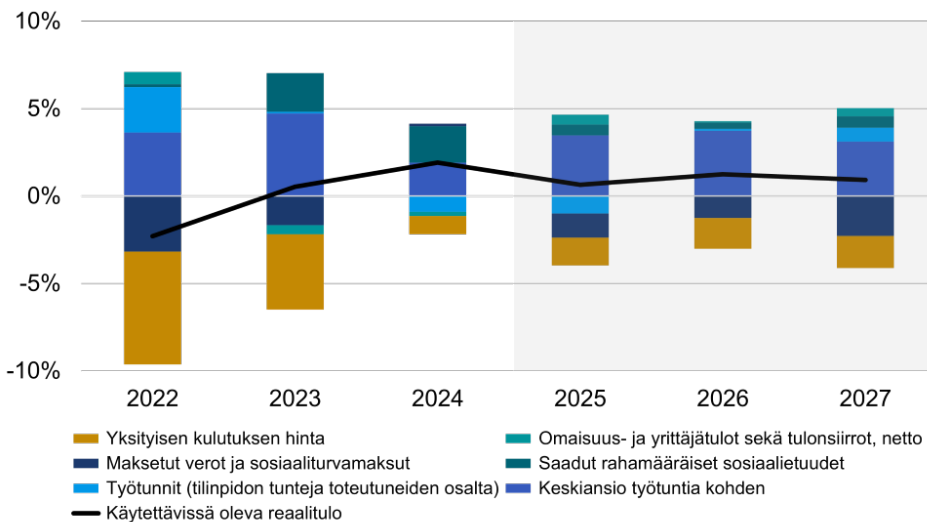
1.4.2 Kotitalouksien tulot

Kotitalouksien yhteenlaskettu ostovoima kasvaa hitaasti vuonna 2025 heikon työllisyystilanteen, sosiaalietuuksien leikkausten sekä arvonlisäverokantojen noston seurauksena. Vuonna 2026 ostovoimaa kasvattavat työehtosopimusten mukaiset palkankorotukset sekä ansiotuloverotuksen aleneminen.

Kotitalouksien yhteenlaskettua ostovoimaa mittaavan käytettävissä olevan reaalityulon ennakoitaan kasvavan noin puoli prosenttia vuonna 2025. Ostovoimaa nostaa lähinnä keskiansioiden nousu, jota ajavat teknologiateollisuuden palkkaratkaisun mukaiseksi muodostunutta yleistä linjaa noudattelevat sopimuspalkkojen korotukset. Rahamääräisten sosiaalietuuksien kasvu sen sijaan pysähtyy eläkkeiden indeksikorotusten pienentymisen ja sosiaalietuuksiin kohdistuvien leikkausten seurauksena. Arvonlisäverokantoihin tehdyt korotukset syyskuussa 2024 ja tammikuussa 2025 nostavat yksityisen kulutuksen hintoja, mikä heikentää ostovoimaa.

Kotitalouksien käytettävissä oleva reaalityulo

muutos ja osatekijöiden kasvuvaiikutukset, %

Lähde: Tilastokeskus, VM

Kotitalouksien käytettävissä oleva reaalityulo¹

¹ Maksettujen verojen ja sosiaaliturvamaksujen kontribuutio sekä yksityisen kulutuksen hinta esitetään kuviossa vastakkaismerkkisinä, sillä niiden kasvu pienentää kotitalouksien käytettävissä olevaa reaalityuloa.

Vuosina 2026–2027 ostovoiman ennakoidaan paranevan selkeämmin keskiansioiden kasvaessa kuluttajahintoja nopeammin. Ostovoiman kasvun nopeutuminen on kuitenkin pitkälti riippuvaista työllisyystilanteen paranemisesta, jonka ennakoidaan tapahtuvan vuonna 2026. Ansiotuloverotuksen keventäminen nostaa käytettävissä olevia tuloja vuonna 2026, mutta toisaalta palkansaajan työttömyysvakuutusmaksun nosto sekä ammattiliittojen jäsenmaksujen verovähennyskelpoisuuden poisto heikentävät palkansaajien ostovoimaa. Sosiaalietuuksien käypähintainen kasvu on ennustejaksolla hidasta ja reaalisesti ne pienenevät.

Vuonna 2027 käytettävissä olevan reaalitulon ennustetaan kasvavan noin prosentin työllisyystilanteen yhä parantuessa ja inflaation pysyessä alle kahdessa prosentissa.

1.5 Kulutus

Inflaation hiipumisesta ja laskevista lainakoroista huolimatta kotitaloudet eivät ole lisänneet kulutustaan vuoden 2025 aikana. Heikko työllisyystilanne sekä geopolitiittiseen tilanteeseen ja julkisen talouden sopeuttamistarpeisiin liittyvät epävarmuudet ovat painaneet kuluttajien luottamusta poikkeuksellisen pitkäkestoisesti. Työllisyystilanteen parantuessa yksityisen kulutuksen ennustetaan kuitenkin kääntyvän kasvuun vuonna 2026. Säästämisasteen laskiessa yksityisen kulutuksen kasvu nopeutuu vuonna 2027.

Julkisen kulutuksen määrä supistuu lähivuosina hallituksen säästöjen ja hyvinvointialueiden omien säästötoimien vuoksi

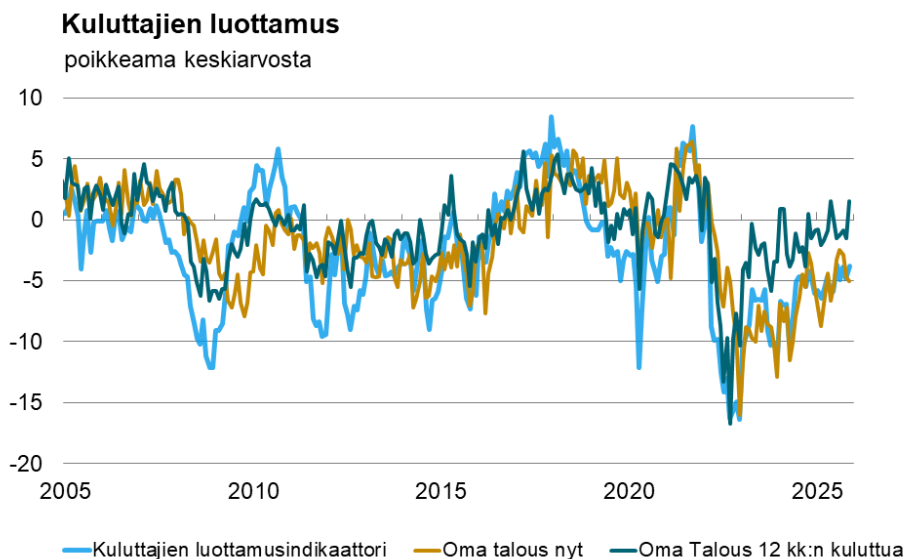
Kuluvan vuoden tammi-syyskuussa yksityinen kulutus on laskenut hieman viime vuoteen verrattuna. Vuoden 2025 alkupuoliskon tilastotietojen mukaan kotitalouksien säästämisaste on noussut jo covid-vuoden 2020 tasolle, joten potentiaalia kulutuksen nopeammalle kasvulle on selkeästi olemassa.

Vuonna 2025 yksityinen kulutus pysyy edellisen vuoden tasolla. Kuluttajien luottamus ei ole kohentunut siinä määrin, että joulumyynnin voitaisiin olettaa merkittävästi kasvavan viime vuodesta. Myöskään pankkien maksukorttidata ei viittaa kulutuksen kasvuun marraskuun aikana.

Yksityinen kulutus kääntyy kasvuun vuonna 2026 työllisyystilanteen parantuessa ja kotitalouksien reaalityulojen noustessa. Sopimuspalkkojen korotukset sekä ansiotuloverotuksen kevennys lisäävät kotitalouksien käytettävissä olevia tuloja, mikä tukee kulutusta. Kuluttajien luottamus omaan talouteensa vuoden päästä on noussut jo keskimääräiselle tasolle, mikä yleensä indikoi kulutuksen kasvua. Suurin riskitekijä kulutuksen kasvulle on edelleen työllisyyden ennakoitua heikompi kehitys. Ennusteessa on oletettu, että työllisyys kääntyy kasvuun vuonna 2026.

Vuonna 2027 yksityisen kulutuksen kasvu nopeutuu työttömyysasteen laskiessa ja työehtosopimusten mukaisten palkankorotusten nostaessa käytettävissä olevia tuloja. Korkotason ei ennakoida nousevan, joten asuntovelallisten korkomenot pysyvät kohtuullisen matalina ennusteperiodilla.

Yksityisen kulutuksen hintojen arvioidaan nousevan 1,6 prosenttia vuonna 2025 arvonlisäverokantojen korotusten nostaessa tavaroiden ja palveluiden hintoja. Hinnat nousevat vajaan kahden prosentin vauhdilla vuosina 2026–2027 ansiotason nousun välittyessä palveluiden hintoihin.

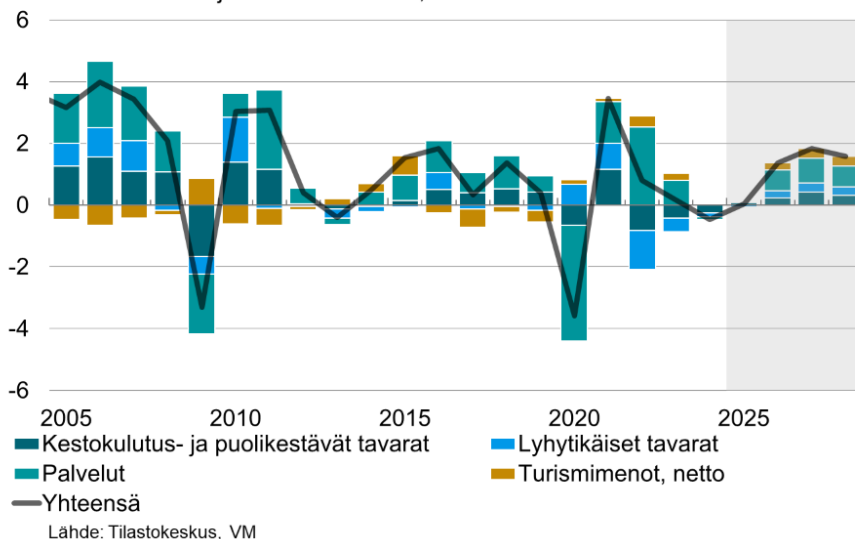
Lähde: Tilastokeskus

Kuluttajien luottamus on ollut edelleen keskimääräistä heikompaa. Kuluttajat näkevät Suomen talouden tilanteen ja työttömyyden uhan melko synkkänä, mutta näkyvät oman talouden tilanteesta 12 kk kuluttua ovat nousseet jo keskimääräiselle tasolle.

Kuluttajien luottamus on ollut hyvin heikkoa jo Venäjän vuonna 2022 alkaneesta hyökkäyssodasta lähtien, mikä on kestoaltaan poikkeuksellista. Kuluttajien luottamusta on viimeisen vuoden aikana painanut etenkin työttömyyden uhka, mutta kuluttajien käsitys hintojen noususta on luottamuskyselyssä ollut myös selvästi korkeampi kuin toteutunut inflaatio. On mahdollista, että kuluttajat vertaavat nykyistä hintatasoa vuosimuutoksen sijaan 2–3 vuoden takaisiin hintoihin, jolloin nykyinen hintataso on todellakin varsin korkea. Lisäksi on hyvin mahdollista, että julkisen talouden jo tehdyt ja pitkälle tulevaisuuteen jatkuvat sopeutustoimet ovat heikentäneet kuluttajien luottamusta ja lisänneet säästämistä.

Kotitalouksien kulutusmenot

määrän muutos ja kasvuaikutukset, %

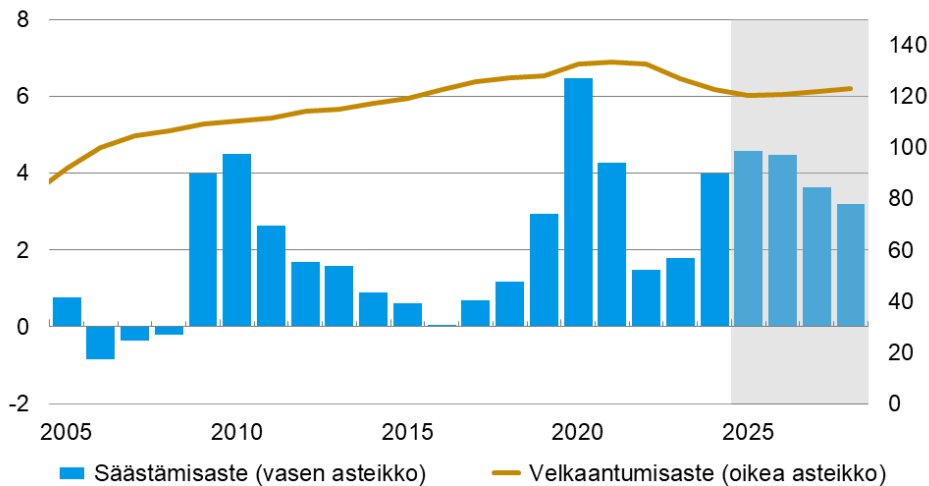
Henkilöautojen ensirekisteröinnit ovat pysyneet matalalla tasolla myös vuoden 2025 loppupuoliskolla, eikä käytettyjen autojen kauppakaan ole kasvanut. Kestokulutustavaroiden kulutus kasvaa vain hieman vuonna 2025. Kestokulutustavaroiden kulutus suhteessa käytettävissä oleviin tuloihin laskee vuonna 2024 matalammaksi kuin kertaakaan aiemmin 2000-luvun aikana, minkä takia kulutuksen odotetaan kasvavan vuosina 2026-2027 kuluttajien luottamuksen palautuessa vähitellen.

Lyhytikäisten tavaroiden, kuten elintarvikkeiden, energian ja polttoaineiden kulutus laskee hieman vuonna 2025. Myös lyhytikäisten tavaroiden kulutus on melko matalalla tasolla suhteessa käytettävissä oleviin tuloihin, joten vuonna 2026 kulutuksen ennustetaan kasvavan hieman.

Palveluiden kulutus näytti vielä alkuvuodesta 2025 kasvavan, mutta toisen ja kolmannen neljänneksen odotettua heikompien tietojen perusteella kulutuksen ei odoteta kasvavan lainkaan vuonna 2025. Vuonna 2026 ostovoiman paraneminen kääntää palveluiden kulutuksen kasvuun ja kasvun ennustetaan jatkuvan myös vuonna 2027.

Kotitalouksien säästäminen ja velkaantuminen

osuus käytettävissä olevista tuloista, %

Lähde: Tilastokeskus, VM

Nettosäästämisaste on noussut vuoden 2025 toisella vuosineljänneksellä jo 7 prosentin tasolle, mikä on verrattavissa covid-vuoden 2020 lukemiin. Säästämisasteen arvioidaan nousevan keskimäärin 4,6 prosenttiin vuonna 2025. Vuosina 2026–2028 säästämisaste laskee vähitellen kulutuksen elpyessä.

Kotitalouksien velkaantumisaste on ollut edelleen laskussa vuoden 2025 alkupuoliskolla vaikka kotitalouksien asuntolainakannan lasku on jo pysähtynyt. Korkotason laskiessa asunto- ja kulutusluottojen kysynnän arvioidaan kuitenkin vähitellen voimistuvan ja velkaantumisasteen ennakoitaan tasaantuvan noin 120 prosentin tasolle vuosina 2026–2027.

Julkisen kulutuksen arvioidaan laskevan 1,5 prosenttia vuonna 2025. Julkinen kulutus on Tilastokeskuksen neljännesvuositietojen perusteella supistunut kolmen ensimmäisen vuosineljänneksen aikana. Julkista kulutusta supistavat hallituksen sopeutustoimet sekä paikallishallinnon omat säästötoimet.

Vaikka väestön ikääntyminen lisää sosiaali- ja terveystalouden tarvetta ja puolustukseen panostetaan aiempaa enemmän, julkisen kulutuksen kokonaismäärän arvioidaan pienenevän lähivuosina. Julkinen kulutus supistuu arviolta 0,5 prosenttia vuonna 2026 ja 0,3 prosenttia vuonna 2027. Kulutusta jarruttavat erityisesti

hallituksen säästötoimet. Lisäksi hyvinvointialueiden sopeutustoimet jatkuvat alustavien talousarvioiden perusteella merkittävinä, jotta aiemmin kertyneet alijäämät saadaan katettua. Ennusteeseen on sisällytetty hyvinvointialueiden pysyviä sopeutustoimia vuodelle 2026 varovasti, 300 milj. euron edestä. Kun lakimuutos hyvinvointialueiden alijäämien kattamisen lisäajasta tulee voimaan, se voi keventää vuodelle kohdistettua 2026 sopeutustarvetta ja siirtää sitä myöhempisiin vuosiin. Vuonna 2028 kulutusmenot kasvavat 0,8 prosenttia, mikä johtuu muun muassa puolustusvoimien lisämäärärahojen osittaisesta kohdentumisesta kulutukseen.

Julkisen kulutuksen arvo kasvaa ennustevuosina, sillä kulutuksen hinta nousee. Hinnan nousua vauhdittavat julkisten alojen palkankorotukset. Kunta- ja hyvinvointialan palkkausjärjestelmien kehittämisohjelmat pitävät paikallishallinnon ennustetun ansiokehityksen lähivuosina yleistä ansiokehitystä nopeampana. Palkkaohjelman loppumisen jälkeen julkisen talouden ansiokehityksen oletetaan mukailevan yleistä ansiokehitystä.

Taulukko 10. Kulutus

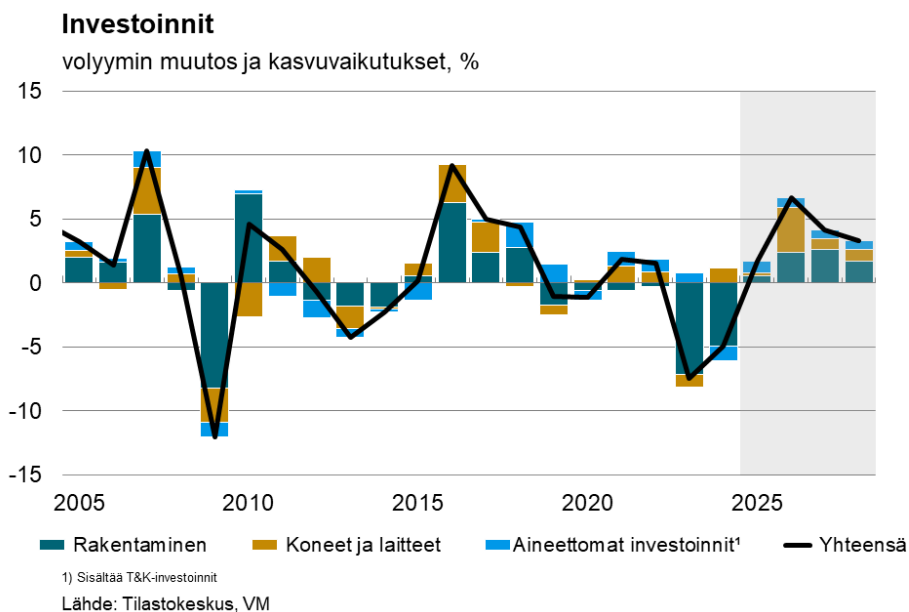
	2024	2025*	2026*	2027*	2028*	Osuus vuonna 2024
Volyymin muutos, %						
Yksityinen kulutus	-0,4	0,0	1,4	1,8	1,6	100,0
kotitaloudet	-0,5	0,0	1,4	1,8	1,6	96,0
kestokulutustavarat	-2,4	0,8	1,2	3,9	2,7	6,9
puolikestävät kulutustavarat	-1,1	0,3	2,2	2,3	2,0	6,9
lyhytikäiset tavarat	-0,5	-0,2	1,0	1,3	1,2	28,8
palvelut	-0,2	0,0	1,5	1,8	1,6	53,4
voittoa tavoittelemattomien yhteisöjen kulutus	1,8	0,2	1,5	1,5	1,5	3,6
Julkinen kulutus	1,7	-1,5	-0,5	-0,3	0,8	
Kulutus yhteensä	0,3	-0,5	0,7	1,1	1,3	
Muutos, %						
Yksityisen kulutuksen hinta	1,0	1,6	1,8	1,8	2,0	
Julkisen kulutuksen hinta	0,9	2,8	3,5	3,4	3,3	
Kotitalouksien käytettävissä oleva tulo	3,0	2,2	3,0	2,8	3,1	
Kotitalouksien käytettävissä oleva reaalitulo	1,9	0,6	1,2	0,9	1,1	
Prosenttia						
Kulutuksen suhde bruttokansantuotteeseen (käypiin hintoihin)	77,2	76,9	76,8	76,4	76,2	
Kotitalouksien säästämistä	4,0	4,6	4,5	3,6	3,2	
Kotitalouksien velkaantumistaso ¹	122,7	120,3	120,5	121,7	122,9	

¹ Kotitalouksien velat vuoden lopussa suhteessa käytettävissä oleviin tuloihin.

1.6 Investoinnit

Investointien jyrkkä supistuminen on taittunut, ja kokonaiskuva on kääntynyt varovaiseen kasvuun. Tulevina vuosina investointinäkymiä vauhdittavat erityisesti energiasiirtymä, kasvavat puolustusmenot sekä asuntomarkkinoiden asteittainen toipuminen.

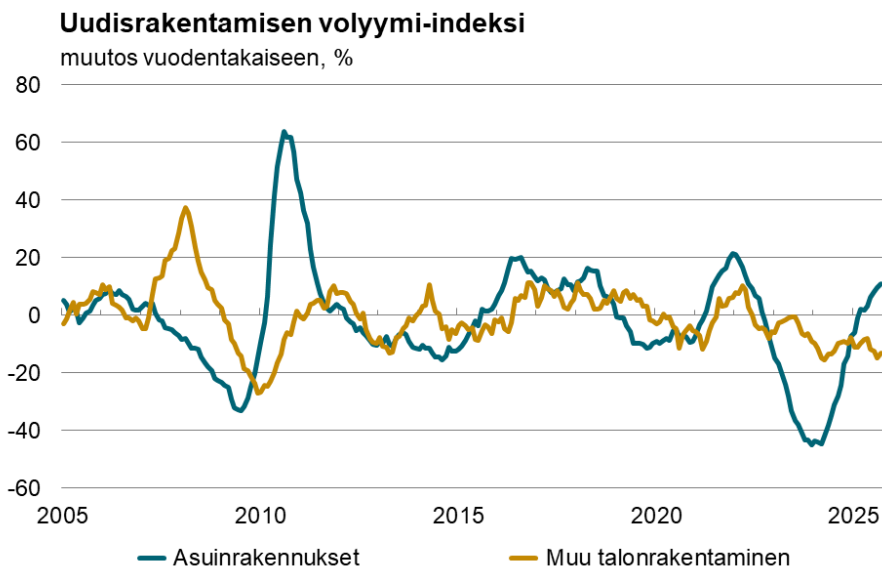
Käännös parempaan tapahtui viime vuoden syksyllä, minkä jälkeen kasvu on ollut pitkälti aineettomien investointien varassa. Heikon jakson jälkeen niissä on ylletty jopa kaksinumerosiin kasvulukuihin. Myös kone- ja laiteinvestoinneissa sekä maa- ja vesirakentamisessa on nähty piristymistä alkuvuoden aikana. Vuonna 2025 investointien ennustetaan kasvavan yhteensä vajaat kaksi prosenttia. Vuodelle 2026 ennakoitaan kiihtyvää, lähes seitsemän prosentin kasvua, ja vuonna 2027 kasvun arvioidaan asettuvan neljään prosenttiin.

Muu talorakentaminen kuin asuinrakentaminen on irtautunut rakentamisen alhosta ja kääntynyt kasvuun teollisuuden investointien vetämänä. Erityisesti vihreä siirtymä ja logistiikan tarpeet vauhdittavat teollisuus- ja varastorakentamista vuosina

2025–2026. Toimistorakentaminen pysyy vaimeana, mutta vahva teollinen rakentaminen riittää kääntämään sektorin kokonaiskuvan positiiviseksi ja tukemaan koko rakennusalan elpymistä

Asuinrakennusinvestoinnit ovat supistuneet noin kolmanneksen korkojen nousua edeltäneestä tasosta. Asuntoaloitusten määrä on vajonnut poikkeuksellisen alas, ja uudet hankkeet ovat painottuneet pääosin valtion tukemaan tuotantoon. Asuntomarkkinoiden tunnelma on piristynyt korkojen laskun myötä, ja asuntokauppa on vilkastunut, vaikka kauppamäärät jäävät yhä alle pitkän aikavälin keskiarvon. Hintakäännettä ei kuitenkaan ole vielä nähty. Markkinoiden toipumista hidastaa valmistuneiden, myymättömien asuntojen suuri varasto. Lisäksi uusien ja vanhojen asuntojen välinen hintaero on edelleen liian suuri, jotta uutta vapaarahoitteista tuotantoa kannattaisi käynnistää laajamittaisesti nykyisillä rakennuskustannuksilla. Kysyntäperusta on kuitenkin vahva: maan sisäinen muuttoliike ja maahanmuutto lisäävät asuntojen tarvetta. Nykyinen rakentamisen taso alittaa selvästi pitkän aikavälin tarpeen. Vuonna 2025 asuntorakentamisen volyymin odotetaan pysyvän lähellä edellisvuoden tasoa. Toipumisen ennustetaan käynnistyvän toden teolla vasta vuosina 2026 ja 2027, jolloin kasvun arvioidaan kiihtyvän 6 ja 7 prosenttiin.

Lähde: Tilastokeskus

Myös maa- ja vesirakentamisessa on nähtävissä käänne parempaan. Toimialaa ovat kuitenkin rasittaneet valtion talouden sopeutustoimet ja uusien väylähankkeiden vähäiset aloitukset, minkä lisäksi kunnat ovat lykänneet omia investointejaan. Myös talonrakentamisen heikko suhdanne heijastuu suoraan infrarakentamisen kysyntään. Tuulivoimarakentamisessa on meneillään suvantovaihe aiempien suurhankkeiden valmistuttua, mutta uusi investointiaalto on jo suunnitteluvaiheessa. Lähivuosina alan toipumista tukevat energiasiirtymään liittyvät hankkeet sekä hallituksen investointiohjelma liikenneverkon kehittämiseksi

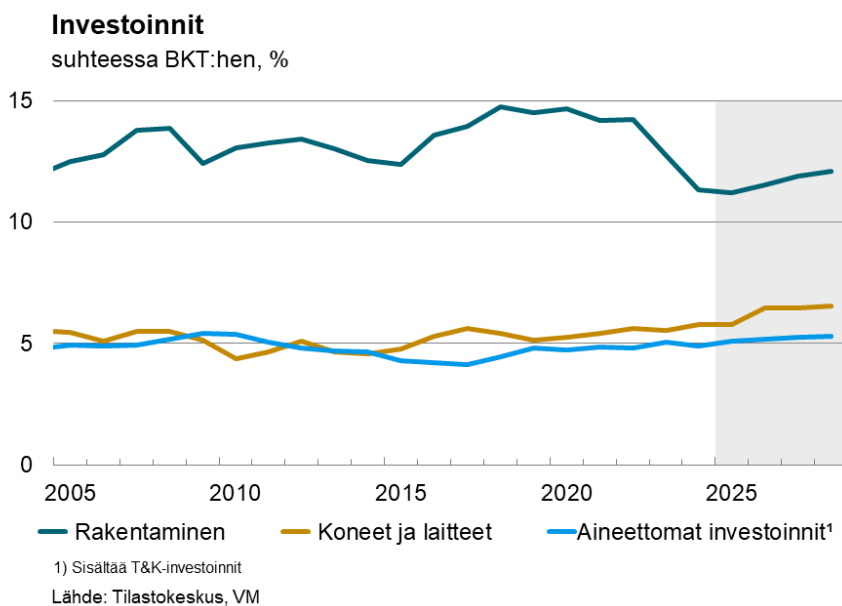
Energiasiirtymä ja geopoliittinen tilanne vauhdittavat kone- ja laiteinvestointeja. Puhtaan energian saatavuus on tehnyt Suomesta houkuttelevan teollisten investointien kohteen. Kone- ja laiteinvestointien kasvua dominoivat kuitenkin puolustusmenot: investointien arvioidaan kasvavan tänä vuonna noin prosentin, mutta ensi vuonna peräti yli 13 prosenttia F-35-hävittäjien toimitusten käynnistyessä.

Aineettomien investointien kasvu jatkuu vakaana. Suomi tavoittelee T&K-rahoituksen nostamista neljään prosenttiin BKT:sta vuoteen 2030 mennessä. Tätä tavoitetta tukevat julkisen rahoituksen lisääminen, vuonna 2023 voimaan tullut T&K-vero vähennysoikeus sekä EU:n elpymisrahoitus. Lisäksi teknologian nopea kehitys pakottaa yrityksiä lisäämään panostuksiaan tuotekehitykseen kilpailukyvyyn säilyttämiseksi.

Julkiset investoinnit kasvoivat viime vuonna kahdeksan prosenttia, mutta tänä vuonna kasvu jää pariin prosenttiin. Vuonna 2026 investoinnit kasvavat yli 20 prosenttia. Suureen kasvuun vaikuttavat erityisesti valtionhallinnon puolustukseen ja turvallisuuteen liittyvät hankinnat. Lisäksi T&K-rahoituslaki kasvattaa valtionhallinnon investointeja tutkimus- ja kehittämistoimintaan vuosina 2024–2030.

Ensi vuoden (2026) investointien kasvua vauhdittavat ilmavoimien monitoimihävittäjien ensimmäiset toimitukset. Toimitusten odotetaan jatkuvan usean vuoden ajan, mikä ylläpitää investointitasoa yhdessä muiden puolustusinvestointien kanssa. Paikallishallinnon investointinäköymät vaihtelevat alueittain merkittävästi. Kasvukeskuksissa investointipaineet pysyvät korkeina, mikä ylläpitää kuntasektorin investointien määrää. Toisaalta kohonneet rahoituskustannukset ja kuntatalouden haasteet voivat hidastaa investointien toteutumista.

Julkisten investointien kehitykseen vaikuttavat keskeisesti hallituksen päätökset. Suurten hankkeiden ja toimitusten ajoitus voi aiheuttaa vaihtelua investointien määrässä ennustejakson aikana. Lisäksi puolustushankintojen jakautuminen investointeihin ja kulutukseen voi poiketa arvioidusta.

Taulukko 11. Kiinteät investoinnit pääomatavaratyypeittäin

	2024	2025*	2026*	2027*	2028*	Osuus vuonna 2024
Volyymin muutos, %						
Talorakennukset	-9,1	1,2	5,5	6,0	3,8	41,9
asuinrakennukset	-17,7	0,5	6,0	7,0	4,0	20,2
muut talorakennukset	2,2	2,0	5,0	5,0	3,5	20,5
Maa- ja vesirakennukset	-8,9	0,0	1,0	2,0	1,0	9,5
Koneet ja laitteet	4,8	1,0	13,5	3,0	3,5	26,2
Aineettomat investoinnit ¹	-5,3	4,0	3,3	3,0	3,0	22,3
Yhteensä	-5,0	1,7	6,7	4,1	3,3	100,0
yksityiset	-7,7	1,9	2,8	6,7	4,2	80,1
julkiset	7,7	0,9	22,1	-4,4	-0,3	19,9
Investointien hinta, yhteensä	0,3	0,7	1,5	1,9	2,0	
Investointien osuus BKT:sta (käypiin hintoihin), %						
Kiinteät investoinnit	22,0	22,1	23,1	23,6	23,9	
yksityiset	17,6	17,7	17,9	18,7	19,1	
julkiset	4,4	4,4	5,5	5,1	4,9	

¹ Sisältää myös T&K-investoinnit.

1.7 Kotimainen tuotanto

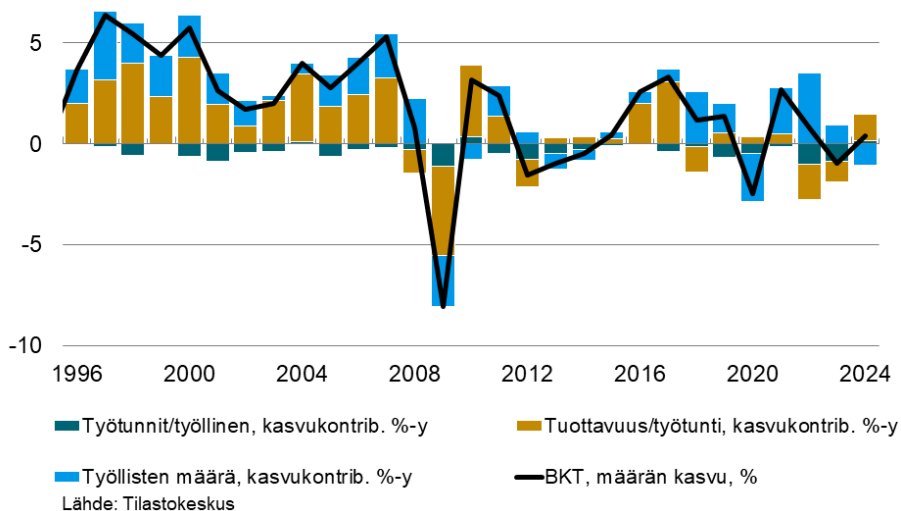
Kokonaistuotannon kasvu nopeutuu. Kiihtyminen on seurausta teollisuuden kasvun jatkumisesta ja ensi vuonna myös rakentamisen sekä palveluiden kohenevasta kehityksestä.

1.7.1 BKT ja tuottavuus

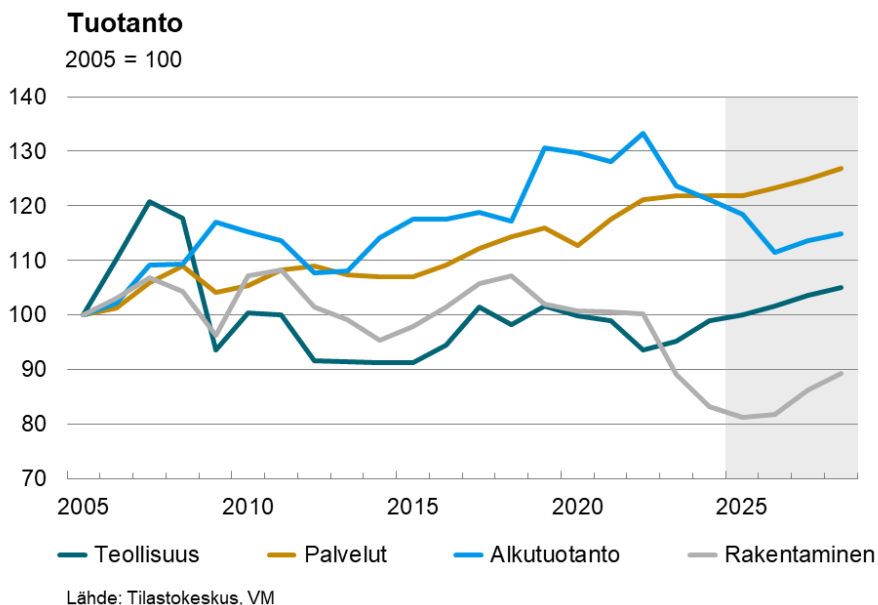
Koko talouden arvonlisäys säilyi tammi-syyskuussa viime vuoden tasolla. Alkutuotanto, rakentamisen tuotanto ja palvelutuotanto supistuivat viime vuodesta, mutta teollisuuden tuotanto lisääntyy jo kolmatta vuotta peräkkäin.

Talouden tuottavuuskehitys on ollut heikkoa viime vuosina. Vuosina 2021–2024 arvonlisäys työtuntia kohti pysyi keskimäärin muuttumattomana. Erityisesti rakentamisen ja teollisuuden aloilla tuottavuus keskimäärin heikkeni ja palvelualoilla hieman koheni. Vuosina 2025–2028 tuottavuuden arvioidaan kasvavan keskimäärin noin prosentin vuodessa, kun talouskasvu käynnistyy. Tuottavuuden odotetaan kohoavan kaikilla päätoimialoilla.

BKT:n kasvu jaettuna työllisiin, tunteihin ja tuottavuuteen

Kokonaistuotannon kasvunäkymät loppuvuodelle 2025 ovat vaatimattomat ja koska alkuvuonna tuotannon taso oli heikko, kokonaisarvonlisäys pysyy tänä vuonna viime vuoden tasolla. Teollisuustuotanto hyötyy uusien tilausten elpymisestä. Muilla toimialoilla kysyntä on edelleen niin vaatimatonta, ettei kasvua tänä vuonna kerry.

Vuonna 2027 rakentaminen nousee keskeiseksi talouskasvun vauhdittajaksi, kun matalammat korot ja koheneva luottamus sekä patoutunut kysyntä lisäävät alan tuotantoa. Myös palvelujen tuotanto kasvaa nopeammin palkkojen nousun ansiosta. Vuosina 2026–2028 kokonaistuotannon kasvuvauhdiksi arvioidaan runsas prosentti vuodessa, mikä ylittää selvästi 2010-luvun keskimääräisen kasvuvauhdin.

1.7.2 Toimialat

Teollisuuden kausitasoitettu tuotanto laski syksyn aikana viime kesästä, mutta on pysynyt tammi-syyskuun aikana lähes ennallaan viime vuoden vastaavaan jaksoon nähden. Voimakkainta muutos on syksyn aikana ollut etenkin kemianteollisuudessa, jossa tuotanto on laskenut yli yhdeksän prosenttia. Tammi-syyskuun ajalta kemianteollisuuden tuotanto on kuitenkin kasvanut lähes seitsemän prosenttia viime vuodesta. Vastaavasti liikevaihdon osalta tarkastellen koko teollisuus on syksyllä laskenut puolitoista prosenttia pysytellen tammi-syyskuun aikana lähes ennallaan viime vuoteen verraten. Teollisuuden tuotoksen ja välituotekäytön erotuksena laskettu jalostuksen arvonlisäys on ollut syksyllä laaja-alaisesti laskussa kaikilla teollisuuden aloilla, mutta ensimmäisen kolmen neljänneksen osalta kaikkien teollisuuden alojen arvonlisäys on epävakaasta markkinaympäristöstä huolimatta kasvanut kolme prosenttia viime vuodesta.

Metsäteollisuuden arvonlisäys on syksyllä ollut muiden alojen tavoin laskusuuntainen ja laski hieman yli viisi prosenttia. Vuositasolla kasvu on kuitenkin pysytellyt lähes kuudessa prosentissa. Vastaava kehitys on havaittavissa myös metsäteollisuuden tuotannon osalta, joka syksyn laskusta huolimatta on vuositasolla mitattuna kasvanut. Liikevaihdon heikko kehitys on kuitenkin metsäteollisuudessa jatkunut jo pidempään ja oli laskusuuntainen myös sekä syksyn että tammi-syyskuun osalta. Metsäteollisuuden heikkoon kehitykseen on vaikuttanut etenkin epävakaata markkinaympäristöä ja laskeva puun hinta.

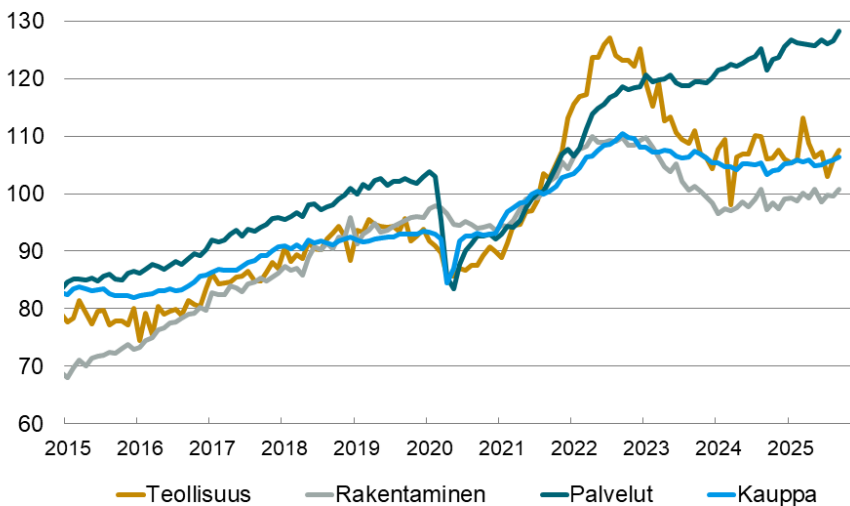
Kemianteollisuuden kasvu on sekä tuotannon, liikevaihdon että arvonlisäyksen osalta syksyllä laskenut teollisuuden aloista eniten. Ensimmäisen kolmen neljänneksen jaksolla kemianteollisuus on kuitenkin sekä tuotannon, liikevaihdon ja arvonlisäyksen osalta merkittävästikin kasvusuuntainen. Kemianteollisuus seuraa vientinäkömysten lisäksi tyypillisesti myös kotimaisen metsäteollisuuden suhdanteita, joka selittää osittain etenkin syksyn heikkoja tilauskantoja. Kemianteollisuuden uudet tilaukset ovat olleet poikkeuksellisen jyrkässä laskussa syksyn aikana. Myös kuluneen vuoden osalta uudet tilaukset ovat lievässä laskeneet viime vuoden vastaavasta jaksosta. Kemianteollisuuden uudet tilaukset olivat syyskuussa vuoden 2020 jälkeisen jakson heikoimmalla tasolla.

Metalliteollisuuden vientinäkömysten ovat olleet hankalat Yhdysvaltojen asetettua teräkselle ja alumiinille korkean viidenkymmenen prosentin tullitason. Tästä huolimatta metalliteollisuuden tuotanto ja liikevaihto ovat olleet vakaita ja laskeneet

vain hieman kuluneen vuoden aikana viime vuoden vastaavasta jaksosta. Syksyn aikana metalliteollisuuden tuotanto ja liikevaihto laskivat molemmat hieman yli yhden prosentin. Metalliteollisuuden arvonlisäys on tästä huolimatta ollut kuluneen vuoden osalta vajaan prosentin kasvussa, vaikka syksyllä arvonlisäys on muiden teollisuuden alojen tavoin laskenut. Metalliteollisuuden uudet tilaukset ovat myös syksyllä laskeneet hieman kesään verrattuna, mutta tammi-syyskuun aikana kasvua on teollisuuden aloista eniten: lähes 13 prosenttia.

Päätoimialojen liikevaihdon kehitys

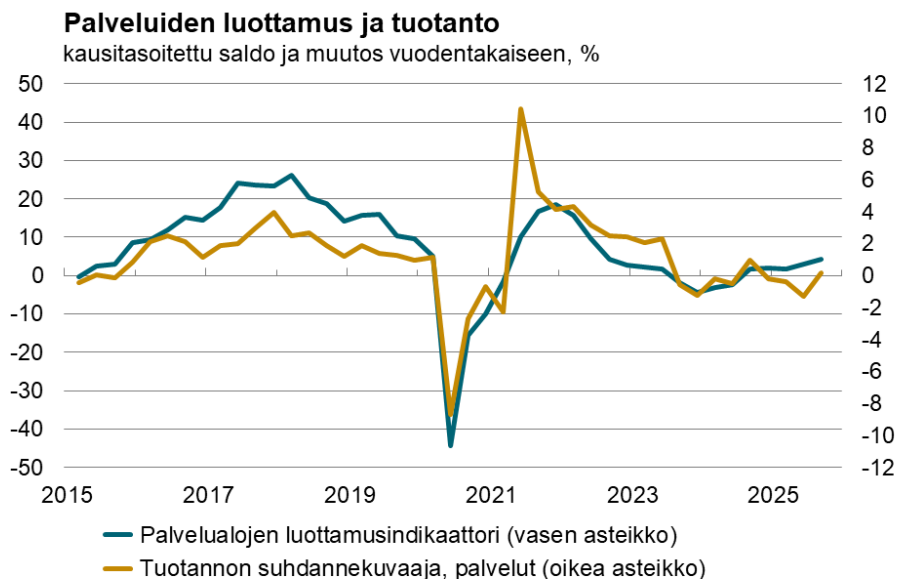
2021 = 100, kausitasoitettu

Lähde: Tilastokeskus

Rakentamisen suhdannekuopan pohja on saavutettu. Vaikka liikevaihdon volyymissa on jo nähty kasvua, alan arvonlisäys ei ole vielä kääntynyt nousuun. Näkymät ovat hieman kirkastuneet, mutta suhdannetilanne on edelleen selvästi normaalia heikompi ja toipuminen hidasta. Vuonna 2025 rakentamisen arvonlisäyksen ennakoitaan vielä supistuvan vuositasolla, mutta kääntyvän seuraavana vuonna lievästi kasvuun ja kiihtyvän noin viiden prosentin kasvuun vuonna 2027. Tulevaa toipumista tukevat erityisesti energiasiirtymän investoinnit sekä asuntorakentamisen asteittainen elpyminen.

Kaupan toimialoilla arvonlisäyksen volyymin arvioidaan vähenevän noin prosentin vuonna 2025. Vähittäiskaupan luottamusindikaattori kuitenkin nousi marraskuussa jo hieman keskiarvonsa yläpuolelle, ja alan yritykset odottavat myynnin nousevan lähikuukausina. Vuonna 2026 kaupan arvonlisäyksen ennustetaan kasvavan noin kaksi prosenttia.

Lähde: Tilastokeskus, Euroopan komissio

Myös muissa yksityisissä palveluissa arvonlisäyksen volyymin kasvu on pääosin ollut heikkoa tai arvonlisäys on laskenut. Poikkeuksena ovat informaatio- ja viestintäpalvelut, joiden volyymi on selkeästi kasvanut vuonna 2025. Palvelualojen luottamusindikaattori oli marraskuussa edelleen keskimääräistä heikommalla tasolla ja suhdanneodotukset olivat vaihtelevia. Vuonna 2025 palveluiden arvonlisäys (ml. kauppa ja julkiset palvelut) ei kasva lainkaan. Vuonna 2026 palvelut kasvavat noin prosentin, kun korkotason lasku ja suhdannetilanteen paraneminen teollisuudessa ja rakentamisessa lisäävät yksityisten palvelujen kysyntää, vaikkakin julkisten palvelujen tuotanto supistuu menosäästöjen takia.

Taulukko 12. Tuotanto toimialoittain

	2024	2025*	2026*	2027*	2028*	Osuus vuonna 2024 ¹
Volyymin muutos, %						
Teollisuus	4,0	1,1	1,5	1,9	1,5	20,4
Rakentaminen	-6,7	-2,2	0,6	5,5	3,4	5,7
Maa- ja metsätalous	-1,9	-2,2	-6,0	2,0	1,0	2,8
Teollisuus ja rakentaminen	1,5	0,4	1,4	2,7	1,9	26,0
Palvelut	0,0	0,0	1,2	1,3	1,5	71,1
Tuotanto yhteensä perushintaan	0,3	0,0	1,1	1,7	1,6	100,0
Bruttokansantuote markkinahintaan	0,4	0,2	1,1	1,7	1,6	
Kansantalouden työn tuottavuus	1,3	1,0	0,9	0,9	0,8	

¹ Osuus käypähintaisesta tuotannosta perushintaan.

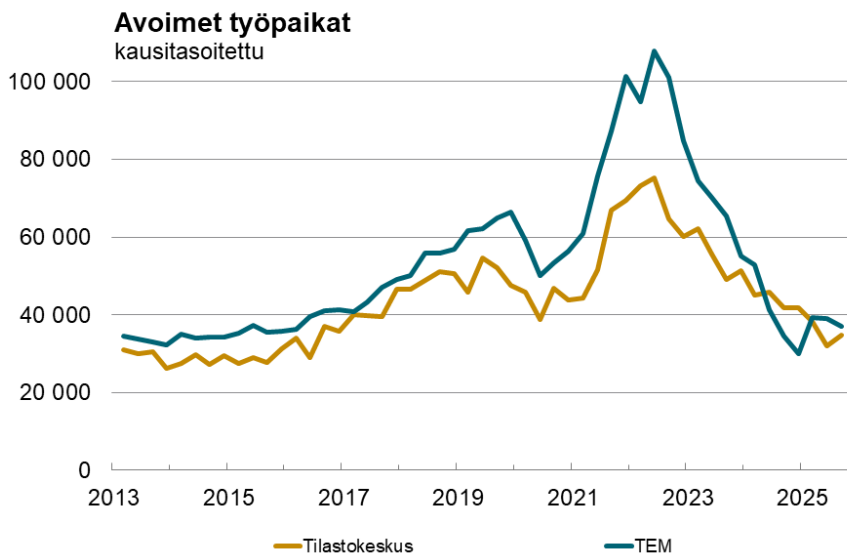
1.8 Työmarkkinat

Työmarkkinoiden käänne näyttää mahdolliselta ensi vuonna. Työttömyys jää rakenteellista tasoaan selvästi korkeammaksi vielä vuonna 2028.

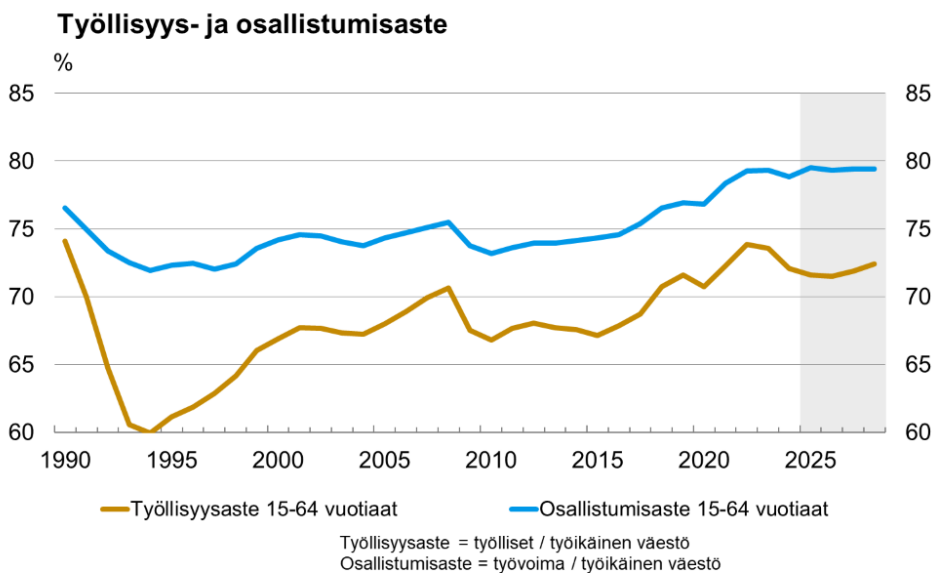
Työmarkkinoiden käänne parempaan siirtyy ensi vuoteen. Työmarkkinoilla on kuitenkin alustavia merkkejä siitä, että käänne voisi olla käsillä. Tammi-lokakuussa 2025 työllisten lukumäärä supistui 0,6 prosenttia ja työttömien lukumäärä lisääntyi 15,4 prosenttia. Elo-lokakuussa työllisten määrä on trendihavaintojen mukaan kuitenkin kääntynyt kasvuun. Lisäksi työllisyysasteen trendi on noussut syksyllä hieman. Työvoiman ulkopuolisten määrän supistuminen ja työvoiman määrän kasvu on toisaalta edelleen lisännyt syksyllä myös työttömien määrää. Työvoimaa on työmarkkinoilla runsaasti.

Runsaammin työllisyys on alkuvuonna viime vuodesta vähentynyt alkutuotannossa, kemianteollisuudessa ja erällä kaupan aloilla. Toisaalta työllisten lukumäärä on lisääntynyt merkittävästi elintarviketeollisuudessa, logistiikkapalveluissa sekä taiteen ja viihteen alalla. Tehtyjen työtuntien määrä supistui tammi-lokakuussa työllisten määrää enemmän, joten keskimääräinen työaika supistui työllistä kohden. Kehitykseen vaikutti osa-aikaisten palkansaajien määrän lisääntyminen ja koko-aikaisten vähentyminen.

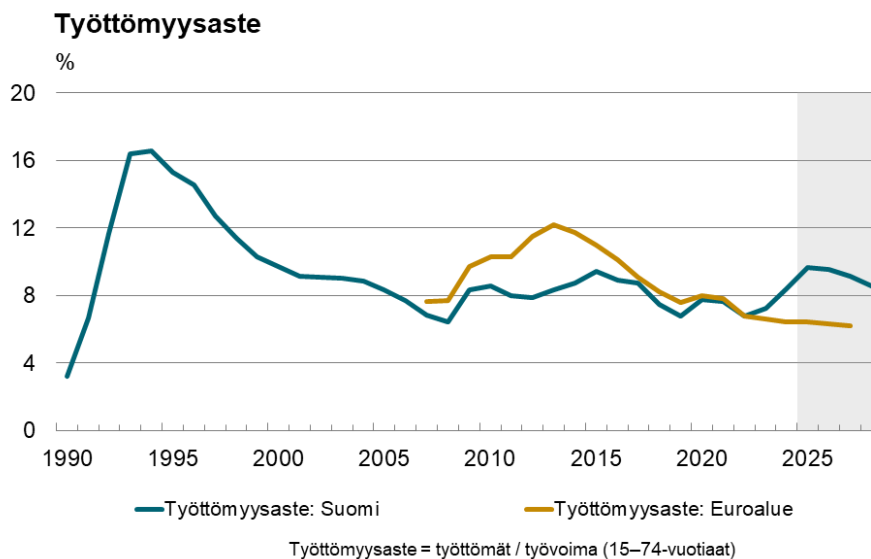
Taloukasvun hyytyminen tänä vuonna ei kohenna työvoiman kysyntää. Alkuvuoden heikko työllisten lukumäärän kehitys ja avoimien työpaikkojen määrän lasku viittaavat työllisyyden heikkoon kehittymiseen. Yksityisen sektorin työllistämisaikomukset eivät ole vielä laajasti kohentuneet, vaikka teollisuudessa selkeää vähentämistarvetta ei enää näyttäisi olevan. Palvelualoilla ja rakennustoiminnassa työllistämisaikomuksia on niukasti loppuvuoden aikana. Avoimien työpaikkojen määrä on supistunut yhä suurilla päätoimialoilla. Teollisuuden uusien tilausten arvo on lisääntynyt alkuvuonna laaja-alaisesti, joten teollisuuden työvoiman kysyntä näyttää muita toimialoja vähemmän negatiiviselta. Osa-aikaisten työsuhteiden määrän lisääntyessä työtunnit supistuvat työllisten lukumäärää runsaammin. Maahanmuutto tukee osaltaan työvoiman tarjontaa. Työvoiman määrän kasvu taas lisää työttömien lukumäärää. Työllisten määrä supistuu tänä vuonna keskimäärin 0,3 prosenttia.

Vuosina 2026–2028 talous kasvaa nopeammin, ja työllisyys lisääntyy vuosittain keskimäärin vajaan prosentin. Kasvu on laaja-alaista, ja sitä tukevat myös hallituksen vuodesta 2024 alkaen toteuttamat työvoiman tarjontaa edistävät toimet. Näiden toimien oletetaan lisäävän työllisiä muutamalla kymmenellä tuhannella vuoteen 2028 mennessä. Työllisyysaste (15–64-vuotiaat) nousee noin 72,4 prosenttiin, jäädessä silti selvästi vuoden 2022 lähes 74 prosentin huipputasoa matalammaksi. Työllisyyttä edistää myös työikäisen väestön kasvu, joka johtuu erityisesti maahanmuutosta: 15–64-vuotiaita arvioidaan olevan vuonna 2028 noin 47 000 enemmän kuin vuonna 2024. Nettomaahanmuutto on hidastunut viime vuosien huipputasosta, koska maahanmuutto EU-maista ja muista Euroopan maista on vähentynyt alkuvuonna.

Työttömien lukumäärä lisääntyi tammi-lokakuussa viime vuoteen verrattuna yhä laaja-alaisesti ja runsaasti. Työttömyysasteen trendi nousi lokakuussa yli kymmenen prosenttiin työvoimasta. Erityisesti naisten työttömyys lisääntyi yli viidenneksen. Erityisen runsaasti lisääntyi 35–44-vuotiaiden työttömyys. Ammattiryhmissä työttömyyden kasvu kosketti erityisesti erityisasiantuntijoita sekä palvelu- ja myyntiammateissa toimivia. Alkutuotantoammateissa työttömyys supistui.

Lähde: Euroopan komissio, Tilastokeskus, VM

Vuonna 2025 työttömyys kasvaa edelleen, käytännössä yhtä paljon kuin vuonna 2024. Erityisesti julkisen palvelusektorin säästötarpeet hidastavat työllisyyden kohe-
nemista ja osaltaan kasvattavat työttömyyttä. Työttömyysaste nouseekin keski-
määrin runsaaseen yhdeksään ja puoleen prosenttiin. Vuosina 2026–2028 talouden
piristyminen auttaa vähentämään työttömyyttä, mutta ammattitaitoiseen työ-
voimaan kohdistuvat korkeammat osaamisvaatimukset hidastavat tätä kehitystä.
Vuonna 2028 työttömyysaste jää kahdeksaan ja puoleen prosenttiin, selvästi Suo-
men rakenteellisen työttömyyden tuona vuonna noin kahdeksaksi prosentiksi arvi-
oitua tasoa korkeammalle.

Taulukko 13. Työvoimatase

	2024	2025*	2026*	2027*	2028*
1 000 henkeä keskimäärin vuodessa					
Työikäinen väestö (15–74-vuotiaat)	4153	4165	4177	4185	4193
Työikäinen väestö (15–64-vuotiaat)	3474	3489	3502	3513	3520
Työvoima (15–74-vuotiaat)	2 840	2 872	2 875	2 888	2 895
Työlliset (15–74-vuotiaat)	2602	2595	2602	2625	2648
siitä 15–64-vuotiaat	2504	2498	2504	2526	2548
Työttömät (15–74-vuotiaat)	238	277	274	264	247
Määrän muutos, 1 000 henkeä					
Työikäinen väestö (15–64-vuotiaat)	32	16	13	11	7
Työlliset (15–64-vuotiaat)	-28	-6	6	22	22
Prosenttia					
Työllisyysaste (15–64-vuotiaat)	72,1	71,6	71,5	71,9	72,4
Työllisyysaste (20–64-vuotiaat)	76,7	76,2	76,1	76,6	77,1
Työttömyysaste (15–74-vuotiaat)	8,4	9,6	9,5	9,1	8,5
1 000 henkeä vuoden aikana					
Maahanmuutto, netto	47	35	33	30	28

Keskipitkällä aikavälillä Suomen talouden odotetaan kasvavan kohtalaisesti. Vuosina 2029 ja 2030 bruttokansantuotteen ennakoitaan kasvavan 1,5 ja 1,3 prosenttia vuodessa. Kasvua tukevat muun muassa yksityisten investointien vahva kehitys, jota vauhdittavat vihreän siirtymän edellyttämät panostukset. Myös erityisesti vuodelle 2029 kohdistetut puolustusmenojen lisäykset tukevat bruttokansantuotteen kasvua.²

Työllisyysasteen (15–64-vuotiaat) arvioidaan kohoavan 72,9 prosenttiin vuonna 2029 ja 73,3 prosenttiin vuonna 2030. Työllisyyden kehitykseen vaikuttavat sekä talouden suhdanne että hallituksen työllisyys-toimet. Työttömyysasteen puolestaan arvioidaan laskevan ja työttömyyskuilun odotetaan sulkeutuvan vuonna 2030, jolloin työttömyysasteen ennakoitaan olevan 7,8 prosenttia. Kuluttajahintojen nousun arvioidaan saavuttavan Euroopan keskuspankin 2 prosentin inflaatiotavoitteen jo vuonna 2029, ja pysyvän tällä tasolla myös vuonna 2030.

Vuosina 2025–2030 potentiaalisen tuotannon arvioidaan kasvavan keskimäärin 0,8 prosenttia vuodessa. Kasvu muodostuu työpanoksen, pääomakannan ja kokonaistuottavuuden kehityksistä. Työpanoksen vaikutuksen arvioidaan olevan keskimäärin 0,1 prosenttiyksikköä vuodessa. Työpanoksen kasvukontribuutiota heikentää työllistä kohden laskettujen työtuntien kasvuvaikutuksen jo pitkään jatkunut negatiivinen kehitys. Myös työikäisen väestön positiivinen kasvuvaikutus hiipuu tarkastelujakson lopulla.

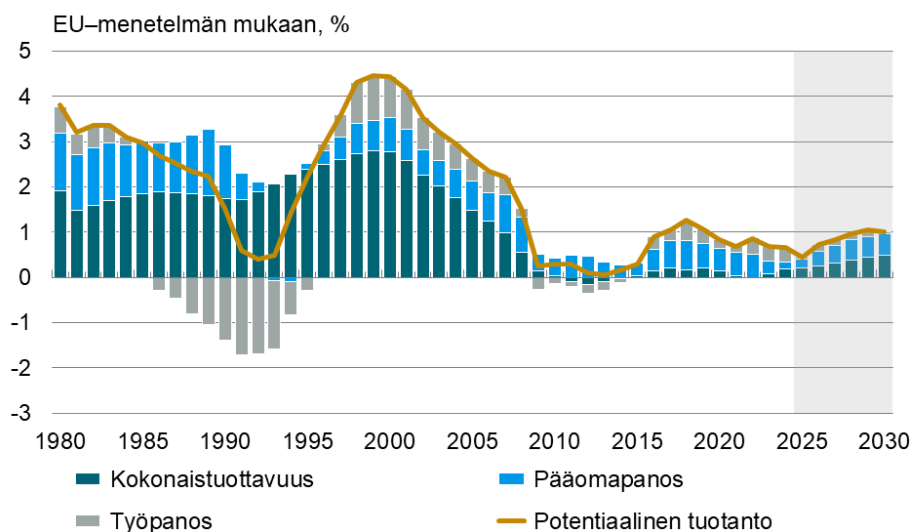
Pääomakannan kehitys tukee potentiaalisen tuotannon kasvua keskimäärin 0,4 prosenttiyksikköä vuodessa vuosina 2025–2030. Pääomakannan kasvun merkitys on ollut koko 2000-luvun ajan melko vakaa.

Kolmantena kasvun lähteenä on kokonaistuottavuus, jonka kasvun ennakoitaan vahvistuvan tarkastelujakson lopulla verrattuna 2020-luvun alkuun. Kasvu jää kuitenkin vaatimattomaksi 2000-luvun alkuvuosiin verrattuna. Hidasta kehitystä

² Tyypillisesti bruttokansantuotteen kasvu määräytyy keskipitkällä aikavälillä potentiaalisen tuotannon kasvun perusteella. Lähtökohtana on sovittava bruttokansantuotteen kasvu niin, että tuotantokuilu umpeutuu tarkastelujakson lopulla. Tästä perusoletuksesta voidaan kuitenkin poiketa, mikäli on selvää, että säännön noudattaminen tuottaisi epäuskottavia tuloksia. Tällöin tuotantokuilu voi tilanteen mukaan olla positiivinen tai negatiivinen.

selittävät muun muassa talouden rakennemuutos, jossa korkean tuottavuuden toimialojen supistuminen ja palveluvaltaistuminen ovat alentaneet kokonaistuottavuuden kasvuvauhtia. Sama kehitys on ollut nähtävissä myös muissa kehittyneissä talouksissa, mutta Suomessa tuottavuuden kasvu on ollut erityisen hidasta. Vuosina 2025–2030 kokonaistuottavuuden kasvun vaikutuksen arvioidaan olevan keskimäärin noin 0,4 prosenttiyksikköä vuodessa, kun se 2000-luvun alussa oli keskimäärin noin kaksi prosenttiyksikköä vuodessa.

Potentiaalisen tuotannon kasvu ja sen osatekijät

Taulukko 14. Keskeisiä lukuja keskipitkällä aikavälillä

	2024	2025*	2026*	2027*	2028*	2029*	2030*
BKT markkinahintaan, volyymin muutos, %	0,4	0,2	1,1	1,7	1,6	1,5	1,3
Bruttokansantuote, arvo, mrd. euroa	276	281	290	302	314	327	339
Kuluttajahintaindeksi, muutos, %	1,6	0,4	1,2	1,8	1,9	2,0	2,0
Työttömyysaste, %	8,4	9,6	9,5	9,1	8,5	8,1	7,8
Työllisyysaste, %	72,1	71,6	71,5	71,9	72,4	72,9	73,3
Tuotantokuilu, % potentiaalisesta tuotannosta ¹	-2,3	-2,6	-2,2	-1,3	-0,7	-0,2	0,0
Potentiaalisen tuotannon kasvu, % ¹	0,7	0,5	0,7	0,8	1,0	1,1	1,0
Suhteessa BKT:hen, %							
Julkisyhteisöjen rahoitusjäämä	-4,4	-3,9	-4,5	-4,0	-3,9	-3,7	-3,6
Valtionhallinto	-3,7	-4,0	-4,9	-4,3	-4,4	-4,4	-4,3
Kuntahallinto	-0,3	-0,5	-0,5	-0,5	-0,4	-0,3	-0,3
Hyvinvointialueet	-0,6	0,1	-0,1	0,0	-0,3	-0,3	-0,3
Sosiaaliturvarahastot	0,2	0,6	0,9	0,8	1,2	1,3	1,3
Rakenteellinen jäämä	-3,1	-2,4	-3,2	-3,2	-3,5	-3,5	-3,6
Julkisyhteisöjen velka	82,4	89,1	91,6	92,4	93,8	95,2	96,8
Valtionvelka	61,4	66,7	69,0	70,3	71,8	73,4	75,1

¹ Arvioitu EU:n yhteisellä menetelmällä.

2 Julkinen talous

2.1 Julkisyhteisöt yhteensä

Julkisyhteisöjen alijäämä on jämähtänyt syväksi. Alijäämä heikkenee ja pysyy yli kolmessa prosentissa suhteessa BKT:hen 2020-luvun loppuun asti. Velkasuhde jatkaa kasvuaan ja nousee yli 95 prosenttiin.

Vuosi 2025 on ollut julkiselle taloudelle kaksijakoinen. Alijäämä kohenee, mutta hitaasti veronkorotuksista ja sopeutustoimista huolimatta. Velkasuhde kasvoi odotettua nopeammin erityisesti muista kuin alijäämästä johtuvista syistä. Aiempaan arvioituna tilannetta parantaa loppuvuodeksi oletettujen puolustushankintojen ajoittuminen vasta vuodelle 2026. Valoa synkkään kokonaiskuvaan tuo myös paikallishallinnon menojen maltillinen kasvu.

Vuonna 2026 alijäämä heikkenee 4,5 prosenttiin BKT:sta ja velkasuhde kasvaa 91,6 prosenttiin. Alijäämää painaa ensi vuonna puolustushankintojen ajoittuminen, F35-hankinnan oletetaan alkavan kirjautua menoihin koneiden saapuessa. Lisäksi ensi vuoden tulojen kasvua vaimentaa veronkevennykset. Samalla myös menoihin kohdistuu säästötoimia.

Seuraavina vuosina korkomenot jatkavat nousuaan ja puolustusmenot pysyvät korkealla tasolla. Puolustusmenojen määrärahat kasvavat erityisesti vuonna 2029 korkeammalle tasolle. Verotulojen kasvua vaimentaa myös vuonna 2027 veronkevennykset. Toisaalta kohoava suhdanne lisää verotuloja ja vähentää etuusmenoja. Alijäämä on 3,6 prosenttia suhteessa BKT:hen vuonna 2030.

Julkisyhteisöjen velka nousee vuonna 2025 lähelle 90 prosenttia. Hidas talouskasvu sekä syvä alijäämäisyys kasvattavat velanottoa. Lisäksi kuluvana vuonna velanotto kasvaa useista alijäämästä riippumattomista syistä. Näitä syitä on esimerkiksi velkaan tilastoissa luokitellun ARA-korkotukilainakannan kasvu, valtion velanhallinnan sekä työeläkelaitosten johdannaisiin liittyvien käteisvakuuksien kasvu ja

emissiotappiot. Velanotto jatkuu seuraavina vuosina hitaampana, kasvattaen velkasuhdetta keskimäärin 1½ prosenttiyksikköä vuodessa. Vuonna 2030 velka on jo lähes 97 prosenttia.

Valtion alijäämä on syvä: tänä vuonna 4,0 prosenttia ja ensi vuonna peräti 4,9 prosenttia suhteessa BKT:hen. Valtion menoja kasvattavat erityisesti puolustushankinnat sekä korkomenojen nousu. Pitkittynyt taantuma ja veronkevennykset puolestaan hidastavat verotulojen kasvua siitä, mitä se parhaimmillaan voisi olla. Ulkoisen toimintaympäristön muutoksesta johtuva menojen kasvu ja suhdanteiden heikkous peittävät alleen sopeutustoimien myönteiset vaikutukset. Valtion alijäämä asettuu 4,3 prosenttiin ennustejaksos lopulla.

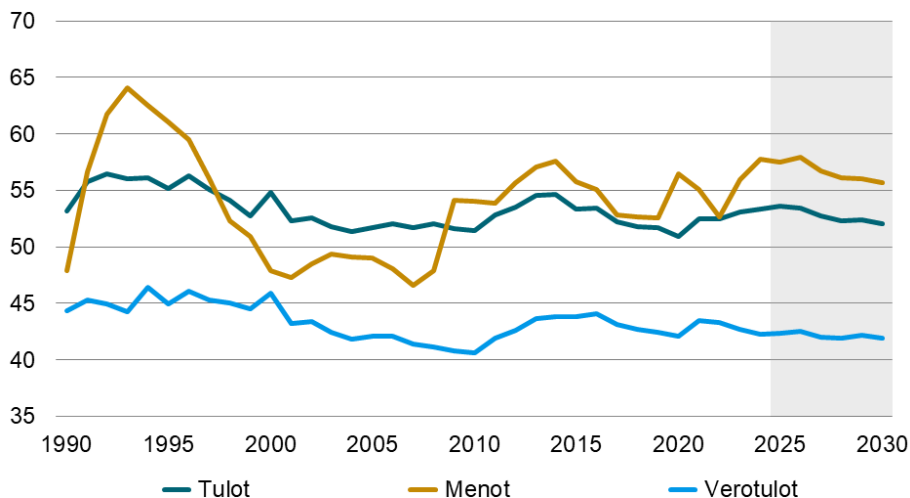
Paikallishallinnon menot kasvavat ennustejaksolla pääasiassa hintojen ja palkkojen nopean nousun vuoksi, mikä ylläpitää alijäämää ennustejaksolla. Hyvinvointialueiden rahoitusasema pysyy likimain tasapainossa vuosina 2025–2027, mutta heikkenee vuoden 2028 jälkeen menojen kasvun vuoksi sekä siksi, että valtion rahoitus perustuu ennusteessa kehyksiin varattuun summaan, joka pienenee vuonna 2028. Paikallishallinnon yhteenlaskettu alijäämä pysyy kuitenkin ennustejaksolla vakaana, sillä kuntahallinnon alijäämä supistuu noin 0,3 prosenttiin verotulojen vahvistuessa ja määräaikaisten valtionosuusleikkausten päättyessä.

Sosiaaliturvarahastot pysyvät kokonaisuutena ylijäämäisinä, erityisesti työeläkelaitosten vahvan rahoitusaseman ansiosta. Ylijäämä perustuu pääosin omaisuustuloihin ja työeläkemaksutuottoihin. Muut sosiaaliturvarahastot toipuvat kuluvan vuoden alijäämästä vähitellen hieman ylijäämäisiksi ja säilyttävät tasapainon ennustejaksos ajan. Rahoitusaseman vahvistumista tukevat muun muassa ensi vuoden työttömyysvakuutusmaksun korotus sekä työttömyysmenojen asteittainen lasku.

EU:n finanssipolitiikan seurannassa käytettävän nettomenoindikaattorin mukaiset julkisyhteisöjen nettomenot vähenevät 0,1 % tänä vuonna ja kasvavat 4,0 % vuonna 2026 sekä 2,3 % vuonna 2027.

Julkisyhteisöjen tulot, verotulot ja menot

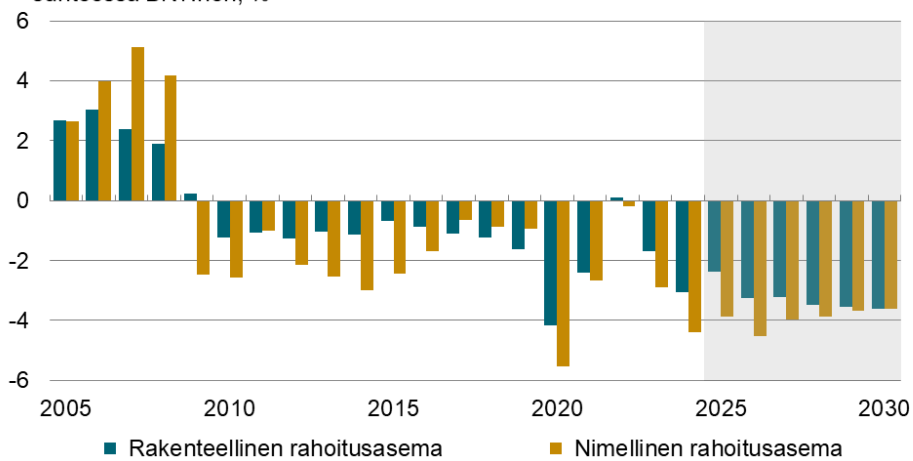
suhteessa BKT:hen, %

Lähde: Tilastokeskus, VM

Julkisyhteisöjen nimellinen ja rakenteellinen rahoitusasema

suhteessa BKT:hen, %

Laskelmat perustuvat EU-komission tuotantofunktio-ähestymistapaan

Lähde: Tilastokeskus, VM

Taulukko 15. Julkisyhteisöt

	2024	2025*	2026*	2027*	2028*
Miljardia euroa					
Välittömät verot	44,2	44,6	45,1	46,8	49,0
Tuotannon ja tuonnin verot	38,5	39,3	41,5	41,7	42,9
Sosiaalivakuutusmaksut	32,7	34,2	35,9	37,3	38,7
Verot ja sosiaalivakuutusmaksut yhteensä ¹	116,6	119,2	123,5	126,9	131,7
Omaisuuksut	10,7	11,2	11,3	11,6	11,9
Myynti- ja maksutuotot (ml. tuotos omaan käyttöön)	17,8	18,3	18,6	19,1	19,5
Muut tulot	2,2	2,0	1,8	1,7	1,2
Kokonaistulot	147,2	150,7	155,1	159,3	164,3
Palkansaajakorvaukset ja välituotekäyttö	69,4	70,2	71,7	73,5	76,2
Tukipalkkiot	3,3	3,1	3,3	3,1	3,1
Sosiaalietuudet ja -avustukset	62,2	63,6	64,5	65,9	67,4
Muut tulonsiirrot	6,7	6,7	7,3	7,2	7,4
Omaisuuksien menot	4,4	4,6	4,8	5,7	6,4
Pääoman bruttomuodostus	12,1	12,4	16,0	15,5	15,6
Muut menot	1,4	1,0	0,6	0,4	0,4
Kokonaismenot	159,4	161,6	168,2	171,3	176,4
Kulutusmenot	71,9	73,0	75,1	77,4	80,6
Nettoluotonanto (+)/nettoluotonotto (-)	-12,2	-10,9	-13,1	-12,0	-12,1
Valtionhallinto	-10,2	-11,2	-14,1	-13,0	-13,9
Kuntahallinto	-0,9	-1,5	-1,4	-1,5	-1,2
Hyvinvointialueet	-1,6	0,2	-0,2	0,0	-0,8
Työeläkelaitokset	1,9	2,3	2,5	1,9	3,3
Muut sosiaaliturvarahastot	-1,3	-0,7	0,1	0,5	0,5
Perusjäämä ²	-7,8	-6,3	-8,4	-6,4	-5,8

¹ Sisältää pääomaverot.² Nettoluotonanto ilman bruttokorkomenoja.

Taulukko 16. Julkisen talouden keskeisiä tunnuslukuja

	2024	2025*	2026*	2027*	2028*
Suhteessa BKT:hen, %					
Verot ja sosiaaliturvamaksut	42,2	42,4	42,5	42,0	41,9
Julkisyhteisöjen menot	57,8	57,5	57,9	56,7	56,1
Nettoluotonanto	-4,4	-3,9	-4,5	-4,0	-3,9
Valtionhallinto	-3,7	-4,0	-4,9	-4,3	-4,4
Kuntahallinto	-0,3	-0,5	-0,5	-0,5	-0,4
Hyvinvointialueet	-0,6	0,1	-0,1	0,0	-0,3
Työeläkelaitokset	0,7	0,8	0,9	0,6	1,0
Muut sosiaaliturvarahastot	-0,5	-0,2	0,0	0,2	0,2
Julkisyhteisöjen velka	82,4	89,1	91,6	92,4	93,8
Valtionvelka	61,4	66,7	69,0	70,3	71,8
Perusjäämä ¹	-2,8	-2,2	-2,9	-2,1	-1,8
Rakenteellinen jäämä	-3,1	-2,4	-3,2	-3,2	-3,5
Julkisyhteisöjen nettomenot, vuotuinen muutos, % ²	-	-0,1	4,0	2,3	3,3
Julkisyhteisöjen työllisyys, 1 000 henkeä	707	696	695	692	693
Valtionhallinto	155	147	145	142	142
Kuntahallinto	260	259	258	258	258
Hyvinvointialueet	279	277	279	279	280
Sosiaaliturvarahastot	13	13	13	13	13

¹ Nettoluotonanto ilman bruttokorkomenoja.

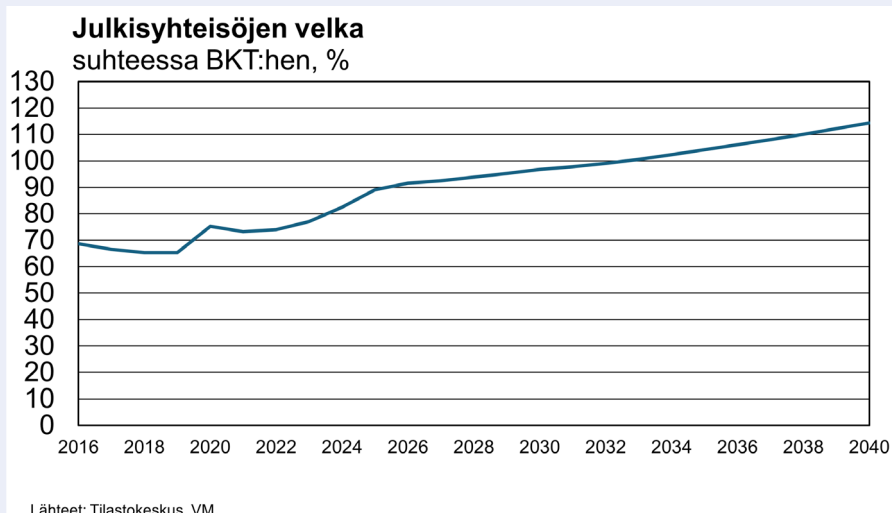
² Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2024/1263, 2 artikla 2 kohta.

Julkinen velka pitkällä aikavälillä

Julkinen velka kasvaa ennustejaksolla noin 97 prosenttiin suhteessa BKT:hen ja jatkaa nousuaan kohti 115 prosenttia vuoteen 2040 mennessä. Kasvua vauhdittavat valtion ja paikallishallinnon syvät alijäämät, korkotason nousu ja hidas talouskasvu.

Velkasuhteen pitkän aikavälin laskelma vuodesta 2031 alkaen on tehty kestävyyslaskelmissa käytettyjen oletusten ja menetelmien pohjalta. Paine-laskelmassa valtion, kuntahallinnon ja hyvinvointialueiden yhteenlasketun perusjäämän kehitys määräytyy THL:n ylläpitämän SOME-mallin avulla lasketujen ikäsidonnaisten menojen kasvun perusteella. Laskelmassa väestön ikääntyminen lisää julkisia eläke-, hoiva- ja hoitomenoja. Laskelmassa on huomioitu, että työeläkelaitosten yli- tai alijäämä ei vaikuta julkisen talouden velanottoon. Lisäksi korkomenot muuttuvat velan ja korkotason muutosten myötä. Puolustusmenojen oletetaan nousevan v. 2030 tasoltaan 3,0 prosentista suhteessa BKT:hen kohti 3,5 prosenttia vuosina 2032–2035.

Talouden pitkän aikavälin kasvuoletus on vaatimaton: BKT kasvaa reaalisesti keskimäärin 1½ % ja nimellisesti noin 3½ % vuosina 2026–2040. Hidas pitkän aikavälin kasvu johtuu siitä, että työvoiman määrä kääntyy laskuun ja tuotavuus kasvaa hitaasti. Inflaation oletetaan pysyvän tavoitellulla 2 prosentin tasolla.

Valtionvelan suhde BKT:hen nousee noin 75 prosenttiin vuoteen 2030 mennessä. Korkomenot kasvavat selvästi korkotason nousun seurauksena: velan efektiivinen korko kohoaa 2,5 prosenttiin 2030-luvun alussa ja 3 prosenttiin 2030-luvun lopussa.

Velkasuhteen kehitykseen liittyy epävarmuuksia. Positiivisia riskejä ovat mm. odotuksia nopeampi kasvu ja hitaampi menojen kasvu, kun taas negatiivisia riskejä ovat korkojen nopeampi nousu sekä kriisit, jotka lisäävät menoja ja heikentävät tuloja. Velan kasvu hidastuisi, jos esimerkiksi puolustusmenojen lisäykset rahoitettaisiin muilla keinoin kuin velkarahoituksella.

2.2 Valtionhallinto

Vuonna 2026 valtionhallinnon alijäämä kasvaa. Menopuolta paisuttavat erityisesti puolustushankinnat, ja samaan aikaan veronkevennykset hidastavat verotulojen kasvua. Taloussuhdanne säilyy vaimeana. Valtion rahoitusasemaan kohdistuu vastakkaisia vaikutuksia: sopeutustoimet parantavat tasapainoa, mutta suuret puolustusmenot ja veronalennukset heikentävät sitä.

Valtion menoja lisäävät ennustejaksolla F-35-hävittäjien hankinta sekä kasvavat menotarpeet ulkoiseen turvallisuuteen liittyen. Tänä vuonna valtionhallinnon menoja kasvatti hyvinvointialueiden rahoituksen nopea kasvu sekä puolustushankinnat. Ennusteessa on huomioitu kevään 2025 puoliväliriihen päätös nostaa puolustusmenojen BKT-suhde noin 3 prosenttiin vuonna 2029 sekä muut puoliväliriihessä tehdyt päätökset. Ennusteessa on mukana myös syksyn 2025 budjettiriihessä tehdyt tulojen ja menojen sopeutustoimet, jotka kohdistuvat vuoteen 2026 ja erityisesti vuoteen 2027. Osa ilmoitetuista säästötoimista lisätään ennusteeseen vasta niiden sisällön tarkennuttua. Lisäksi hallituksen aiemmin päättämät sopeutustoimet hidastavat menojen kasvua vuosina 2025–2027.

Valtion kulutusmenojen kasvu on hidasta 2025–2027. Sopeutustoimet hidastavat toimintamenojen kasvua. Lisäksi TE-palveluiden järjestämistä vastuu siirtyi valtiolta kunnille vuoden 2025 alussa, mikä supistaa valtion kulutusmenoja. Kulutusmenot kuitenkin kasvavat merkittävästi vuodesta 2028 eteenpäin, sillä osa puolustusvoimien määrärahojen kasvusta kohdistuu kulutukseen.

Valtionhallinnon investointien määrä kasvaa vuonna 2026 yli 50 prosenttia. Kasvusta suurin osa johtuu puolustushankintojen kasvusta ja erityisesti F35-hankkeen menokirjausten alkamisesta. Lisäksi ennustejakson loppupuolella investointitasoa nostavat Puolustusvoimien Laivue 2020 -hankkeen alusten valmistaminen. Valtion investointien ajoittumiseen sisältyy epävarmuutta erityisesti puolustushankinnoissa.

Valtionhallinnon korkomenot ovat kasvaneet nopeasti sekä korkotason nousun että voimakkaan velkaantumisen seurauksena. Vuonna 2025 kansantalouden tilinpidon mukaiset korkomenot ovat arviolta 3,4 mrd. euroa. Vaikka korkotaso on viime aikoina laskenut, korkomenojen kasvu jatkuu. Vuoteen 2030 mennessä korkomenojen ennustetaan nousevan 6,4 mrd. euroon.

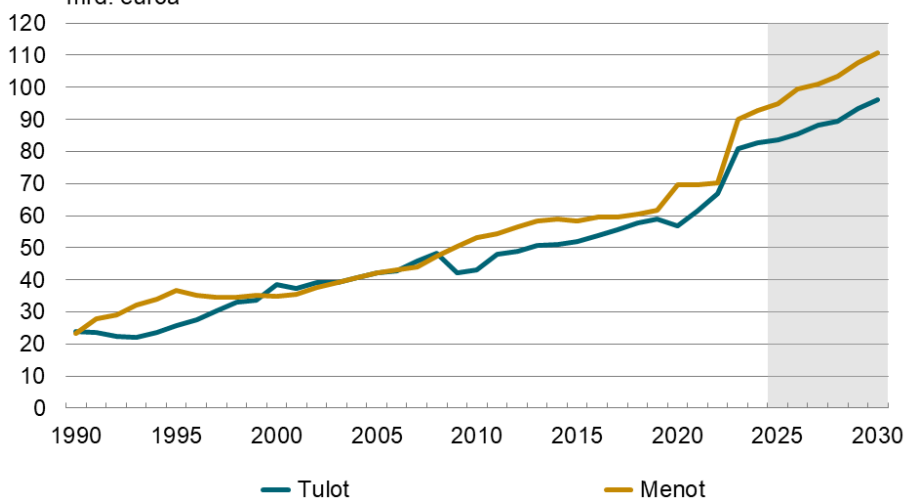
Valtionhallinnon verotulot kasvavat vuonna 2025 vain 1,5 prosenttia edellisvuodesta. Verotulojen kasvu on ollut vaisua, kun otetaan huomioon tehdyt veronkiristykset. Vuonna 2026 verokertymä kasvaa 2,6 prosenttia ja vuonna 2027 2,0 prosenttia. Vuosina 2026 ja 2027 verotulojen kasvua hidastaa keväällä 2025 päätetyt veronkevennykset. Verotulojen kasvu piristyy 2028 jälkeen lähes neljään prosenttiin vuodessa, kun 2025–2027 verotulojen kasvu on keskimäärin kaksi prosenttia.

Välittömien verojen kertymä supistuu ensi vuonna vajaan prosentin. Ansiotuloverokertymä supistuu, mutta yhteisöverokertymä kasvaa. Vuonna 2026 ansiotuloverokertymää hidastaa veronalennukset. Yhteisöveron alennus taas vaikuttaa erityisesti vuoden 2027 verokertymään.

Tuotannon ja tuonnin verojen kasvu jää vuonna 2025 kahteen prosenttiin. Vuonna 2026 kasvu kiihtyy kuuteen prosenttiin. Tähän vaikuttaa Veikkaus Oy:n yksinoikeustoimiluvan korvaukset, jotka luetaan verotuloiksi. Vuosina 2027–2030 kasvu on keskimäärin 2,5 prosenttia. Arvonlisävero muodostaa yli 70 prosenttia tuotannon ja tuonnin veroista. Arvonlisäveron kasvu on keskimäärin neljä prosenttia vuodessa. Vuonna 2025 tulevat myös voimaan hallitusohjelman mukaiset verokantojen muutokset. Muita tuotannon ja tuonnin veroja ovat mm. energiaverot ja autovero, joiden kertymät pienentyvät ennustekauden kaikkina vuosina.

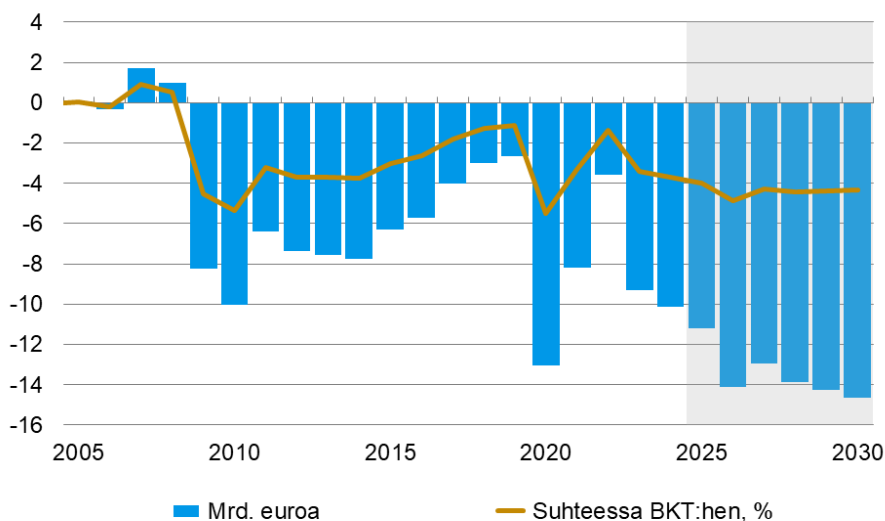
Valtionhallinnon tulot ja menot

mrd. euroa

Lähde: Tilastokeskus, VM

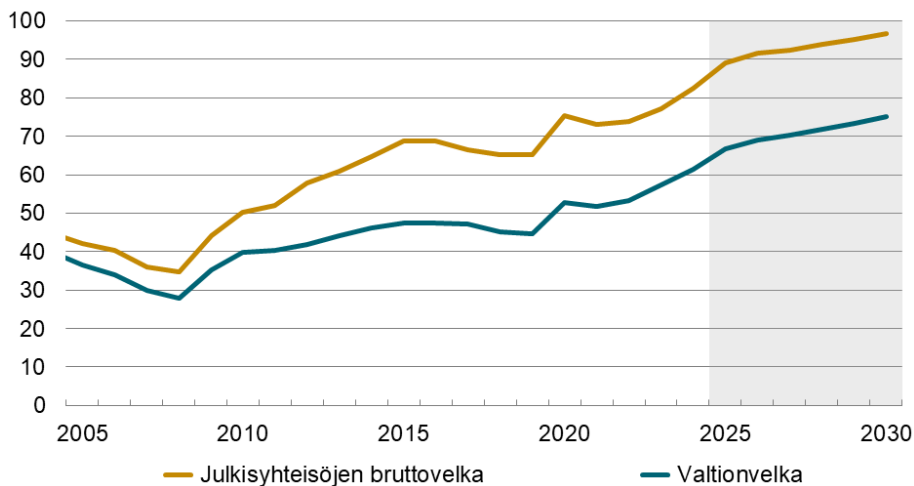
Valtionhallinnon rahoitusasema

Lähde: Tilastokeskus, VM

Julkisyhteisöjen velka

suhteessa BKT:hen, %

Lähde: Tilastokeskus, VM

Taulukko 17. Valtionhallinto

	2024	2025*	2026*	2027*	2028*
Miljardia euroa					
Välittömät verot	32,5	33,0	32,7	34,0	35,6
Tuotannon ja tuonnin verot	36,2	36,9	39,1	39,3	40,4
Sosiaaliturvamaksut	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Verot ja sosiaaliturvamaksut yhteensä ¹	69,9	71,0	72,8	74,3	77,1
Myynti- ja maksutulot	4,9	5,1	5,2	5,4	5,4
Omaisuuksutulot	3,1	2,9	2,7	2,7	2,7
Muut tulot	4,7	4,7	4,6	5,8	4,3
Kokonaistulot	82,7	83,6	85,3	88,2	89,5
Palkansaajakorvaukset ja välituotekäyttö	18,4	18,3	18,2	18,5	19,4
Omaisuusmenot	3,4	3,6	3,7	4,6	5,2
Tukipalkkiot	2,8	2,6	2,8	2,7	2,6
Sosiaalietuudet ja luontoismuotoiset etuudet	5,5	5,4	5,3	5,4	5,5
Muut tulonsiirrot	56,2	58,7	60,3	61,5	62,1
siitä muille julkisyhteisöille	50,6	53,3	54,2	55,6	56,1
Pääoman bruttomuodostus	5,2	5,4	8,4	8,0	8,1
Muut menot	1,3	0,9	0,7	0,5	0,5
Kokonaismenot	92,8	94,8	99,5	101,1	103,4
Kulutusmenot	18,8	18,3	18,4	18,9	20,1
Nettoluotonanto (+) / nettoluotonotto (-)	-10,2	-11,2	-14,1	-13,0	-13,9
Perusjäämä ²	-6,8	-7,6	-10,5	-8,4	-8,7

¹ Sisältää perintö- ja lahjaveron.

² Nettoluotonanto ilman bruttokorkomenoja.

2.3 Kuntahallinto

Kuntahallinnon alijäämä on noin 0,5 prosenttia suhteessa BKT:hen vuosina 2025–2027. Epätasapainoon vaikuttaa erityisesti työvoimakustannusten nousu, investointipaineet ja valtionosuuksiin kohdistetut leikkaukset. Kuntahallinnon alijäämä supistuu ennustejakson lopulla, kun verotulojen kasvu voimistuu ja määräaikaiset valtionosuusleikkaukset päättyvät.

Kuntahallinnon alijäämä heikkenee tänä vuonna. Alijäämän arvioidaan kasvavan viime vuoden 0,3 prosentista noin 0,5 prosenttiin suhteessa BKT:hen. Heikko suhdannetilanne jarruttaa kuntien verotulojen kehitystä, jotka kasvavat kuluvana vuonna vain 0,1 prosenttia. Lisäksi valtion tulonsiirtoja kunnille vähentää aiemmin päätetyt valtionosuuksiin kohdistuvat leikkaukset.

Kuntahallinnon arvioidaan pysyvän 0,5 prosenttia alijäämäisenä suhteessa BKT:hen myös vuosina 2026–2027. Kuntahallinnon kulutusmenot kasvavat ennustejaksolla melko voimakkaasti, mikä aiheutuu pääosin hintojen noususta. Keväällä sovitut palkkaratkaisut kasvattavat henkilöstövaltaisen kuntasektorin työvoimakustannuksia. Lisäksi kunta-alan ansiokehityksen ennakoidaan ylittävän yleisen ansiokehityksen vuosina 2027–2028 palkkausjärjestelmien kehittämisohjelman vuoksi.

Kuntahallinnon kulutusmenojen volyymi on ennustejaksolla laskeva. TE-palvelu-uudistus kasvattaa kuitenkin kuntahallinnon kulutuksen volyymia väliaikaisesti vuonna 2025. Uudistuksen myötä kunnista tulee suhdanneherkempiä ja työllisyyden kehitys vaikuttaa kuntatalouteen aiempaa voimakkaammin. Erityisesti korkean rakenteellisen työttömyyden alueilla työttömyyden kustannukset voivat nousta merkittävästi. Uudistus on ajoittunut myös heikkoon suhdannetilanteeseen, mikä on lisännyt kuntien työttömyysturvan rahoituskustannuksia aiemmin ennakoitua enemmän. Kuntien peruspalveluiden painopiste säilyy kuitenkin edelleen koulutus- ja sivistyspalveluissa, joiden yhteenlaskettu palvelutarve on laskeva. Palvelutarpeen laskua on kuitenkin loivennettu painelaskelmassa, sillä palvelutarpeen väheneminen ei johda kustannusten laskuun samassa suhteessa. Lisäksi varhaiskasvatuksen osallistumisaste ja erityisen tuen tarve ovat lisääntyneet viime vuosina.

Syntyvyyden lasku ja maan sisäinen muuttoliike lisäävät kuntien välisiä eroja. Muutotappiokunnissa tulopohja heikkenee ja työikäinen väestö vähenee. Toisaalta erityisesti kasvukeskuksissa kasvava väestö ylläpitää voimakkaita investointitarpeita.

Merkittävä osa kuntien investoinneista kohdistuu välttämättömiin investointeihin kuten rakennuksiin, teihin sekä muuhun perusinfrastruktuuriin. Kuntakohtaisista eroista huolimatta investoinnit pysyvät ennustejaksolla kokonaisuutena korkealla tasolla.

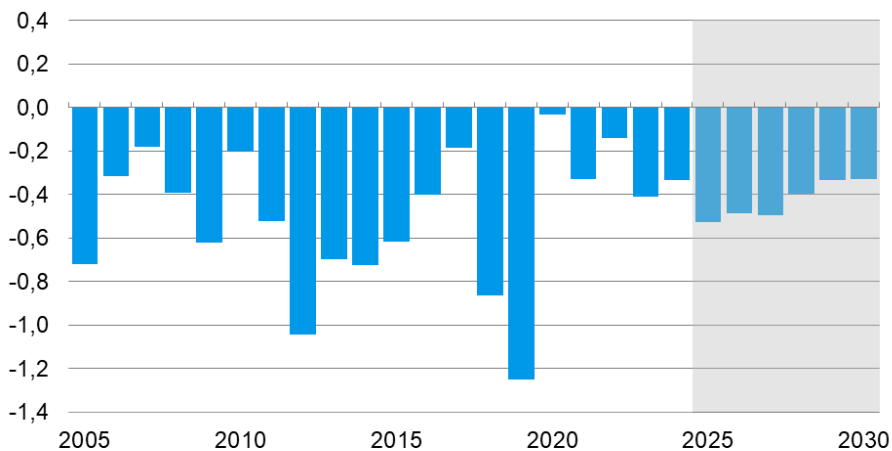
Verotulot ovat kuntien merkittävin tulonlähde. Tulojen ja menojen epätasapainosta huolimatta vain hieman yli kymmenys kunnista nosti kunnallisveroprosenttiaan ensi vuodelle. Painotettu keskimääräinen kunnallisveroprosentti nousee 7,62 prosenttiin, minkä arvioidaan lisäävän vuositasolla kuntien verotuloja yhteensä noin 50 miljoonaa euroa. Keskipitkällä aikavälillä suhdannetilanteen parantuessa kuntahallinnon verotulojen kasvu kiihtyy noin neljään prosenttiin vuosina 2026–2030.

Tulonsiirrot valtiolta kunnille kasvavat kuluvana vuonna TE-palvelu-uudistuksen laajentaessa kuntien tehtäviä ja rahoitusvastuuta. Valtionosuuksia vähentää kuitenkin samanaikaisesti peruspalveluiden valtionosuuksiin aiemmin kohdennetut vähennykset. Kuntien alijäämä supistuu hieman vuoden 2027 jälkeen, kun valtionosuuksien määräaikaiset leikkaukset päättyvät. Tulorahoitus ei kuitenkaan riitä kattamaan menopaineita ja kuntahallinto pysyy noin 0,3 prosenttia alijäämäisenä suhteessa BKT:hen.

Ennusteeseen sisältyy sekä ylä- että alasuuntaisia riskejä. Kuntahallinnon menot voivat jäädä arvioitua pienemmiksi, jos kunnat ja kuntayhtymät onnistuvat sopeuttamaan toimintaansa vastaamaan pienenevää palvelutarvetta ja rahoitusta. Lisäksi muut menolisäykset, kuten arvioitua suuremmat sote-kiinteistöjen vuokramenot tai työttömyysetuuksien rahoituskustannukset voivat vastaavasti heikentää tilannetta.

Kuntahallinnon rahoitusasema

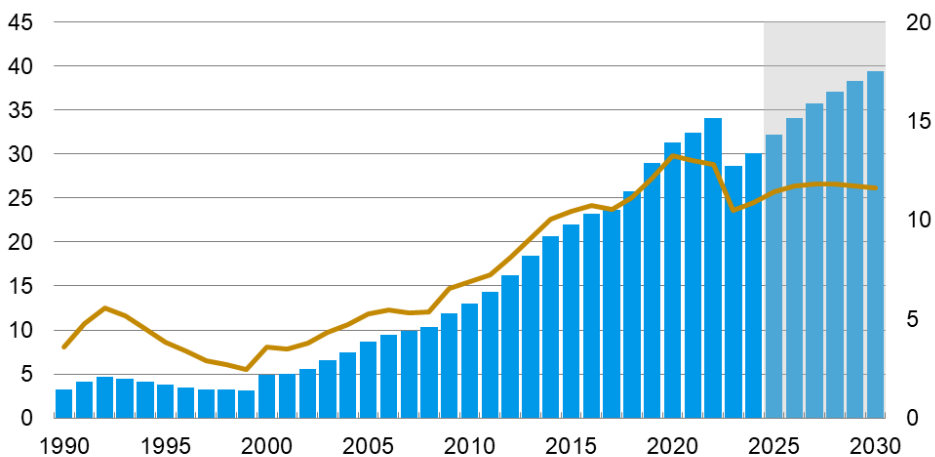
suhteessa BKT:hen, %

Laaja paikallishallinto vuoden 2022 loppuun saakka

Lähde: Tilastokeskus, VM

Kuntahallinnon velka

■ Mrd. euroa (vasen asteikko) — Suhteessa BKT:hen, % (oikea asteikko)

Laaja paikallishallinto vuoden 2022 loppuun saakka

Lähde: Tilastokeskus, VM

Taulukko 18. Kuntahallinto¹

	2024	2025*	2026*	2027*	2028*
Miljardia euroa					
Verot	14,0	14,0	14,7	15,3	15,9
kunnallisvero	10,0	10,1	10,7	11,1	11,6
yhteisövero	1,7	1,6	1,7	1,8	1,9
kiinteistövero	2,3	2,4	2,4	2,4	2,5
Myynti- ja maksutulot	6,3	6,4	6,3	6,4	6,5
Tulonsiirrot valtionhallinnolta	8,3	8,8	9,0	9,0	9,5
Muut tulot	2,2	2,2	2,2	2,3	2,3
Kokonaistulot	30,7	31,4	32,3	33,0	34,2
Palkansaajakorvaukset ja välituotekäyttö	22,9	23,3	23,8	24,5	25,2
Sosiaaliavustukset ja luontoismuotoiset etuudet	0,5	0,8	0,8	0,8	0,8
Muut tulonsiirrot	1,7	2,2	2,3	2,3	2,3
Omaisuusmenot	0,8	0,9	0,9	0,9	0,9
Pääoman bruttomuodostus	5,6	5,7	5,9	6,0	6,2
Muut menot	0,1	0,0	-0,1	-0,1	-0,1
Kokonaismenot	31,7	32,9	33,7	34,5	35,5
Kulutusmenot	21,6	22,3	23,1	24,0	24,8
Nettoluotonanto (+) / nettoluotonotto (-)	-0,9	-1,5	-1,4	-1,5	-1,2
Perusjäämä ²	-0,1	-0,6	-0,5	-0,6	-0,3

¹ PI. Helsingin sosiaali- ja terveydenhuolto sekä pelastustoimi.² Nettoluotonanto ilman bruttokorkomenoja.

2.4 Hyvinvointialuehallinto

Hyvinvointialueiden menojen kasvu on hidastunut selvästi vuonna 2025, ja valtion rahoituksen merkittävä lisäys on parantanut alueiden rahoitusasemaa. Aiemmilta vuosilta kertyneet suuret alijäämät kuitenkin pitävät sopeutustarpeet edelleen huomattavina.

Hyvinvointialueiden rahoitusasema oli vuonna 2024 1,6 miljardia euroa alijäämäinen eli -0,6 prosenttia suhteessa BKT:hen. Menojen kasvu normalisoitui kuitenkin vuoden 2023 erittäin nopean kasvun jälkeen. Kertymätiedot osoittavat menojen kasvun olleen hidasta myös vuoden 2025 kolmella ensimmäisellä neljänneksellä. Tänä vuonna alueiden rahoitusasema saavuttaakin tasapainon menojen maltillisen kasvun ja valtion rahoituksen nopean kasvun ansiosta. Menojen kasvua hidastavat sopeutustoimet ja valtion rahoitusta kasvattaa hyvinvointialueiden vuoden 2023 tulokseen perustuva vuonna 2025 maksettu 1,4 mrd. euron suuruinen jälkikäteistarkistus.

Vuosina 2026–2027 alueiden rahoitusasema pysyy lähellä tasapainoa, ja menojen kasvu on keskimäärin 3,6 prosenttia vuodessa. Menojen kasvu ennustekaudella aiheutuu pääasiassa hintojen nopeasta noususta. Henkilöstömenot kasvavat sovitujen palkankorotusten ja palkkaohjelmien vuoksi yleistä ansiotasoa nopeammin. Menojen kasvua hillitsevät pääministeri Orpon hallituksen päätökset sekä alueiden omien sopeutustoimien jatkuminen. Alueiden alustavien talousarvioiden perusteella investointimenot kuitenkin kasvavat ensi vuonna kuluvasta vuodesta.

Alueiden kirjanpidollisen tuloksen arvioidaan olevan hieman ylijäämäinen vuosina 2025–2027. Alueet ovat valmistelleet talousarvioihinsa merkittäviä sopeutustoimia, joista ennusteeseen on tässä vaiheessa huomioitu n. 0,25 mrd. euroa vuodelle 2025 ja 0,3 mrd. euroa vuodelle 2026. Arvio vuoden 2026 sopeutuksesta perustuu alueiden valmisteilla olevien talousarvioiden menokehitykseen, mutta se on laadittu varovaisesti suhteessa alueiden omiin suunnitelmiin. Sopeutuspaineet pysyvät mittavina hyvinvointialueiden aloitusvuosina kertyneiden merkittävien alijäämien vuoksi, vaikka valmisteilla oleva lakimuutos hyvinvointialueiden alijäämien kattamisen lisäajasta voi keventää vuodelle 2026 kohdistettua sopeutustarvetta ja lykätä sitä myöhemmille vuosille. Alueiden sopeutusohjelmat painottuvat muun muassa

henkilöstökustannusten hallintaan, palvelurakenteen keventämiseen ja digitalisointiin. Erot alueiden sopeuttamispyrkimyksissä ovat merkittävät, mikä johtuu osin alueiden talouden erilaisesta lähtötilanteesta.

Alueiden tulot koostuvat pääosin valtion rahoituksesta sekä asiakkailta saatavista maksutuotoista. Vuosille 2026 ja 2027 kohdennettava jälkikäteistarkistus on 1,3 mrd. euroa. Vuosina 2028–2030 sektorin rahoitusasema heikkenee menojen kasvun takia sekä siksi, että ennusteessa valtion rahoituksena on kehyksiin varattu summa, jonka määrä laskee huomattavasti vuonna 2028. Ennusteessa seuraavien vuosien jälkikäteistarkistus perustuu julkisen talouden suunnitelmaan mukaan lukien jälkikäteistarkistukseen tehty kehysvaraus, ei painelaskelman mukaiseen kustannuskehitykseen.

Ennusteeseen liittyy useita riskejä. Alueiden menot voivat toteutua arvioitua pienempinä, mikäli säästötoimet ja toiminnan tehostaminen onnistuvat odotettua paremmin. Toisaalta sopeutustoimien epäonnistuminen tai uudet menolisäykset voivat heikentää alueiden taloudellista tilannetta.

Taulukko 19. Hyvinvointialueet¹

	2024	2025*	2026*	2027*	2028*
Miljardia euroa					
Myynti- ja maksutulot	5,7	6,0	6,2	6,4	6,6
Tulonsiirrot valtionhallinnolta	26,2	28,7	29,7	30,6	30,6
Muut tulot	0,3	0,2	0,3	0,3	0,3
Kokonaistulot	32,2	34,9	36,1	37,3	37,5
Palkansaajakorvaukset ja välituotekäyttö	25,8	26,4	27,3	28,1	29,2
Sosiaalietuudet ja luontoismuotoiset etuudet	6,4	6,7	7,0	7,3	7,6
Omaisuusmenot	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2
Pääoman bruttomuodostus	1,3	1,3	1,7	1,5	1,3
Muut menot	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
Kokonaismenot	33,8	34,7	36,3	37,2	38,3
Kulutusmenot	26,7	27,4	28,4	29,3	30,4
Nettoluotonanto (+) / nettoluotonotto (-)	-1,6	0,2	-0,2	0,0	-0,8
Perusjäämä ²	-1,5	0,4	-0,0	0,2	-0,6
Hyvinvointialueindeksi, muutos %	2,53	3,00	3,25	2,74	2,84
Hyvinvointialueiden ansiotasoindeksi, muutos %	3,5	5,8	4,8	4,1	4,0

¹ ml. Helsingin sosiaali- ja terveydenhuolto sekä pelastustoimi.² Nettoluotonanto ilman bruttokorkomenoja.

Taulukko 20. Paikallishallinto (kuntahallinto + hyvinvointialueet)

	2024	2025*	2026*	2027*	2028*
Miljardia euroa					
Myynti- ja maksutulot	11,9	12,3	12,5	12,8	13,1
Verot ja saadut sosiaaliturvamaksut	14,0	14,0	14,7	15,3	15,9
Tulonsiirrot valtionhallinnolta	34,6	37,6	38,7	39,7	40,2
Muut tulonsiirrot	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3
Muut tulot	2,1	2,1	2,2	2,2	2,2
Kokonaistulot	62,9	66,3	68,4	70,3	71,7
Palkansaajakorvaukset ja väliuotekäyttö	48,7	49,7	51,2	52,6	54,4
Sosiaalietuudet ja luontoismuotoiset etuudet	7,0	7,5	7,8	8,2	8,5
Muut tulonsiirrot	1,8	2,3	2,4	2,4	2,4
Omaisuusmenot	1,0	1,1	1,1	1,1	1,1
Pääoman bruttomuodostus	6,9	7,0	7,6	7,5	7,5
Muut menot	0,1	0,1	0,0	0,0	0,0
Kokonaismenot	65,5	67,6	70,0	71,8	73,8
Kulutusmenot	48,4	49,7	51,5	53,3	55,2
Nettoluotonanto (+) / nettoluotonotto (-)	-2,6	-1,2	-1,6	-1,5	-2,1
Perusjäämä ¹	-1,6	-0,2	-0,5	-0,4	-0,9

¹ Nettoluotonanto ilman bruttokorkomenoja.

2.5 Sosiaaliturvarahastot

Sosiaaliturvarahastojen ylijäämän arvioidaan olevan kuluvana vuonna 0,6 prosenttia suhteessa BKT:hen. Ennustejaksolla ylijäämän odotetaan kasvavan 1,3 prosenttiin suhteessa BKT:hen. Työeläkelaitokset pysyvät koko ennustejakson ajan ylijäämäisinä omaisuustulojen ja työeläkemaksutuottojen myötä. Muiden sosiaaliturvarahastojen rahoitusasema paranee kuluvan vuoden alijäämästä tasapainoon ensi vuonna, mikä johtuu erityisesti työttömyysvakuutusmaksujen korotuksesta. Ennustejakson loppuvuosina ylijäämän arvioidaan olevan noin 0,2 prosenttia suhteessa BKT:hen.

2.5.1 Työeläkelaitokset

Työeläkelaitosten arvioidaan olevan ylijäämäisiä kuluvana vuonna 0,8 prosenttia ja ensi vuonna 0,9 prosenttia suhteessa BKT:hen. Ylijäämä kasvaa 1,2 prosenttiin suhteessa BKT:hen ennustejakson loppuun mennessä. Vuonna 2027 ylijäämä supistuu tilapäisesti Valtion eläkerahastosta valtion talousarvioon tehtävän kertaluonteisen läsiirron takia.

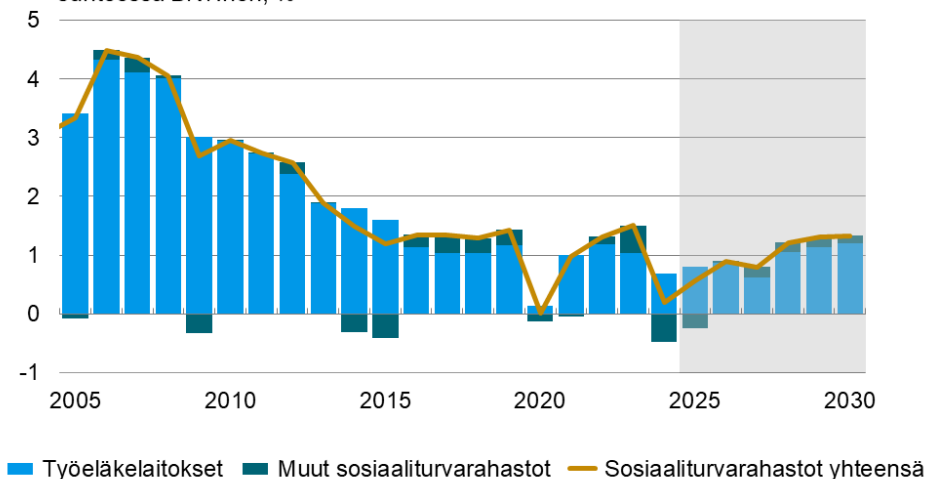
Kokonaismenot kasvavat tänä vuonna noin 2,5 prosenttia. Kasvuvauhti on edellisvuosia hitaampi työeläkkeiden pienempien indeksikorotusten vuoksi. Vuonna 2026 menot kasvavat hieman kuluva vuotta hitaammin. Vuonna 2027 menojen kasvu kiihtyy yli kuuteen prosenttiin pääosin kevään 2025 puoliväliriihessä päätetyn Valtion eläkerahaston läsiirron takia. Lisäksi vuoden 2025 budjettiriihessä tehty päätös kasvattaa VER:n riskinottoa ja vuosittaista tuloutusta Valtion eläkerahastosta valtion talousarvioon vuodesta 2027 alkaen kasvattaa sektorin menoja. Vuonna 2028 menojen arvioidaan pysyvän suunnilleen ennallaan. Vuosina 2029–2030 kokonaismenojen arvioidaan kasvavan keskimäärin 3,5 prosenttia eläkemenojen kasvun seurauksena.

Työeläkemaksutuotot muodostavat merkittävän osan sektorin tuloista. Vuosina 2022–2025 työnantajan työeläkemaksua on korotettu vuoden 2020 maksualennuksen kompensoimiseksi. Myös omaisuustulot tukevat ylijäämäisyyttä koko ennustejakson ajan. Kokonaistulojen arvioidaan kasvavan tänä vuonna 3,4 prosenttia ja ensi vuonna hieman alle kolme prosenttia. Ennustejakson loppuvuosina vuotuinen kasvu on keskimäärin 4,2 prosenttia.

Sektorin kehitykseen liittyvät keskeiset riskit kohdistuvat omaisuustuloihin. Korkotason nopeilla muutoksilla on merkittävä vaikutus sekä rahasto- että korkotuottoihin, mikä lisää ennusteeseen liittyvää epävarmuutta.

Sosiaaliturvarahastojen rahoitusasema

suhteessa BKT:hen, %

Lähde: Tilastokeskus, VM

Taulukko 21. Sosiaaliturvarahastot

	2024	2025*	2026*	2027*	2028*
Miljardia euroa					
Omaisuu tulot	5,7	6,4	6,6	6,9	7,1
Sosiaaliturvamaksut	32,7	34,2	35,9	37,3	38,7
työnantajien maksut	20,6	21,6	22,6	23,4	24,4
vakuutettujen maksut	12,1	12,6	13,3	13,9	14,3
Tulon- ja pääomansiirrot julkisyhteisöiltä	17,6	17,4	17,3	17,7	17,7
Muut tulot	1,0	1,0	1,0	1,1	1,1
Kokonaistulot	56,9	59,0	60,9	62,9	64,7
Palkansaajakorvaukset ja välituotekäyttö	2,2	2,3	2,3	2,4	2,4
Sosiaalietuudet ja luontoismuotoiset etuudet	49,8	50,7	51,4	52,3	53,4
Muut menot	4,3	4,4	4,6	5,9	5,0
Kokonaismenot	56,4	57,4	58,3	60,5	60,9
Kulutusmenot	4,8	5,0	5,1	5,2	5,2
Nettoluotonanto (+) / nettoluotonotto (-)	0,6	1,6	2,6	2,4	3,8
Työeläkelaitokset	1,9	2,3	2,5	1,9	3,3
Muut sosiaaliturvarahastot	-1,3	-0,7	0,1	0,5	0,5
Perusjäämä ¹	0,6	1,6	2,7	2,5	3,9

¹ Nettoluotonanto ilman bruttokorkomenoja.

2.5.2 Muut sosiaaliturvarahastot

Muiden sosiaaliturvarahastojen rahoitusaseman arvioidaan olevan tänä vuonna noin -0,2 prosenttia suhteessa BKT:hen. Ensi vuonna rahoitusasema paranee tasapainoon pääosin työttömyysvakuutusmaksujen korotuksen seurauksena. Vuonna 2027 rahoitusaseman arvioidaan paranevan 0,2 prosenttiin suhteessa BKT:hen. Sektorin odotetaan pysyvän ylijäämäisenä ja lähellä tasapainoa myös ennustejakson loppuvuosina.

Kokonaismenot kasvavat tänä vuonna noin prosentin. Työttömien määrän kasvu ei ole lisännyt kokonaistyöttömyysmenoja, sillä ansiosidonnaiset työttömyysmenot ovat laskeneet tänä vuonna. Sen sijaan muun muassa luontoismuotoisten sosiaali-etuuksien, kuten lääkekorvausten, arvioidaan kasvavan tänä vuonna. Sektorin keskeinen riski liittyy kuitenkin työttömyyden tulevaan kehitykseen, ja miten se vaikuttaa erityisesti työttömyysmenoihin, mutta myös muihin etuusmenoihin. Vuosina 2026–2028 menojen arvioidaan pysyvän suunnilleen kuluvan vuoden tasolla. Menojen kasvua hillitsevät muun muassa työttömien määrän asteittainen lasku ennustejakson loppua kohden sekä hallitusohjelmassa linjatut toimet ja kevään 2024 kehysriehessä päätetyt sopeutustoimet. Vuosina 2029–2030 menojen arvioidaan kasvavan keskimäärin 1,5 prosenttia vuodessa.

Sektorin tulojen arvioidaan kasvavan tänä vuonna 4 prosenttia, mikä perustuu erityisesti sairausvakuutusmaksutulojen kasvuun palkkasumman kasvun ja maksuprosenttien nousun seurauksena. Työttömyysvakuutusmaksuja korotetaan ensi vuodelle, mikä kasvattaa sektorin saamia sosiaaliturvamaksuja. Tulojen arvioidaan kasvavan yli 4 prosenttia myös ensi vuonna. Tulojen kasvu hidastuu vajaan 2 prosenttiin vuonna 2027, pysähtyy vuonna 2028 ja kiihtyy jälleen hieman yli prosentin vuotuisen kasvuun vuosina 2029–2030. Muutokset johtuvat pääosin sosiaaliturvamaksujen kehityksestä.

Sosiaaliturvamaksujen kehitykseen vaikuttaa myös vuoden 2025 alussa voimaan tullut kanavointiratkaisu, jonka seurauksena työttömyysvakuutusmaksujen annetaan alentua normaalisti ennakoitujen etuussäästöjen mukaisesti ja sairausvakuutusmaksuja korotetaan vastaavasti. Tämän myötä valtion rahoitusosuus sektorin menoista pienenee.

Taulukko 22. Sosiaalivakuutusmaksut ja eläkeindeksit

	2024	2025	2026	2027*	2028*
Sosiaalivakuutusmaksut¹					
Työnantajat					
Sairausvakuutus	1,16	1,87	1,91	1,84	1,83
Työttömyysvakuutus	0,82	0,61	0,92	0,92	0,92
Työeläkevakuutus (TyEL)	17,34	17,38	17,10	17,10	17,10
Kunta-alan eläkevakuutus	19,59	19,26	19,30	19,30	19,30
Palkansaajat					
Päivärahamaksu	1,01	0,84	0,88	0,82	0,80
Sairaanhoitomaksu	0,51	1,06	1,10	1,15	1,06
Työttömyysvakuutus	0,79	0,59	0,89	0,89	0,89
Työeläkevakuutus (TyEL)	7,47	7,47	7,30	7,30	7,30
Etuudensaajat					
Sairausvakuutus	1,48	1,45	1,49	1,54	1,45
Eläkeindeksit					
Työeläkeindeksi	3037	3077	3104	3157	3222
Kansaneläkeindeksi	1911	1930	1939	1964	2000

¹ Vuosikeskiarvoina. Työnantajien maksut sekä vakuutettujen työttömyys- ja työeläkemaksut prosentteina palkoista. Luvut ovat painotettuja keskiarvoja.

VALTIOVARAINMINISTERIÖ
FINANSMINISTERIET

VALTIOVARAINMINISTERIÖ
Snellmaninkatu 1 A
PL 28, 00023 VALTIONEUVOSTO
Puhelin 0295 160 01
vm.fi

ISSN 1797-9714 (pdf)
ISBN 978-952-367-389-2 (pdf)

Joulukuu 2025